

ARMENIERVENNEN

Nr. 1-2

Januar-Februar 1928

8. Aarg.

Tak.

Undertiden hænder det, at der i et særligt Øjeblik falder et underlig stærkt Lys over et Menneskes Livsvej, saa adskilligt af det, man ellers halvvejs betragter som selvfølgelig og i det daglige næppe ret bliver opmærksom paa, træder tydeligt frem og ligesom giver en et nyt Syn paa saa meget. Det er vel ikke meget Nyt, man saaledes opdager; men man oplever det paa en ny Maade.

Noget saadant skete for mig en Gang i dette Efteraar.

Anledningen var et Besøg af Frk. Anne Marie Petersen og nogle Samtaler med hende om Indien og om Arbejdet derude. De vakte mange Tanker i mig og fremfor alt en dyb Taknemmelighed over, at jeg var bleven ført ud til Armenierne og ikke til noget andet Folk; fordi jeg forstod, at det var netop Armenierne og Arbejdet blandt dem, der passede for min Natur.

Det begyndte med, at den uhyre sociale Elendighed i Indien ret gik op for mig som et frygteligt Problem, hvis Løsning egentlig ingen rigtig kunde se, noget, man maatte forslæbe sig paa og knuses under, hvis man virkelig kom det paa nært Hold. Men jeg anede derigennem ogsaa noget andet, noget, som maaske mange vil bestride, men som alligevel gennem disse Samtaler blev Sandhed for mig, selv om Frk. Petersen ikke udtalte det, nemlig at Indernes ejendommelige drømmeriske, filosofiske

Tilbøjeligheder ret egentlig er en Flugt. De flygter ud i Nirvana, ud i Mystik og Religion, flygter fra dette svære sociale Problem, som de ikke kan løse.

Hvor frygteligt, tænkte jeg, om min Skæbne var blevet bundet til Indien, og kunde det ikke lige saa godt være sket den Gang i min Ungdom, da min Sjæl søgte sit særlige Arbejdsfelt i Verden. Om Inderne var komne først, kunde de da ikke lige saa godt have erobret mig?

Denne Tanke førte mig til at betragte andre Muligheder, andre Arbejdsfelter og til endelig at stanse i dyb Taknemmelighed ved mit eget.

Hvor blev jeg glad ved Armenierne, ved dette tapre, ukuelige Folk, der aldrig flygter og aldrig opgiver sig selv. Gang paa Gang bliver deres Hjem nedrevne tillige med alt det, de har opbygget og opdyrket, og Gang paa Gang sætter de Ploven i Jorden igen og begynder forfra. Gang paa Gang bliver de skuffede, svegne af dem, de troede bedst; men hvor kort varer det ikke, førend Haabet lever op i dem igen og faar dem til at afkaste Modløsheden og stræbe fremad mod nye Maal. Det er jo netop derfor, jeg aldrig kan blive træt af dem og aldrig finder Stillingen umulig eller Arbejdet haabløst.

Det er godt at faa en saadan Aabenbaring og at se tilbage paa sit Liv med Taknemmelighed i

Forstaaelse af, at man er bleven ført ad den Vej, der netop passede for en, det er godt at kysse den stærke, kærlige Haand, der har fundet Vejen og aabnet den for en.

Men denne Haand har gerne et jordisk Redskab, der vilde man ogsaa gerne bringe en Tak, og da jeg nu stod der med Hjærtet fuldt, saa maatte jeg netop med Vemod sige til mig selv: „Det er for sent, nu kan du ikke gøre andet end lægge en Krans paa hans Grav.“

Jeg har vel nok takket Åge Meyer Benedictsens før, fordi han havde været det Redskab, der førte mig ind paa den Vej, som for mig var den eneste rette; men jeg vidste med mig selv, at først nu kunde jeg have gjort det fuldt ud, for først nu var det rigtig blevet mig aabenbaret som i et Syn, hvor meget jeg havde at takke for.

Saa er da disse faa Linier min Krans paa Graven. De udtrykker kun ufuldkomment, hvad jeg skylder ham, paa en Maade hele mit Livs Lykke.

Tak!

Aleppo d. 2. Januar 1928.

Karen Jeppe.

Mindeord fra Svejts

Vi bringer i Oversættelse følgende Brev til Fru Inga Nalbandian fra Sekretæren i den internationale armenophile Liga, Armeniervennen Pastor Krafft-Bonnard, der for nogle Aar siden gæstede København og holdt Foredrag her om Armenier-Sagen.

Genève, 26. Oktober 1927.

Kære Frue! Med dyb Sorg modtog jeg imorges Deres Brev med Meddelelsen om vor Ven, Hr. Benedictsens Bortgang. Hvor er jeg bestyrtet og dybt bedrøvet derover. Som De føler jeg Omfanget af dette Tab som, føjet til saamange andre, efterlader os i høj Grad svækkede. Dagen inden sin Operation tilskrev Hr. Benedictsens mig et dybt gribende Brev: en begejstret og ildfuld Appel til Gunst for Armenien; en Bønfaldelse om ikke at lade Spørgsmaalet slumre ind; en Appel til vor Liga. Han meddelte mig, at han skulde underkastes en Operation, og at han var forberedt paa alt — ogsaa paa Døden. — Jeg svarede ham øjeblikkeligt; men jeg tilstaar Dem, at jeg havde en Forudfølelse, som tyngede paa mit Hjerte. For Dem og Deres Komité er dette Tab uopretteligt; jeg beder Dem modtage min hjertelige Deltagelse. Denne Ven har hos mig efterladt et straalende Minde om en pragtfuld Karakter. Han var en herlig, menneskelig Krystal, som afspejlede den mest udprægede, himmelske Inspiration. Hans Ord, hans Handlinger og hele hans Holdning var præget af Hjertets Adel og Ærlighed. Jeg bevarer endnu Mindet om vort første Møde i Paris i Juli 1920, da vor Liga blev stiftet. Benedictsens Tale erobrede alle de tilstedeværende. — Jeg er lykkelig over, at jeg tilbragte 2—3 Dage sammen med ham i Stockholm for to Aar siden. Hvad jeg dybt beklager er, at vi ikke har kunnet eller ikke vidst at udnytte denne Kraft tilstrækkeligt, nemlig i vore Arbejdskredse hernede og i Genève. Ganske vist bad jeg ham ofte om at komme hernede

og tilbringe en Tid; desværre har han aldrig kunnet gøre det.

Jeg tænker paa Fru Benedictsens med dyb Deltagelse. Jeg beder Dem udtrykke overfor hende mine Følelser. Læs dette Brev for hende; det er skrevet til hende saavel som til Dem. Af ganske Hjerte er jeg med hende i denne store Sorg. — Deres hjerteligt hengivne

A. Krafft-Bonnard.

Armenierdagens Resultat.

Interview med Kassereren.

Hvordan er Armenierdagengaet i Aar? spørger vi Kassereren, Direktør Malmstrøm.

Jo, Tak, svarer Hr. Malmstrøm, jeg sidder lige her med Tallene for Aarets 3 sidste Maaneder, og selv om vi jo ikke naaede de 20000 Kr., vi satte os som Maal, saa synes jeg ikke, vi maa klage. Vi fik noget over 14000. Hvis det kan interessere Dem at se en Opstilling over Tallene for i Aar sammenlignet med de tilsvarende Maaneder i Fjor, saa ser Listen saadan ud:

	1926	1927
Oktober	4611,86	2608,91
November	9409,81	4907,29
December	5101,80	6758,22
Ialt Kr.	19123,47	14274,42

— Skyldes det særlige Omstændigheder, at December er gaaet en Del frem?

Ja, det gør det netop! Det skyldes det, at vi lige ved Aarets Udgang fik den Arv paa 3000 Kr. udbetalt, som stod omtalt i forrige Nummer af Bladet. Og desuden fik vi i December det største Beløb, vi i Aar har faaet fra nogen enkelt Medarbejder.

— Hvor kom det fra?

Fra Viborg. Der har Fru Fuldmægtig Madsen gjort det Kunststykke at faa over 1000 Kr. ind, samtidig med, at hendes Mand har gjort et meget stort Arbejde med at organisere og lede Indsamlingen til Åge Meyer Benedictsens Mindefond. Jeg tænker jo nok, Fru Madsen har haft gode Hjæl-

pere, men alligevel: det er imponerende.

— Hvor er de største Bidrag ellers kommen fra?

Ja, naar jeg saadan lader Blikket løbe ned gennem Kassebogens Kolonner, saa standser det ved Steder som Odense, Lyngby, Aarhus, Silkeborg, Ryslinge. Og saa er der for Resten mange andre Steder, hvor Forholdene vist ikke har været lette, men hvor de dog har faaet smukke Beløb ind.

— Har De noget Indtryk af, om det har været let at sælge de Bøger og Postkort, vi sendte ud til Medarbejderne?

Kortene tror jeg har været en Succes, selv om jeg nok ved, der er nogle, der har klaget over, at de var for ensformige; men det skyldes jo, at de skulde virke som Illustration til den Opgave, vi særlig i Aar tænkte paa, nemlig at skaffe lidt menneskeligere Boligforhold til Staklerne i Baraklejrene. Derimod har jeg det Indtryk, at der rundt om ligger temmelig mange usolgte Eksemplarer af den lille Bog, vi sendte ud. Maaske 1 Kr. alligevel var for meget; men hvad, det taber jo ikke i Værdi ved at ligge, og der er da ogsaa adskillige af vore flinke Medarbejdere, som har sagt, at de skal nok se ved første Lejlighed at faa Restpartiet solgt.

— Er Indsamlingen sluttet nu?

Sluttet og sluttet. Vi beder jo altid vore Medarbejdere om at sende Pengene ind i Løbet af Oktober eller November; men Erfaringen viser, at hvor der har været flest Garn ude, tager det ogsaa altid længst Tid at faa dem alle draget i Land; derfor drypper det gerne rigeligt endnu i Januar.

— Men saa kan vi altsaa godt skrive, at Deres Helhedsindtryk af Armenierdagen er tilfredsstillende?

Ja, det kan De. Og husk saa endelig at bringe alle vore Medarbejdere en rigtig varm Tak for det gode Beløb, de trods vanskelige Tider fik samlet ind til os; saa faar vi jo ogsaa nok efterhaanden, hvad vi endnu mangler for at kunne klare Aarets Budget.

Fra Redningsarbejdet.

Fra Arbejdet paa at befri armeniske Kvinder og Børn fra det muhamedanske Fangenskab fortæller *Karen Jeppe* nedenstaaende gribende Træk:

Om en af de armeniske Kvinder, *Ester*, vil jeg fortælle udførligt. Hendes Skæbne er typisk. Hundreder har delt hendes Kaar og er blevne befriede paa samme Maade.

Ester voksede op i et hyggeligt, velhavende Købmandshjem. Hun havde besøgt en udmærket Skole og havde ogsaa i Hjemmet nydt en god Opdragelse. Hun var forlovet med en ung Armenier fra samme By, og alt havde været beredt til deres Bryllup; men da Krigen udbrød, blev han indkaldt til den tyrkiske Hær og maatte forlade Byen.

I Foraaret 1915 blev hendes Fader kastet i Fængsel sammen med nogle andre af Byens fremragende Mænd. En knugende Angst og Uhygge lagde sig over Familien, de turde næppe haabe at se ham mere, ja, det fortælles, at han blev underkastet Tortur i Fængselet. De ængstede sig baade for ham og for deres egen Skæbne. Tunge Skyer trak op over det armeniske Folk, og de kastede deres truende Skygger frem for sig. Man gik og ventede Døden hver Dag. Saa kom Deportationsordren. I Løbet af nogle faa Dage maatte de bryde op. Omtrent intet kunde sælges, alle Armenierne solgte jo. Hvis Tyrkerne købte, var det til Spotpriser. Da selve den onde Dag oprandt, blev de nødvendigste Ting læssede paa et Par Æsler, Resten blev ladet tilbage; Moderen og Ester tog de mindre Børn ved Haanden, grædende og jamrende forlod de Hjemmet sammen med utallige andre Kvinder og Børn og nogle faa Mænd. De fleste af Mændene var enten sendt til Hæren eller kastede i Fængsel.

Det blev et langt, langt Lidelsestog. De Ejendele, de havde hos sig, blev røvede fra dem eller under allehaande Paaskud afpresede dem af de ledsagende Gen-

darmer, de slæbte sig afsted, trætte og sultne og syge. Dag efter Dag gik det mod Syd til stedse mere fremmedartede Egne. Smaabørnene døde og maatte efterlades ved Vejkanten, det var umuligt at begrave dem. Ester havde smurt sit Ansigt til med Snavs for ikke at blive eftertragtet af Gendarmerne eller af de Arabere, der nu stadig omsværmede Toget. Hver Aften forkyndte forfærdede Skrig, at nu blev atter en eller flere af de unge Piger voldtagne og slæbte bort. Baade Ester og Moderen vidste, at det kun var et Tidsspørgsmaal, naar Turen kom til Ester. En Gang havde en Gendarm været ude efter hende, men Moderen havde løskøbt hende med et Smykke, hun havde kunnet gemme. Nu havde de intet mere at betale med.

Da Timen kom, opbød Moderen alle sine Kræfter og kæmpede fortvivlet for sit sidste Barn, indtil et Kolbeslag strakte hende til Jorden. Ester var revet bort. Hun kom til en Beduin, der allerede havde to Hustruer. Hun blev den tredje. Samtidig var hun selvfølgelig alles Slavinde, det tungeste blev altid læsset paa hende, og hun var ikke vant til at bære de svære Ting paa Hovedet saadan som Araberinderne. Det var ogsaa meget haardt for hende at følge Stammen paa de lange Vandringer og at gaa barfodet omkring og samle Tidsler til Brændsel, og hun led frygteligt under alt det Snavs, de Mennesker levede i, og den elendige Kost.

Hendes eneste Trøst var, at hun ingen Børn fik; men den Trøst havde hun betalt med sit Helbred, hun lignede snart nærmest en gammel Kone, og syg og træt følte hun sig altid.

I Begyndelsen tænkte hun meget paa, hvordan hun kunde komme derfra; men hun opdagede snart, at de umaadelige Stepper dannede

en uigennemtrængelig Mur om hende.

Udover et Par andre armeniske Kvinder og nogle Smaadrenge, der ligesom hun selv var fangne i Stammen, mødte hun ingen Armeniere eller kristne Mennesker. „De var overhovedet alle døde“, sagde Araberne.

Aarene gik, hun sløvedes og tænkte nu kun sjældent paa sin lykkelige Ungdom. Hendes Tanker var rettede imod at slaa sig igennem fra Dag til Dag saa godt som muligt, det var jo dog givet, at hun en Gang skulde graves ned derude paa Stepperne, begrædt af ingen.

En Dag havde hun været ude at samle Tidsler, og hun sad nu og hvilede sig ved Siden af den tunge Bylt, da en Mand kom ridende over Steppen. Hun saa næppe paa ham, førend han hilste hende med et „God Dag, Søster“. Det var en almindelig Hilsen, men det, der fik Blodet til at fare op i hendes Kinder, var, at han havde fremført den paa armenisk Sprog. Stum stirrede hun paa ham, Minder vældede op fra hendes Indre, og han var ude af Sigte, førend hun kunde besinde sig paa, hvad der egentlig var sket. Det varede længe, inden hun fandt Vejen hjem til Teltet. Hun blev udskældt for sin Sendrægtighed, men hun hørte det næppe, det arbejdede for stærkt inden i hende. Som i en Drøm saa hun ogsaa, at den fremmedes Hest stod bunden udenfor Sheikens Telt. Alle Mændene var derovre, han var kommet for at købe Uld, hed det.

Da hun senere gik forbi Sheikens Telt ned til Vandstedet, følte hun, at den fremmedes Øjne fæstedes paa hende. Næste Dag traf han hende paa Marken, og nu talte han med hende. Han fortalte utrolige Ting, at hendes Folk endnu levede, at der var et Hjem langt borte i Aleppo, hvor der ogsaa var Plads for hende, hvis hun vilde komme, at han vilde hente hende om nogle Dage, hvis hun kunde gaa der langt over Bjergene. Der vilde han vente paa hende med en Vogn, der løb langt hurtigere end Heste.

Hvad skulde hun sige? En af Drengene havde en Gang for lang Tid siden prøvet paa at løbe bort, men han var blevet indfanget og slaaet til Krøbling. Han var da ogsaa død kort efter. Sæt, om saadan noget skulde ske. Hun turde ikke.

Men Manden sagde, at han vilde komme og vente paa hende om to Dage derovre paa den anden Side af Bjergene, nu kunde hun jo tænke over det, og saa red han bort.

Det gærede i hende. Risikoen var stor. Manden var maaske en Bedrager, maaske løb hun ud i en endnu større Ulykke. Men maaske kom hun ogsaa virkelig hjem. Og saa dukkede langsomt Mindet om hendes Forlovede op af Glemselen. Det kunde jo være, hun kunde finde ham, skønt det skulde ligefrem være et Mirakel, om han skulde være i Live. Dog, Fortiden var vaagnet, den drog hende for stærkt, hun overvandt alle Betænkeligheder og var paa Pletten 2 Dage efter.

Eventyrvognen var der ogsaa, den førte hende saa uhyre langt bort fra Sted til Sted. Overalt blev hun godt modtaget, hørte sit omtrent glemte Modersmaal i alle Munde, og førend hun naaede Aleppo, var hun allerede meget forandret. Der kom hun allerførst under Lægebehandling, hun laa længe paa et Hospital, og hun følte, hvordan hendes Ungdom og Livskraft begyndte at vende tilbage, den frygtelige sløvende Træthed veg fra hende.

Saa var hun i Hjemmet igen, i et rent og ordentligt Hjem, hvor hun gik og hjalp, hvor hun kunde. Naar hun blev lidt kraftigere, skulde hun naturligvis brodere, ligesom de andre, det var maaske ikke det Hjertet attraaede mest, men det var dog langt bedre end at gaa derude paa Stepperne. Hun var glad og taknemmelig, det fandt hun især Udtryk for, naar hun gik med de andre til Kirken.

Men saa en Dag skete det utrolige. Husfaderen kom ud af sit Kontor og gav hende et Brev. Der var et Billede inden i, det kunde hun føle; ivrigt rev hun det op og saa — sin Forlovede.

Noget efter vaagnede hun op i sin Seng, hun var fundet besvimmeligt paa Gulvet, det var nok noget smaat med Kræfterne endnu, men fra det Øjeblik vendte de tilbage efter en helt uanet Maalestok, og et Par Uger efter kunde Ester rejse til Ægypten. Derfra sendte hun sit Billede til Hjemmet som en straalende glad Brud med mange, mange Taksigelser. —

Et andet lille Drama, der udspilledes lige for mine Øjne, har gjort et særligt Indtryk paa mig.

Det begyndte i Sommeren 1915, da en lille Flok Armeniere fra Zeitun, en Bjergrede oppe i Kilikien, var naaede saa langt paa deres Lidelsesvej som til Khabur-Flodens Bredder, langt nede paa den mesopotamiske Lavsllette.

Alt, hvad der havde været deres, var nu enten frarøvet dem eller opspist, de ejede intet mere og havde allerede flere Dage maattet ernære sig udelukkende af Urter og Rødder, som de kunde opsamle paa Vejen paa den Tid, der var dem tilmaalt til at holde Rast i. De var alle syge af den unaturlige Kost, og mange var allerede bukkede under og efterlodte ved Vejen til Føde for de vilde Dyr.

Blandt disse ulykkelige var der en lille Familie, Mand, Kone og 3 Børn, hvoraf den mindste lille Pige endnu diede sin Moder. Den lille var da ogsaa den eneste, der ikke var syg, men nu havde Moderen ikke en Draabe Mælk tilbage, og ingen havde Kræfter til at bære Barnet mere. Saa en Morgen efterlod de hende paa Flodbredden i det Haab, at en Araberinde vilde forbarme sig over hende og tage hende til sig. Den næste Dag døde Moderen, hun havde givet Barnet sit Liv tilligemed Mælken, men Manden og Børnene holdt ud en Tid endnu. Det lykkedes dem at bjerge Livet, at komme bort fra Dødstoget og skjule sig et eller andet Sted. Efter Vaabenstilstanden kom de til Aleppo, hvor Manden fandt sig en Stilling, saa Familien igen kom til at leve i taalelige Kaar.

Heldigvis var der virkelig en Araberinde, der fandt den lille

Pige. Hun var god imod hende og opfødte hende som en af sine egne. Men for et Aarstid siden, da Pigebarnet var omtrent 12 Aar, overtalte Araberindens Søn hende til at sælge Pigen. En Araber i Hassidje købte hende og voldtog hende, hvorefter han igen solgte hende til en Mand, der købte ind til Bordeller.

Han drog omkring med hende i nogen Tid, men opnaaede ikke den Pris han ønskede, tilsidst havnede han i Deir-el-zor og havde endnu Pigebarnet hos sig.

Da jeg paa min Inspektionsrejse sidste Foraar kom til Stationen i Hassidje, var denne skammelige Handel kommet den derværende franske Intelligens-Officer for Øre, og han meddelte mig det.

I et Land, hvor det er den almindelige Regel, at Kvinder sælges til Ægteskab, er det ikke saa helt let at finde og at straffe Misbrug af denne Art, men her var det dog klart, at der forelaa noget strafværdigt.

Jeg søgte nu gennem mine Agenter at finde Pigens Opholdssted og fik hende opsporet i Deir-el-zor, hvor den franske Intelligens-Officer paa min Opfordring sendte Politiet ind i Huset. Araberen blev kastet i Fængsel, Pigen overgivet til mig.

Hun gik nu i Hjemmet i Aleppo, omgivet af kærlig Omsorg. Der var meget at raade Bod paa, og hun havde meget at lære, hun var jo vokset op i fuldkommen Uvidenhed, men hun viste sig at være en opvakt og flink lille Pige, der havde megen Glæde af Skolegang og huslig Sysse.

En Eftermiddag havde vi Besøg af et lille Selskab af Kvinder, der kom for at bese Hjemmet. Det sker hver eneste Dag, mange Armenieres Øjne er rettede mod dette Hjem, hvor paa en saa eventyrlig Maade de, der længst er begrædte som døde, kommer for Dagens Lys igen. De drives af Haabet om et lykkeligt Møde, og skønt mange jo gaar tomhændede bort, kommer de dog stedse igen.

Disse Kvinder var nu fra Zeitun, og da de saa den unge Pige, blev de forbavsede staaende. De

kendte hendes Broder, og Lighe-
den mellem de to var slaaende.
De betænkte sig ikke længe, men
ilede til Byen og kom igen med
Faderen. Han syntes at se sin
afdøde Kone lyslevende igen, og
det varede noget, inden han kunde
blive Herre over sin Bevægelse.
Men for at være helt sikker bad
han os se efter, om der paa et
bestemt Sted af Pigens Krop fand-
tes to smaa Ar. Som ganske lille
Barn havde hun haft et Uheld, og
hun var bleven brændt paa det
Sted. Arrene var der, og saa var
jo al Tvivl hævet!

En af de mange tabte var atter
givet tilbage til sit Hjems Kærlig-
hed. Igen var der en Fader, der
bevæget stod og fremstammede
sin Tak og ønskede Guds Velsig-
nelse over vor hele Gerning. —

Karen Jeppe.

Nøden i Syrien.

I Begyndelsen af November
Maaned ankom Generalsekretæren
i den internationale Near East As-
sociation, *Mr. Gordon Berry*, til
København for at tale med vor
Styrelse om en stor, samlet Hjælpe-
aktion, gaaende ud paa at skaffe
de i Syrien boende ca. 80,000
armeniske Flygtninge mere men-
neskelige Kaar. Planen gik ud paa,
at den amerikanske Komité for
hvert Tusinde Kr., vi maatte be-
vilge, vilde give et ligesaa stort
Beløb, saa at Summen derved blev
fordoblet. — Dette gælder ikke blot
for Danmarks Vedkommende, men
for hele det europæiske Kontinent.

Styrelsen besluttede at bevilge
3000 Kr., hvorover *Mr. Berry* ud-
talte sin store Taknemmelighed,
idet han fremhævede, hvor betyd-
ningsfuld en saadan Samling af
de hjælpende Kræfter vilde være.

Fra Armenierdagen.

I Aarhus og i Faaborg.

Sekretæren i Aarhus-Kredsen, Frk.
Nathalie Pedersen, skriver til os:

Armenierdagen i Aarhus 11. November
1927 blev i Aar ligesom ellers en god
og indholdsrig Dag.

Kl. 3 indledede Pastor Sølling udfra

en Scene i Bogen Ben Hur, hvor Ben Hur
har sit første Møde med Jesus, og min-
dede om den rige Velsignelse, der er
knyttet til Udøvelsen af Barmhjærtighe-
dens Gerninger.

Kl. 4, da den store Sal i Højskole-
hotellet var fyldt af glad og forventings-
fuld Ungdom, traadte den, trods sin høje
Alder bestandig unge Eventyrfortællerske
og Sangerinde, Fru Oda Nielsen, klædt i
hvid Silkekjole, ind paa Scenen. Og nu
fulgte en interessant Time, hvor dejlige
Billeder, muntre og rørende Sange og for-
underlige Eventyr bestandig skiftede og
fyldte Tilhørernes Hjerter med Begejstring.
Kontakten mellem den søde gamle Bed-
stemor deroppe paa Scenen og de smaa
Tilhørere i Salen var levende og afbrø-
des ikke et Øjeblik.

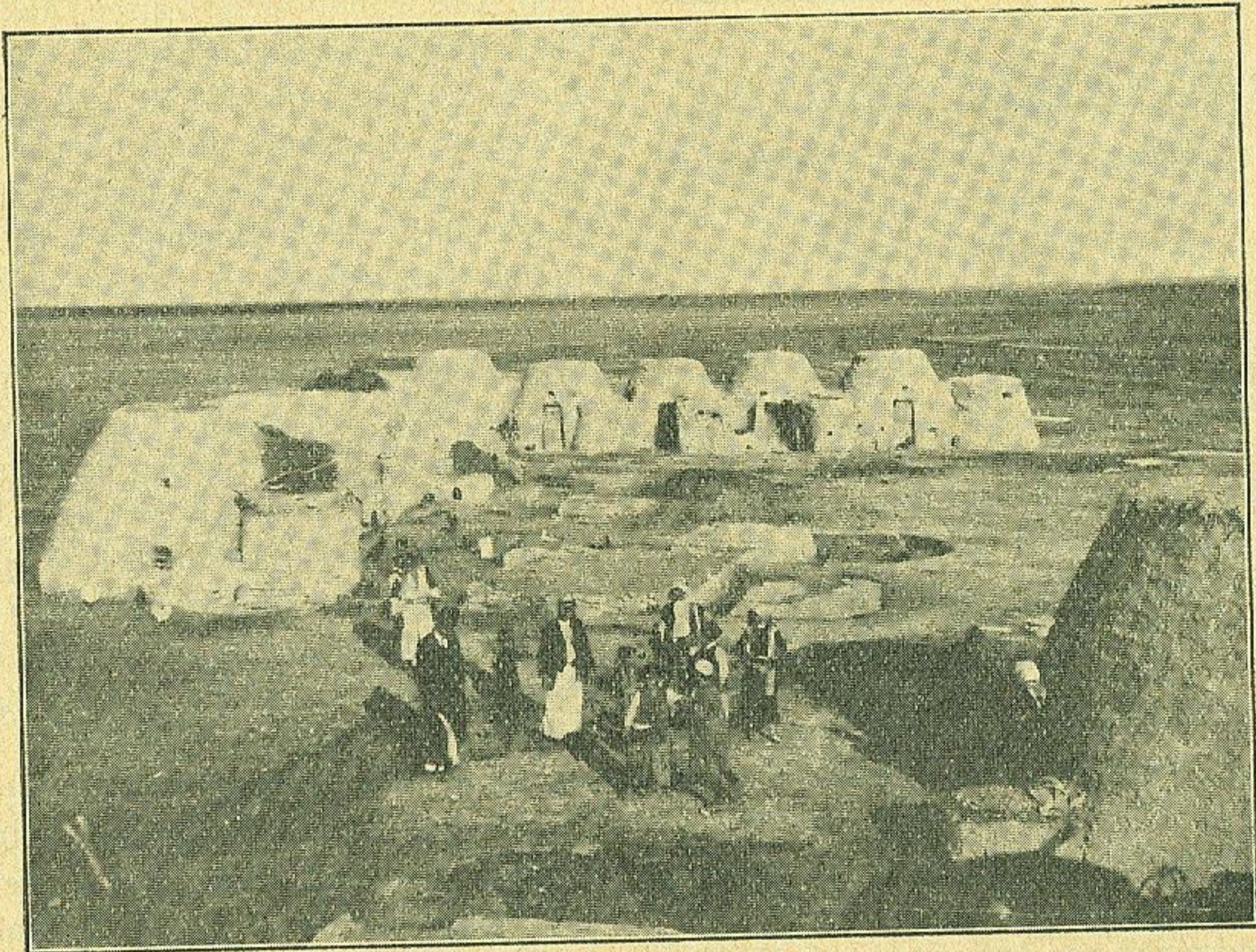
Efter at Salget af Haandarbejder havde
gaaet livligt en Tid, gik man atter i Gang
med Underholdningen.

Kl. 8 mindedes Formanden Frk. Hulda
Pedersen i en lille Tale Armeniernes
trofaste Ven, det ædle Menneske, Åge
Meyer Benedictsens, og man sang: „Ud-
rundne er de gamle Dage“.

Derefter hørte man Forfatterinden Frk.
Sick fortælle livligt og interessant om
armeniske Forhold, illustreret med Lys-
billeder, og senere gengav Frk. Sick en
af sine smukke Fortællinger.

Atter sang Fru Oda Nielsen, denne
Gang specielt Folkeviser, der blev fore-
draget fint og forstaaende, hvorpaa Fru
Stub-Lincke sjældent smukt ved Klaveret
foredrog Musik af Chopin.

Til Slut sang og fortalte Fru Oda

Fra Kolonien Tel Armen, grundlagt 1924. Takket være de armeniske Bønders Energi og Dygtighed er de første Landsbyer nu saa godt som selvunderholdende, og deres Beboere har allerede været i Stand til at købe deres eget Kvæg og Agerbrugsredskaber.

Daab i Landsbyen. Omtrent hver anden Maaned kommer en armenisk Præst ud til Kolonien og besørger de kirkelige Handlinger samt besøger alle de Steder, hvor der bor Armeniere, for at disse ikke skal blive fremmede for deres Kirke og Samfund.

Nielsen igen til stor Glæde for det talrige Publikum.

*

Fra Faaborg har Fru Dommer *Sigrid Jørgensen* sendt os følgende Linier:

Ligesom i Fjor fik jeg kort før Armenierdagen de stedlige Blade til at optage en Artikel om Sagen og bad samtidig om Gaver dertil i Form af Penge eller brugt Tøj. Desuden anmodede jeg nogle unge Piger — for største Delen Spejdere — om at være mig behjælpelig, og disse afsatte saa hver indenfor sin Bekendtskabskreds Bøger, Prospektkort og Mærker. Fra Armenierdagen i Fjor havde jeg en Del resterende Mærker, som jeg lod de unge Piger faa, da jeg mener, det for Kontrollens — og ikke mindst for de unge Pigers — Skyld er rart at kunne aflevere disse som en Slags Kvittering for Beløbet. Der indkom ialt 150 Kr.

Indgaaede Bidrag.

(Beløbene er angivne i Kroner).

November 1927.

A. Gaver.

Ved I. Olrik, Vallekilde: Efterslet fra Indsamlingen 10. Ved Spr. K. Bjerre, Skydebjerg, Aarup: a) Pjecesalg og Kortsalg 55, b) Indsamling 50, c) Lærerinde Frk. Skjærbæk, Bringstrup, 50, d) Fru Skoleinspektør Kragh, Kerteminde, 10, tilsammen 165. Ved Fru Redaktør Marie Jacobsen, Ribe: a) Indsamling i Kirken 102,35, b) Privat Gave 1, c) Pjecesalg 7, tilsammen 110,35. G. Just Pedersen, Odense, Pjecesalg 1,15. Pens. Lærer Rasmussen, Hesselager, 2. Tandlæge M. Kralund 5. Ved Spr. C. I. Scharling, Tøstrup pr. Mørløse: Indsamlet paa Armenierdagen 15. Ved Frk. Henni Forchhammer: Pjecesalg og Salg af Postkort 35. Under Mærke: „En gammel Præstekone“ 25. Østerlars—Gudhjem Kirker 50. Frk. Else Larsen: Bog- og Kortsalg 28. Ved A. M. Tønnesen, Ribe: a) Ved Pastor Otto Rosenstand, Vester Vedsted, 50, b) Pjecesalg 15, tilsammen 65. Ved A. Lindblom, Stockholm: Kort- og Pjecesalg 7,30. Ved Fru Rigmor Nielsen, Apoteket, Kibæk: a) Bøger og Kort 55, b) Eget Bidrag 5, tilsammen 60. Fisker Peter Andersen, Holbæk 40. Chr. Poulsen, Maare, Ørbæk, 10. Fru M. Busch, Tønder, 7. Gaardejer Jens Bang, Barløse pr. Assens: Kort og Pjecesalg 30. Inspektrice Frk. Jensen, Kommunehospitalet, Kbhvn., 10. Lærerinde Frk. Bodil Hansen, Hjallesø: Salg af Postkort 5. Ved Missionær Larsen, Vordingborg: Pjecesalg 1,20. Grosserer S. V. Hansen, Valby, 10. Indsamlet ved Professorinde Buhl, Hillerød, 227. Ved Fru Proprietær Anna Mønsted, Fæveje: Bog- og Kortsalg 44. Ved Lærer I. K. Rasmussen, Auning: Fra Grundtvigsk Konvent for Randers og Omegn 50. Ved Lærer Fr. Damsager, Tvede Skole, Horslunde: Bog- og Kortsalg 45. Ved Pastor N. Lomholt, Aalborg, 7. Ved samme 13. Ved Tandlæge M. Kralund, Randers: Pjece- og

Kortsalg 27,50. Ved Fru Agathe Brandt, Halsted Skole, Aunede, 10,45. Ved Anna Edsen Johansen, Jelling: Pjece- og Kortsalg 49. Ved Pastor Helge Rasmussen, Darum Præstegaard: Pjece- og Kortsalg 60. Ved Fru Pastorinde Clausen Bagge, Ringkøbing, 55. Ved Fru Lærer Olesen, Struer, 25. Ved Karin Walter, Stockholm, 2. Ved Lærer P. Lundkvist, Borre: Pjece- og Kortsalg 46,80. Ved Frimenighedspræst Marius Olsen, Bovlund: Fra Bovlund Frimenighed 72,50. Ved Sognepræst H. Pedersen, Skamby: Indsamlet i Skamby Kirke 24,75. Ved Gaardejer Valdemar Bendixen, Humble: Indsamling 285. Ved Fru Lærer S. Andersen, Rønne: Hr. H. Kyster, Rønne, 5, Frk. Agnes Jensen 2, Frk. Petra Andersen 2, Frk. Westle 4, Fru Jørgensen 10, Fru Sejer 2, Frk. Ingeborg Johansen 10, Frk. Caroline Rasmussen 5, Fru C. Kure 5, Unævnt 10, Frk. C. Larsen, Rønne 5, „En lille Aftenspøg“ 6,50, pens. Landpostbud Larsen, Aakirkeby, 15, Fru M. Andersen, Engegaard, 50, Eget Bidrag 20, tilsammen 151,50. Ved Jensenius Jespersen, Østermarie: Indsamling 42. Ved Proprietær Knud Jessen, Ullemose, V. Skerlinge: a) Kort- og Bogsalg 55, b) Ekstra Bidrag 4 + 10 = 14, c) Diverse 1, tilsammen 70. Ved Bestyrerinde Helga Beck, Sygeklosteret, Nykøbing F.: Kort- og Bogsalg 30. Ved Frk. I. M. Sick: Fra Venner i Gentofte 25. Prinsensgades Søndagsskolebørn 5. Under Mærke „Et Væddemaal“ 43. Pastor Sv. Zachariassen, Hvedding, 20. Ved Spr. Schack, Marslev: Kollekt i Marslev—Birkende Kirker 15,25. Ved Spr. Gram Nyegaard, Laurbjerg: Fra Anna Villadsen, Gillerup pr. Fjeldstrup, 5. Ved Fru Dommer Jørgensen, Faaborg: a) Bog- og Kortsalg 45, b) Gaver og Mærkesalg 105, tilsammen 150. Ved Oversygeplejerske Sara Christensen, Vordingborg: a) Pjecesalg 26, b) Eget Bidrag 10, tilsammen 36. Ved Fru I. Nyholm, Ballerup: Pjecesalg 3. Ved Frk. I. M. Sick: Fra Aftenunderholdningen i Aalborg 197. Frk. K. M. Glæsel, Fredensborg 43,02. Ved Hofjægermesterinde Sporron-Fiedler, Norskov: Kollekt i Herringe og Gestelev Kirker ved Pastor L. B. Leth 67,25. Ved Fru Henriette Tollerup, Frederiksværk: Salg af Kort og Bøger 30. Ved Frk. Elisabeth Andersen, Aarhus: a) Bog- og Kortsalg 21, b) Entré ÷ div. Udgifter 248,92, c) Medlemskontingent 300, tilsammen 569,92. Indsamlet i Præstø ved Fru Ida Dambæk og Fru Kitty Friis: Bog- og Kortsalg 105. Ved Karen Johansen, Holstebro: a) Bog- og Kortsalg 49, b) Offer i Holstebro Frimenighedskirke 86, tilsammen 135. Ved Fru L. Götzsche, Ringsted, 93. G. Just Pedersen, Odense: Pjecesalg 1,10. Else Petersen, Hornslet, 30. Ved Fru Maria Davidsen og Adjunkt H. Granzow, Silkeborg: a) Solgte Bøger og Kort 165, b) Mærkesalg 100, c) Endvidere indsamlet 333,50, tilsammen 598,50. Marie og Kirsten Povlsen, Lindehuset, Ryslinge. 300. E. O. Bornholm 30. Ved M. Hjortshøj, Nakkebølle Sanatorium, Pejrup: Indsamling samt Bog- og Kortsalg 33,05. E. B. og D. og L. L., Næstved, 12. A. Schultz, Slagelse: Overskud af Sparedag 12. Ved K. Glavind,

Grindsted: Bog- og Kortsalg 24,50. C. Ernst Bauer, Esbjerg, 5,50. Ved Armenierkontoret: Pjecesalg 2. Ved Anna Lund, Vedsted: Pjecesalg 2,10. Ved Peter Jensen, Bjergsted: Indsamling samt Kort- og Bogsalg 55. Ved Fru Kancelliraadinde Rosenvinge, Odense: a) Kontingent for Armenierkredsen i Odense 100, b) Gave 100, tilsammen 200. Ved Lærer Marius Kristensen, Ulfborg: a) Pjecer og Kort 17,70, b) Del af Indsamling i Ulfkær og Ulfborg Kirker 7, tilsammen 24,70. Ved Spr. Blichfeld: Uden Mærke 5.

Ialt Kr. 4707,39.

B. Solgte Haandarbejder.

Ved Frøken K. M. Glæsel, Fredensborg, 18. Ved Frøken Elisabeth Andersen, Aarhus: Ved Armenierdagen i Aarhus 733,75. Solgte Smykker (Basartonden) 35. Ved Danske Kvinders Velfærd 94.

Ialt Kr. 880,75.

December 1927.

A. Gaver.

Ved Frk. H. Forchhammer: a) Kort- og Pjecesalg 23, b) Gerda Haar 9, c) E. og H. Knudsen, Hellerup, 10, d) Fru Hansen, Vester Sottrup, 2, tilsammen 44. Mrk. K. H. 100. J. C. Jørgensen, Landbo-Sparekassen, Nyborg, 10. Ved Fru Olga Madsen, Vejerslev Præstegaard, Vils: Pjece- og Kortsalg 55. Ved Spr. Nielsen Vrads: 1 Pjece 1. G. Just Pedersen, Odense: Pjecesalg 2,30. Ved Fru Nyholm, Ballerup: Anonymt Bidrag 10. Ved Armenierkontoret: Pjecesalg 3. Ved Fru Redaktør Marie Jacobsen, Ribe, Anonymt Bidrag 10. A. Larsen, Kølstrup: Pjecesalg 1. Ved M. og K. Poulsen, Lindehuset, Ryslinge: a) Købmand Laurids Hansen, Ørbæk, 25, b) En gl. Pige 5, c) Pjecesalg 92,50, tilsammen 122,50. Ved Fru Agla Tulinius-Petersen, Skive: Indsamling i Kirken og Pjecesalg 75. Ved Lektor H. H. Nissen, Kolding: a) Pjecesalg 26, b) Kortsalg 5, c) Lærer Lindbæk, Strandhuse, 10, d) Adjunkt Frk. Christiansen 1, tilsammen 42. Lærer Jørgensen, Tallerup, 2. Ved Lærer Marius Olsen, Bovlund: Kort- og Pjecesalg 27. Direktør J. Larsen, Herning, 50. Johs. Thorsted, Nykøbing M., 5. Ved Fru Meta Albretsen, Ringe: Kort- og Pjecesalg 55. Ved Fru Ingrid Noe-Nygaard, Vemminge Præstegaard: Andel i Kvindeforeningens Basar i Vemminge den 28. Novbr. 1927 100. Chr. Jacobsen, Ribe: Pjecer 1,62. C. K. Erichsen, Pileallé 55, Kbhvn. F., 10. Fru Inga Nalbandian: 1 Pjece 1. Ved Lærer S. N. Mouritsen, Lustrup Skole, Ribe: a) Kort- og Pjecesalg 6, b) Eget Bidrag 5, tilsammen 11. Ingeborg Andersen, Oxviggaard, Højen, 10. K. og A. Nielsen, „Hvide Hus“, Kolding, 10. Ved Ane Kaasgaard Christensen, Risager, Pandrup: Kort- og Pjecesalg 34. Ved Frk. I. M. Sick: Fra en Kreds i Holte 25. A. B. 5. A. M. Petersen, Fjerritslev: Pjecesalg 1,65. Ved Fru Agathe Brandt, Halsted Skole pr. Aunede: Bog- og Mærkesalg 25. Ved N. C. Michelsen, Ballerup: Overskud fra Armenierdagen i Ballerup: (Bøger 35, Kort 7, Entré 87,75) 129,75. Ved Armenierkontoret:

Pjecesalg 6. Under Mærke: St. 10. A. Taube, Nääs, Sverige: Pjecer og Postkort 1,35. Ved Fru Dommer Nielsen, Nyborg: a) Fra den grundtvigske Kirkekreds, Nyborg, 100, b) Fru Konsul Thuesen 10, c) Bogsalg 11, tilsammen 121. I. P. Rasmussens Enke, Oldrup, 5. Ved Margrethe Boesen, Knudstrup, Jørdrup, 41,30. E. E. og H. Poulsen, Ballerup, 10. M. Hjortshøj, Nakkebølle Sanatorium: Pjecesalg 3. Ved Førstelærer Karl Hoffmann, Hornbæk: Kortsalg 5. Ved Pastor Winther, Korsør: Pjecesalg 50. Ved Lærer Jens Kjær, Staby Efterskole pr. Ulfborg: a) Pjecesalg ved Møde i Stadil 48,50, b) Pjecesalg ved Møde i Hanning 41,50, c) Egen Gave 60, tilsammen 150. Ved Frk. Signe Veel Jeppe, Lyngby: Indsamlede Bidrag fra Lyngby Kredsen ved Fru Hulda Madsen 328. Ved Adjunkt H. Granzow, Silkeborg: X 1, I. 10,70, V. 9,50, ved Fru Thuesen 25, tilsammen 46,20. Fru Louise Raaen, Aalborg, 20. Pastor Markvorsen, Karby: a) Kollekt fra Karby Sogn 50, b) Pjecesalg 52,25, tilsammen 102,25. Ved Frk. D. Christensen-Dalsgaard, Kolding: Pjece- og Kortsalg 55. Agnes Andersen, Thorupgaard, Allerup: Pjecer 1,50. Ved Fru Fuldmægtig Louise Madsen: Indsamlingen i Viborg 1015. Ved O. R. Sagf. H. F. Ulrichsen: Under Mærke: En, der gerne vil hjælpe, 5. Branddirektør Christensen og Frue, Køge, 15. Kvindeforeningen i Vrads ved Fru E. Agger, 10. Gaardejer Kristian Pedersen, Thise pr. Manna, 25. Ved Seminarielærer Hans Hansen, Vordingborg: Pjece- og Kortsalg 25. Ved Læge, Frøken A. M. Lindhardt, København: Gave ved Sognepræst B. Lindhardt, Ourø, 48. Ved Fru Amalie Berntsen, Vejle, 76. Ved Fru Henriette Jessen, Vamdrup: Bogsalg 100. Ved Pastor Aa. Bartholdy Møller, Ejby, L. Skensved: a) Kollekt i Ejby Kirke 26, b) Kortsalg 3, c) Gave 10, tilsammen 39. Sygeplejerske A. Rasmussen, Krarup, Espe, 7,65. Anna Olsen, Struer: Bogsalg 10. Frk. Mette Jensen, Brande: Kort-, Bog- og Mærkesalg 40. Ved Stiftsprovst H. Lützhøft, Odense: Fra Smedemester Niels Peter C. T. Hansens Dødsbo, Odense, 3000. Fru Mohr ved Pastor A. M. Jensen, København, 10. Ved Spr. Johs. Brus, Billund: $\frac{1}{2}$ Julekollekt i Grene Kirke 33. Kata M. Jensen, Sønderborg, 5. Guldsmed L. Nielsen, Saaby, Ringsted, 20. Cand. pharm. A. G. Brofeldt, Kbhvn L.: Kort- og Pjecesalg 2,65. Ved Sognepræst Th. Holme, Melby: Gave, Bog- og Kortsalg 28,85. E. B.-S., Bredstedgade 3, Odense: Julegave 15. Frk. A. Hagen, Kerteminde, 10. Ved Fru Louise Madsen, Viborg: Indsamlet af Pastor Langer, Vorning, Onsild: a) Fra Juleindsamlingen i Vorning—Kvorning—Hammershøj Kirker 42,35, b) Fra et Søndagsskolebarn i Kvorning 10, tilsammen 52,35. Ved Pastor E. Bavnhøj, Hassing pr. Hørdum: Salg af Bøger og Postkort 48. K. Hansen, „Eranthis“, Køge: Bogsalg 1. Ved Sygeplejerske Maria Østergaard, Sygehuset, Rødby: a) Bogsalg 25, b) Mærkesalg 40, c) Eget Bidrag 10, tilsammen 75. Lærer Alfred Pedersen, Kongens Lyngby, 15. Ved Spr. Melbye, Græse: $\frac{1}{2}$ af Juleaftens-

kollekt i Græse og Sigerslev Kirker 8. Ved Lærer S. H. Sørensen, Hoptrup: a) Pjecer 61, b) Kort 0,80, c) Gaver 12,50, tilsammen 74,30. N. P. Jensen, Solderup Skole, Jejsing, 10.

Ialt Kr. 6758,22.

B. Solgte Haandarbejder.

Ved Frk. H. Forchhammer 217,50. Ved Frøken I. M. Sick 53,50. Ved Fru Meyer Benedictsen 71,69. Ved Frk. Elisabeth Andersen, Aarhus: a) Fru Lunde Andersen, Slagelse, 50, b) Fru Heide Jørgensen, Middelfart, 125, c) Fru Elna Asby, Aabenraa, 165, d) Fru Agathe Brandt, Halsted pr. Aunede 486, e) Fru Pastorinde Ring, Vium, 277,60, f) Fru I. Nyholm, Ballerup, 150, g) Fru Sigrid Drewsen, Kulby pr. Høng 58, h) Fru Lærer S. Andersen, Rønne, 130, tilsammen 1441,60.

Ialt Kr. 1784,29.

Bidrag modtages fremdeles med Tak.

Direktør **Johs. Malmstrøm**,

Kasserer,
Slotsholmsgade 16, København K.
Telefon C. 10948.

Bidrag kan ogsaa indbetales paa Konto:
Postgiro 2954.

De danske Armeniervenner,
Holbergsgade 4, København K.

Særskilte Numre af „Armeniervennen“ kan altid faas ved Henvendelse til Armenierkontoret, Holbergsgade 4, og koster pr. Stk. 25 Øre. Forsendelsen sker portofrit.

Noter.

Vor Udsending Frk. *Jenny Jensen* har kort før Jul været ret alvorlig syg efter at have været underkastet en mindre Operation. Ifølge de sidste Efterretninger synes det imidlertid nu at gaa bedre, og efter al Sandsynlighed kan vi i Løbet af Foraaret vente at se Frk. Jensen herhjemme paa Besøg; hun agter da at afholde en Del Foredrag rundt om i Landet, og de Kredse, der vil foranstalte Møder, gør vel i i Tide at indsende Forslag med Hensyn til Tidspunktet for Foredragene.

* *

Karen Jeppe fortæller i et Privatbrev, at en amerikansk Dame til Optagelseshjemmet i Aleppo har efterladt sig ikke mindre end 10,000 Dollars. En smuk og storstilet Gave!

* *

Det er paa langt Sigt, *Karen Jeppe* arbejder. Hun har allerede nu planlagt en længere Rejse, hun vil foretage i 1929, idet hun da vil besøge en Række af de europæiske Lande for at tale Armeniernes Sag.

* *

En armenisk Avis ved Navn „Abaja“ meddeler, at Armenierne i Aleppo i Anledning af, at *Karen Jeppe* blev dekoreret med Fortjenstmedaljen, under Biskoppens Forsæde har fejret hende ved et Teselskab, hvor et sjældent, kostbart Tæppe overrakte hende.

* *

Misak.

Et Livsbillede fra Armenien.

(Fortsat).

Af *Karen Jeppe*.

Misak gik videre, han syntes ligefrem, han havde faaet en besk Smag i Munden ved disse Ord.

Da han kom ud af Samsatporten, jog en Vogn forbi ham ad Aleppo til. I Vognen sad en enlig Mand med en lille Kuffert spændt bagpaa. Det var Arsan Bey, der forlod sit Forvisningssted.

Den Gang han omfavnede Mændene deroppe paa Balkonen, saa var det med det samme hans Afsked med dem. Hastigt banede han sig Vej gennem Mængden og ilede til sit Hus.

Huset havde han selv ladet bygge og havde møbleret det smukt; men han brød sig saa lidt om det, at han havde lovet at ville skænke det med al dets Indhold til den af hans Venner, der først bragte ham Bud om Abdul Hamids Fald.

Sit Løfte holdt han, saa det tog ikke lang Tid for ham at beskikke sit Hus. Vognen blev øjeblikkelig bestilt, han besteg den kun forsynet med de aller-nødvendigste Ting til Rejsen, og nu værdigede han ikke Urfa et Blik eller en Tanke mere. Han saa for sit indre Øje Stambuls Minareter og Bosphorus' vidunderlige Kyster, dem, han havde længtes efter i sine Udlændighedsaar. Nu, da han følte dem saa nær, nu blev Længslen dobbelt stor, og det var, som om hans heftige Begær gav Hestene Vinger. Misak havde neppe set og genkendt ham, førend Vognen allerede var forsvunden i en Støvsy.

De paafølgende Uger var en bevæget Tid for alle, men mest vel for Armenierne. Den pludselige og saa ukendte Frihedsfølelse ligefrem berusede dem, de gav deres Glæde-Luft

Efter Åge Meyer Benedictsens Død er vor nuværende Formand Overretssagfører Ulrichsen blevet valgt ind i Forretningsudvalget for den internationale Near East Relief Association; Frøken Henni Forchhammer, der som Folkeforbundets Delegeret ofte kommer til Genève, er af Styrelsen udpeget som hans Stedfortræder.

* *

Det gamle kendte Blad „Dansk Budstikke“ bringer i sit Julenummer et Par gode Artikler, rigt forsynet med Illustrationer, om Karen Jappes og Jenny Jensens Arbejde i Aleppo, samt en meget smuk Omtale af Meyer Benedictsens sjældne Personlighed og store Indsats i Arbejdet for det armeniske Folk.

* *

Umiddelbart efter Meyer Benedictsens Død sendte den litauiske Regering til den herværende litauiske Generalkonsul en Condolation, som han bragte videre til Fru Meyer Benedictsens.

* *

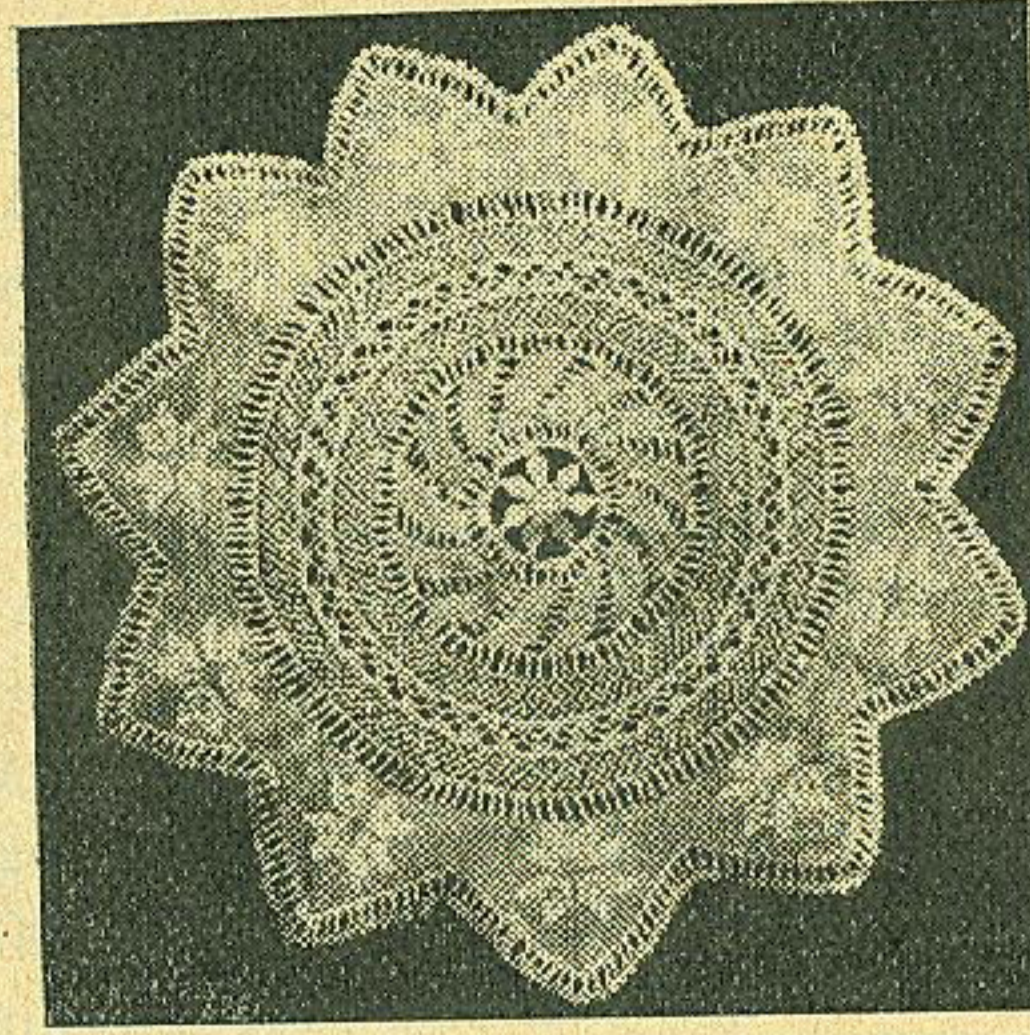
Ved et i November afholdt Styrelsesmøde vedtoges det, at Forretningsudvalget, der hidtil havde bestaaet af Hr. Meyer Bendictsens, Overretssagfører Ulrichsen og Direktør Malmstrøm, for Fremtiden skulde dannes af Frk. Forchhammer, Grosserer Daell og Hr. Malmstrøm. — Paa et nyt Styrelsesmøde i December valgtes i Stedet for Overretssagfører Ulrichsen, der nu er Formand, Frk. Lindhardt som Sekretær.

* *

paa de mærkværdigste Maader, især de unge var som Føl, der om Foraaret for første Gang slippes ud af Stalden. Men det gik altsammen fredeligt af; for Tyrkerne var i Øjeblikket heller ikke rigtig nøgterne og vidste ikke, hvad de egentlig skulde holde sig til. Der var Gæring i hele Riget, en rigtig Foraarstid, saa derfor forstod de saa temmelig hinanden.

Noget af det, Armenierne den Gang fik lovet, og som fik blivende Betydning, var en Foredragsforening. Den fik Lokale i et af Skoleværelserne paa Kirkepladsen, og hver Søndag efter Morgengudstjenesten samledes der saa mange Mennesker, som Stuen kunde rumme. Der blev holdt Foredrag om alle mulige Emner, diskuteret, læst op af Aviserne, der nu lige paa een Gang i stort Tal skød op af Jorden, og der blev sunget.

Foredragene var tit umodne nok, og Talerne maatte mange Gange ty til højtflyvende Fraser for at dække over deres Mangel paa Tanker; men Sangen, den var god, og den trak

Husk de armeniske Haandarbejder

fra Karen Jappes Systue i Aleppo. Sendes over hele Landet fra Depotet, hos Frk. Elisabeth Andersen, Sønder Alle 18³, Aarhus.

Danske Armeniervenners Damekreds

anmodes om at virke for Salget af Åge Meyer Benedictsens Bog „Armenien. En Folkeskæbne“. Den koster 1 Kr. og kan faas hos Fru Esther Broch, Skindergade 24³, fra Kl. 11-2, eller paa De danske Armeniervenners Kontor, Holbergsgade 4.

„De danske Armeniervenner“ sendte Frøken Jeppe en lille Julehilsen — et Eksemplar af Fridtjof Nansens nye interessante Bog: „Gjennem Armenia.“

Opkrævningen

af Abonnementsprisen for Bladet vil blive paabegyndt ca. 1. Marts.

De Abonnenter, der ikke inden Udgangen af Februar har indsendt Kontingentet, Kr. 2,35, til

De danske Armeniervenner,
Holbergsgade 4, København K.
(Postgiro 2954),

vil i Løbet af Marts Maaned modtage en Opkrævning paa Kr. 2,35 + Porto 0,30.

Ekspeditionen.

Armeniervennen

udgaar 6 Gange aarlig og koster 2 Kr. 35 Øre aarlig. Bladet kan bestilles ved **Indsendelse af Beløbet** under Adresse „Armeniervennen, København.“

Udgivet af „De danske Armeniervenner“ under Redaktion af Frk. cand. polit. M. Lindhardt, Gl. Kongevej 89, Kbhvn. V., Tlf. V. 3858 og Overretssagfører H. F. Ulrichsen, Boldhusgade 6, København K., Tlf. C. 13602.

Trykt i Carl Bryrups Bogtrykkeri, Kbhvn. K.

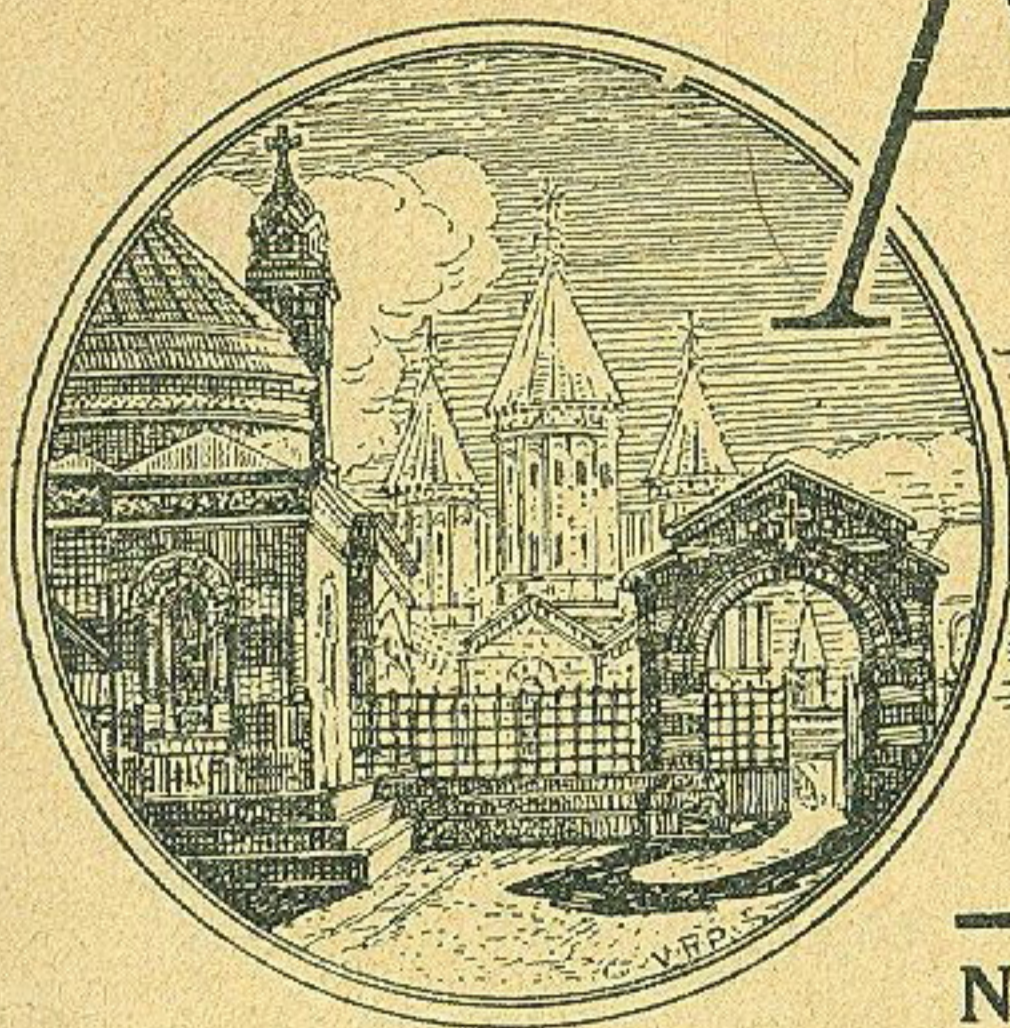
mange til Huse. For det var Armeniens Sange, der lød her. Fra alle Kroge, hvor de havde levet deres hemmelige Liv, mylrede de frem, og de blev sungne af et Drengekor, som en af Skolens Lærere indøvede. Det var deres store Digteres Ord, Armenierne her fik Lov til at høre, sungne til deres egne Komponisters Melodier. De talte til deres Hjerter og styrkede deres nationale Bevisthed. Den havde Tyrkerne aldrig kunnet kvæle, den havde ligget lyslevende under Asken, som Armenierne selv med Flid havde strøet paa, for at ingen skulde faa Øje paa den. Men nu var Asken fejlet til Side, Ilden slog ud i røde Flammer, og intet kunde jo bedre give Udtryk for disse Følelser end netop Sangene, snart var de hele Befolkningens Eje og lyste op selv i den usleste Krog.

Et Par af de Ungtyrker, der af Hovedcomitéen i Konstantinopel var udsendte for at berejse Landet og befæste deres Herredømme i Provinserne, kom ogsaa til Urfa. Og den første

Søndag, de var der, talte en af dem i den store Kirke.

Han fortalte Hovedtrækkene af Revolutionens Historie og betonedes særligt den Trofasthed, hvormed de armeniske Taschnakister ved denne Lejlighed havde støttet Ungtyrkerne. Det var et fortrinligt Varsel for Fremtiden, han haabede paa et godt Samarbejde med det armeniske Element, saa det osmanniske Rige kunde blive enigt indadtil, stærkt udadtil. Abdul Hamids Misregimente havde jo bragt Landet til Afgrundens Rand, han havde tilstoppet dets naturlige Hjælpkilder, saa det ikke blot politisk, men ogsaa økonomisk var blevet ganske afhængigt af Europa. Det vilde koste store Anstrengelser at faa det bragt paa Fode igen, og det var jo særlig i den Retning, Ungtyrkerne satte deres Lid til Armeniernes bekendte Dygtighed. De maatte se saa vidt muligt at fortrænge de fremmede, og Løsenet maatte være: „Det osmanniske Rige for de osmanniske Folk.“

(Fortsættes).

ARMENIERVENNEN

Nr. 3-4

Marts-April 1928

8. Aarg.

Redningsarbejdet i 1927.

Aarsberetning fra Folkeforbundets Kommission til Beskyttelse af Kvinder og Børn i den nære Orient.

Aaret 1927 har været det sidste, i hvilket Kommissionen til Beskyttelse af Kvinder og Børn i den nære Orient har arbejdet under Folkeforbundets Auspicier. Det har været et Aar fuldt af anspændt, ihærdigt Arbejde, og vore Stationer har gjort deres yderste for at naa ud til de fjerneste og vanskeligst tilgængelige Steder.

Vi har ikke i 1927 reddet saa mange som i 1926: 275 imod 325, hvilket imidlertid ikke er ensbetydende med, at vi har haft mindre Held med os, men at der heldigvis ikke mere er saa mange tilbage at befri.

Heraf kan dog ikke uden videre sluttes, at vi er naaet til alle dem paa syrisk Territorium, som er i Fangenskab. Beduinerne og Zigøjnerstammerne er altid i Bevægelse og er saa vanskelige at kontrollere, at man aldrig kan beregne noget med Hensyn til dem; men vi har den faste Overbevisning, at en meget stor Procentdel af dem, som ønskede at komme tilbage til deres egne, har hørt Raabet og fulgt det. De er nu frelste og er i Sikkerhed; de fleste af dem er ogsaa forsørgede, de er helbredte for deres Sygdomme, overgivet til deres Slægtninge eller paa anden Maade hjulpet til at kunne klare sig gennem Livet.

I vor Varetægt befinder sig endnu 110 Personer, nemlig: 32 Drenge og Piger, der endnu er for smaa til at sørge for sig selv, 26 voksne Kvinder, 19 større Drenge, som er svagelige eller paa anden Maade uskikkede til at arbejde, 20 andre

store Drenge, som er kommen i Aarets Slutning, og endelig endnu 13 Drenge, som lever i Kolonien og vil kunne arbejde regelmæssigt til Efteraaret.

I Tidsrummet 1. Marts 1922 til 31. December 1927, altsaa i den Periode, i hvilken Redningsarbejdet har henhørt under Folkeforbundet, er 1700 Mennesker blevet reddet gennem vor Virksomhed. Af disse er ca. 1500 passeret Optagelseshjemmet i Aleppo, medens et Par Hundrede vel er blevet befriet ved vore Stationers Hjælp, undertiden i Samarbejde med egne Slægtninge, men derefter er forblevet hos disse, eller de har taget Ophold blandt andre Armeniere uden at være gaaet igennem Hjemmet i Aleppo. De 1700 fordeler sig iøvrigt saaledes, at en Fjerdedel er Børn under 15 Aar, af de øvrige er der omtrent lige saa mange Kvinder som Mænd. —

Hvad *Omkostningerne* ved dette Arbejde angaar, beløber de sig med et rundt Tal til 22,000 Pund Sterling, af hvilke Folkeforbundet har ydet ca. 2 Femtedele eller godt 160,000 Kr.; pr. Hoved giver dette 13 Pund, altsaa ikke mere end godt 200 Kr.

Det sidste Aar maa siges at have været ret dyrt, og det er let at se, hvorfor det har været det. Vi har jo nemlig saa at sige maattet gøre rent Bord, vore Agenter har maattet rejse mere end ellers for at konstatere, at de virkelig havde afsøgt hele Territoriet, og Udgifterne for at redde de forholdsvis faa, der var tilbage, blev relativt

store. Men vi har nu ogsaa kunnet lukke vore Stationer i Bevidstheden om, at vi hverken har sparet Penge eller Møje, og skulde der virkelig endnu være nogle, vi ikke har naaet, mener vi, at vi har gjort, hvad der laa indenfor Mulighedens Grænser.

Desværre er de brugte Penge ikke de eneste Udgifter, Redningsarbejdet har bragt os. Vi har haft tunge Tab af Menneskeliv. *Vasil* blev i 1924 myrdet af Araberne, en Hævnakt; han vil ikke blive glemt. Men i Virkeligheden har baade *Murad* og *Yeghia* lidt meget mere; de kom begge hjem fra Stationerne med Tæring. *Murad* er allerede død, og *Yeghia* ligger for Døden.

Naturligvis har vi gjort alt, hvad der stod i vor Magt for at redde deres Liv, men det var umuligt. Heldigvis har kun *Yeghia* Børn, saa vi har ingen tunge Forpligtelser hvilende paa os i Fremtiden.

Imidlertid har ikke blot Redningsarbejdet været dyrt i det sidste Aar, ogsaa Optagelseshjemmet har kostet mange Penge.

Vi begynder nemlig nu at mærke, at vi ikke mere er nogen ung Institution. Tallet paa de svagelige og uarbejdsdygtige vokser, og af de før nævnte 110, der endnu er i Optagelseshjemmet, stammer ikke mindre end 40 fra Aarene før 1927. Naar de trods den allerbedste Vilje — og deres Energi og Arbejdslyst er meget stor — ikke kan arbejde, skyldes det naturligvis de forfærdelige Lidelser, mange af dem har gennemgaaet, og de daarlige Forhold, de alle har levet under. Hvad skal vi f. Eks. gøre med den Pige, der har Koldbrand, og hvis Fingre falder af i Smaastykker, og hvad skal vi stille

op med den Dreng, hvis Saar ikke vil læges, men stadig bryder op paany? I Begyndelsen var der kun faa af disse Tilfælde, men som Aarene gaar, bliver der flere.

Paa den anden Side er vi nu ligesom en stor Familie med mange voksne Børn, og kommer de i Vanskeligheder af den eller den anden Art, saa kommer de selvfølgelig hjem.

Mange rørende Smaatræk kan vi fortælle, naar vi i vore Bøger læser Navnene paa dem igennem, der har været i vort Hjem. Vi ser da Navnet paa den lille Dreng, hvis Fader vi fandt i Kirik Khan. Henrykt drog Drengen af Sted for at bo hos Faderen; men et halvt Aar efter kom han tilbage, Stedmoderen havde ikke været god imod ham, og det var endt med, at Faderen havde drevet ham ud af Huset. Den stakkels lille Fyr var ulykkelig, men ikke fortvivlet, for der var dog endnu et Lyspunkt i Tilværelsen: han kunde »komme hjem«. Nu er han atter hos os og lærer et Haandværk.

Vi finder ogsaa Armenouhi, der var blandt de første, der blev reddet, og hvis Øjne var saa daarlige, at vi frygtede, hun vilde miste Synet for stedse. Ved omhyggelig Pleje naaede vi dog saa vidt, at hun kunde paatage sig en Plads som Tjenestepige, og hun blev i flere Aar hos de Mennesker, hun først kom til. Men fornylig er hun kommet tilbage igen; hun kunde ikke i Længden taale at anstrenge sine Øjne saa meget, og nu gaar hun til Behandling hos Øjenlægen og hviler samtidig ud i sit Hjem.

Og hvormange kunde vi ikke fortælle om, som er vendt syge tilbage til os, er blevet plejet, til de var raske, og paany sendt ud i Verden.

Selvfølgelig koster alt dette Penge; men det giver vore Børn en Følelse af Tillid og Sikkerhed, at der findes et saadant Hjemsted for dem, som næppe kan vurderes højt nok. Faktisk misbruger de ogsaa meget sjældent Hjemmet, vi er tværtimod ofte forbavsede over at se, hvor tappert og ærligt de stræber efter at kunne klare sig selv. —

Kolonisationen i Landsbyen har naturligvis ogsaa forøget Optagelseshjemmets Udgifter. I Oktober drog 18 af vore unge Mænd af Sted som selvstændige Landmænd, og 8 af vore unge Piger rejste med for at indgaa Ægteskab derude. Disse unge Hjem ser saa lykkelige og lovende ud. Nu er det altsaa virkelig sket, at der ude midt i Beduinerverdenen er opstaaet en lille Koloni af unge armeniske Mænd og Kvinder, der er vokset op blandt Beduinerne og forstaar ikke blot deres Sprog, men ogsaa deres hele Tænke- og Levemaade. De lever iblandt dem, ikke mere som deres Slaver, men som frie Armeniere med egen Religion, eget Familienliv og med den for deres Folk særegne Maade at arbejde paa, lever i fuldkommen Fred og Harmoni med deres muhamedanske Omgivelser.

Kolonien vokser. Andre unge Armeniere, der lever mellem Araberne, føler sig draget hen til den, og navnlig de af dem, som er gift med en armenisk Kvinde. De kommer til Kolonien med hende for at være blandt deres egne. Og vi synes, at det ser ud, som den lille Landsby paa en naturlig Maade vil hjælpe mange til at finde Vejen tilbage.

Men vi har maattet beholde disse unge Mænd, der skulde være Jordbrugere, længere i vor Varetagt, end det ellers vilde have været Tilfældet. Vi har saaledes i Størstedelen af 1927 maattet sørge for 150 Personer — herimellem foruden de forannævnte 110 endvidere en Snes unge Mænd, som skulde uddannes i Aleppo og var blevet forsinkede — et Tal, der langt overgaar Gennemsnittet af dem, der ellers bor i vort Hjem.

Vi har ogsaa haft megen Sygdom at kæmpe med; aldrig før har vi maattet betale over 300 Pund til Lægehjælp og Medicin, hvortil kommer større Udgifter til Kost og andre Ting vedrørende Plejen af de syge.

Hvad angaar de 1700, der er blevet reddet i disse Aar, vil følgende lille statistiske Opgørelse

viser, hvilken Skæbne der er bleven dem til Del.

Den 31. December 1927 ser vi da i vore Bøger, at:

1134 har igennem vor Virksomhed fundet deres Slægtninge og er blevet forenet med dem.

342 er blevet selverhvervende.

66 er optaget i Børnehjem eller lignende Institutioner.

38 er forsvundet.

10 er døde.

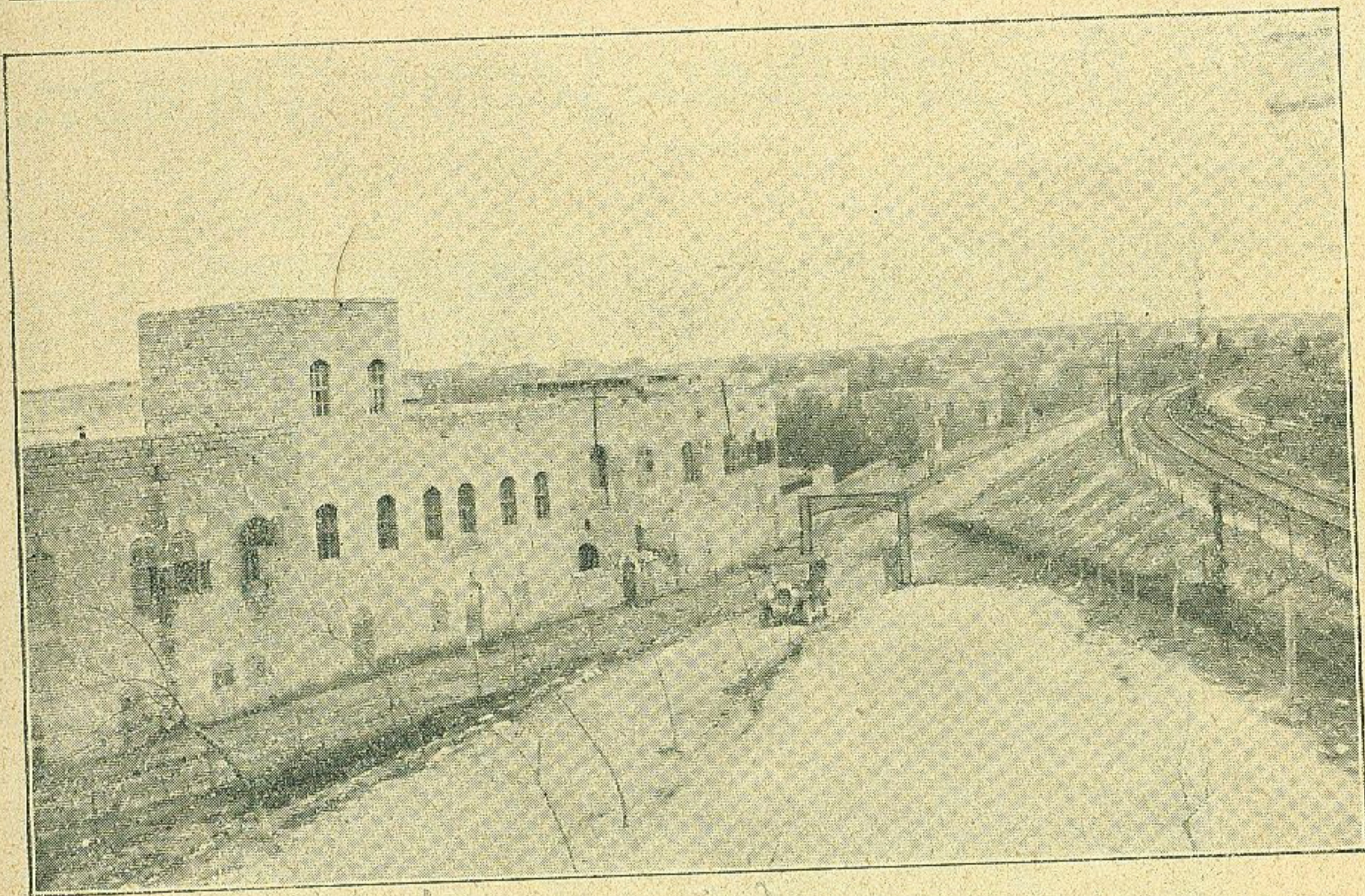
110 er endnu i vort Hjem (97 i Optagelseshjemmet i Aleppo, 13 i Kolonien).

Hvilke Sum af menneskelig Lykke er ikke indbefattet i de faa Ord: 1134 har fundet deres Slægtninge og er blevet forenet med dem! Naar vi sidder og skriver dem ned, synes de at passere forbi vort indre Øje en Gang til, alle disse Fædre og Mødre, som kom skælvende, bange for at blive skuffede, og spurgte: »Er det da virkelig sandt, at min Søn eller min Datter er kommet tilbage?«

Eller de mange unge Folk, der er kommet til os gennem alle disse Aar, ophidsede, næsten ude af sig selv: »Min Fader eller min Broder lever og bor i Amerika, her er Brevet.« Det arme Brev var næsten aldrig til at læse mere, saa sammenkrøllet var det, og vaadt oven i Købet.

Nu er de blevet givet tilbage til deres normale Familienliv, i det mindste i den Tilstand, Krigen har efterladt det. For mange var det sørgelig forskelligt fra, hvad det engang var; men paa en eller anden Maade har de nu alle nogle Mennesker, som de hører sammen med. Det var ikke altid Fædre eller Mødre, Søstre eller Brødre, de fandt, undertiden maatte fjernere Slægtninge, Onkler og Tanter, indtage deres Pladser; men det er kun det armeniske Folks sædvanlige Lod. Det er bogstavelig talt revet i Stykker.

Vi, der kender den forfærdelige Fattigdom af Selvsyn, har imidlertid gjort vort bedste for at gøre de reddedes fremtidige Liv saa lyst som muligt; en hel Del af dem var selverhvervende og havde lært et Haandværk, inden de fandt deres Slægt. Ofte gik det da ogsaa

Optagelseshjemmet i Aleppo.

saadan, at det blev den unge Mand eller unge Pige fra vort Hjem, der kom til at forsørge den genfundne Moder, hvilket maaske netop gjorde Lykken endnu større. Vi lod aldrig nogen af dem komme os af Syne, inden de var hjulpe, og de vidste, at de altid kunde komme til os, hvis der var noget galt.

Alligevel maa de, der bor sammen med deres Familie, betragtes som værende udenfor vor Rækkevidde. Mange af dem maatte rejse langt bort for at finde Slægten, til Amerika, Frankrig, Østrig, Grækenland, Bulgarien eller Ægypten, nogle naaede ogsaa Armenien; en Del blev dog i Syrien, endog i selve Aleppo, og de sidste finder naturligvis let Vej »hjem«.

Endnu mere gælder det om de 342, som blev selverhvervende; nogle maatte hjælpes mere end en Gang for at komme i Skub, men til Slut lykkedes det altsaa. De blev ikke alle boende i Aleppo, navnlig drog mange af de unge Mænd længere bort, og vi faar Breve fra mange Lande om, hvor lykkelige de er, og hvor godt det gaar for dem. Pigerne bliver i Hjemmets Nærhed; mange er Tjenestefolk i Aleppo, og overfor dem føler vi et særligt Ansvar. Livet i en By, der som Aleppo er beboet af en stærkt blandet Befolkning, er ikke uden Fare for unge Kvinder, der staar ene i Verden.

I Betragtning af, at Beskyttelsen af de unge Piger var et stort Problem for hele det armeniske Samfund, der i Aleppo har ikke

mindre end 300 Tjenestepiger uden en eneste Slægtning i Verden, oprettede vi ved en Kraffanstrengelse en Art Fæstekontor, ved hvis Hjælp Pigernes Stilling er blevet meget forbedret. Siden da er de blevet ivrige efter at faa en Plads, og det er kun de svagelige eller de, der har Smaabørn, der bliver hjemme. Men de kommer alle tilbage, naar de bliver syge eller utilfredse med deres Pladser, og de bliver da hos os, til noget bedre findes.

Vi mener, at dette er en god Maade at holde Øje med de unge Piger paa, uden at vi derved kan fornærme nogen eller vække Misfornøjelse, hvilket vi absolut maa undgaa i Aleppo, hvor et saa stort Samfund af Ameniere lever.

Størsteparten af de 66, der kom til Børnehjem og lignende Institutioner, er Børn, der i de første Aar anbragtes i Near East Relief's Hjem; men lejlighedsvis har ogsaa andre Børnehjem modtaget nogle af dem, og flere af Pigerne er kommet til det Asyl, den armeniske Kirke selv har oprettet. —

Nu kommer vi til de mørke Kapitler i vor Fortælling. 10 er døde, og 38 er forsvundet.

At der er døde 10, er intet Under, naar man betænker den Tilstand, i hvilken de ankom til Hjemmet. Enten var de ved at dø, naar de kom, eller de bar i sig Spiren til Sygdommen, udviklet saa stærkt, at vi ikke kunde stille noget op imod den.

Fornylig bragtes der til os en stakkels Pige, der under Flugten

var bleven bidt af en gal Hund. Hendes Rejse havde været lang, og da hun endelig naaede til os, kunde hun ikke hjælpes mere. Det gjorde os saa ondt for hende, der efter al sin Kamp for og Længsel efter Friheden skulde komme til os i en saadan Tilstand.

I de samme Dage kom en anden Pige, som var faldet af Hesten og havde maattet rejse langt med en brækket Arm og andre alvorlige Beskadigelser. Hun havde lidt forfærdeligt, men hun var frelst og er nu fuldstændig restitueret.

De, som forsvandt, var mest Drengene, der var kun nogle faa Piger iblandt dem. Men i Forbindelse med næsten enhver af disse Tildragelser staar en Tragedie.

Saaledes var der f. Eks. en ung Pige, som af en Kvinde lod sig overtale til at følge med til nogle Bekendtes Hus, hvor en syrisk Politibetjent, der var bestukket af hendes tyrkiske Husbond i Mardin, ventede hende for at prøve paa at sende hende tilbage til ham.

Da han var i Uniform, opgav hun straks al Modstand. Disse stakkels Kvinder har ofte lidt saa meget under de tyrkiske Politibetjentes eller Soldaters Brutalitet, at det blotte Syn af en Uniform lammer dem. Han kunde saaledes roligt føre hende til Banen og sende hende af Sted til Mardin, uden at hun vovede at give en Lyd fra sig eller turde prøve paa at løbe sin Vej, endskønt hun vilde have kunnet gøre dette i største Sikkerhed, da der var franske Embedsmænd paa Stationerne.

Naturligvis blev Politibetjenten bagefter strengt straffet, da det opdagedes, men den stakkels Pige var fortabt. Det er blevet os fortalt, at Slynglen dræbte hende. Det var en frygtelig Historie.

Paa den anden Side maa vi være taknemmelige, at der ikke er sket mere af den Art. Vi kan ikke altid holde Øje med Pigerne, de har deres Venner og Slægtninge, og til Slut maa de jo komme til at leve hos dem. Men der kan godt gaa lang Tid, inden »Hjemfølelsen« bliver saa stærk i dem, at saadanne Begivenheder ikke kan ske. Andre kan skuffe dem eller

svigte, vi prøver altid paa at have vor Dør aaben for dem og at holde den hjælpende Haand udstrakt.

Naar Drengene forsvinder, er det en helt anden Sag. Det skete hyppigt i den første Tid, saaledes vendte 18 af dem, der blev reddet det første Aar, tilbage til Muhamedanerne, og uden Tvivl spillede vor Mangel paa Erfaring en stor Rolle her. Vi forstod, at de kunde ikke ventes at tage sig sammen og gøre sig egnede til at leve det nye Liv, der nu forlangtes af dem; Nomadelivets planløse Omvandren lokkede dem. I de første Aar havde vi den Ulempe, at vi boede midt i Byen, saa at Kontrasten til Livet i den frie Luft paa de uendelige Stepper var dem for stærk.

Siden vi har faaet vort Hjem udenfor Byen, er Situationen bleven en anden. De, der nu vender tilbage, har i Almidelighed efterladt nogen eller noget blandt Araberne, det være sig en Broder eller en Søster, Faar eller Kameler; de gaar tilbage for at hente dem, og saa er det, at nogle af dem ikke vender tilbage. Maaske de har ladet sig overtale til at blive, maaske de er blevet dræbt, vi ved det ikke; men de kan ogsaa komme endnu. De fleste af dem er kommet, men der er altsaa nogle, som ikke er kommet tilbage endnu. —

Og 110 Mennesker er stadig hos os. Vi beder vore Venner derhjemme ikke glemme, at vi højtidelig har lovet os selv at drage Omsorg for dem, indtil de er i Stand til ene at tage Ansvaret for deres Liv.

Og vi beder, at Døren maa blive holdt aaben for dem, der endnu beder om at maatte komme.

I Januar 1928 kom 8 Kvinder og Børn, alle fra Tyrkiet, til vort Hjem og bad om at maatte komme ind. En Kvinde havde vandret 9 Dage paa sine Fødder i Sneen for at naa Syrien og Friheden. Hvilken Ulykke, om hun ikke havde fundet nogen til at lukke sig ind.

Vi gennemsøger ikke mere Landet for at finde de tabte Børn, men lad os blive ved med at holde vor Dør aaben og vort Lys brændende, at de maatte finde Vejen hjem.

Aleppo, den 21. Februar 1928.

Karen Jeppe.

Brev fra Frøken Jenny Jensen.

Astrig og hendes Moder.

Aleppo, den 17. Januar 1928.

I »Armeniervennen«s November-December Nummer 1926 skrev jeg lidt om Astrig og Asadouhi, de smaa Zigeunerpiger, som vi kaldte dem. Asadouhis Fader blev jo fundet i Amerika, og jeg sluttede Beretningen med at sige: »Vi haaber, at Astrigs Slægtninge ogsaa vil dukke op«.

Billedet i Dag viser Astrig og Moderen.

En forunderlig Historie ligger bagved, som jeg vil forsøge at fortælle.

Moderen fortæller os: I Deportationstiden kom hun paa Landevejen med sin Mand og 3 smaa Piger. Manden blev dræbt i Nærheden af Deir-el-Zor, og den yngste af hendes Smaapiger, altsaa Astrig, der dengang var 3 Aar, taget fra hende af en Araber.

I Nærheden af Mossul blev Nummer 2 taget af en Tyrk. Hun selv naaede med den sidste ind i Mossul, hvor det lykkedes hende at faa en Plads som Tjenestepige hos en tyrkisk Familie. Hun sørgede meget over sine Smaapiger og bad til Gud om at maatte se dem igen.

En Nat saa hun i Drømme en gammel Mand med langt, hvidt Skæg. Han sagde til hende: »Din Datter er levende, hvorfor sidder Du her og græder, staa op og find hende.«

Den næste Dag gik hendes Datter i Bad, men kom lidt efter styrtende hjem: »Mor, skynd Dig, min Søster er i Badet med en tyrkisk Familie«.

Da Moderen kom derhen, var Familien gaaet. Af Folk fik hun at vide, hvor de boede. Hun gik der-

hen, bankede paa, og Døren aabnedes af hendes lille Pige. Hun omfavnedes og kyssede hende, men den lille, der havde glemt Moderen, begyndte at skribe. Manden i Huset kom til, slog løs paa Konen og satte hende udenfor. Hun var fortvivlet, hvad skulde hun stille op? Om Natten saa hun igen den gamle Mand, der bar Datteren paa Armen. Han hængte hende uden videre paa hendes Ryg; hun forstod da, at hun skulde forsøge igen. Da hun nærmede sig Tyrkens Hus, var hun bange og begyndte at græde. En behjærtet Politimand spurgte hende: »Hvorfor græder Du?« Hun fortalte ham det, og han svarede: »Jeg gaar med Dig og undersøger Sagen«. Han saa snart, at Moderen havde Ret, tog uden videre Barnet og hængte det paa hendes Ryg, akkurat som hun havde set det i Drømme.

Aar gik, Moderen kom med sine 2 Smaapiger her til Aleppo. Hun hjalp mig sidste Aar med Maduddelingen i Campen; Astrig var i Redningshjemmet.

En Nat for en Maaned Tid siden saa hun igen i Drømme den gamle Mand, denne Gang med den yngste paa Armen. Den lille var klædt i arabisk Dragt, og Fødderne var bundne. Moderen raabte: »Kom hen til mig!« Datteren svarede: »Mo'r, ser Du da ikke, at mine Fødder er bundne; Du maa komme til mig.«

Da hun vaagnede, var hun klar over, at hun vilde finde den yngste Datter.

Hun kom ud til os, og efter Ligheden og alt at dømmes maatte det være Astrig, der en Tid havde været hos en armenisk Familie som deres egen Datter. Det var blevet sent den Aften, og vi bad Konen vente til den næste Dag; saa vilde vi bringe hende til Familien.

Om Aftenen bad hun til Gud og sagde: »Aabenbar for min lille Pige, at hendes Moder vil komme.«

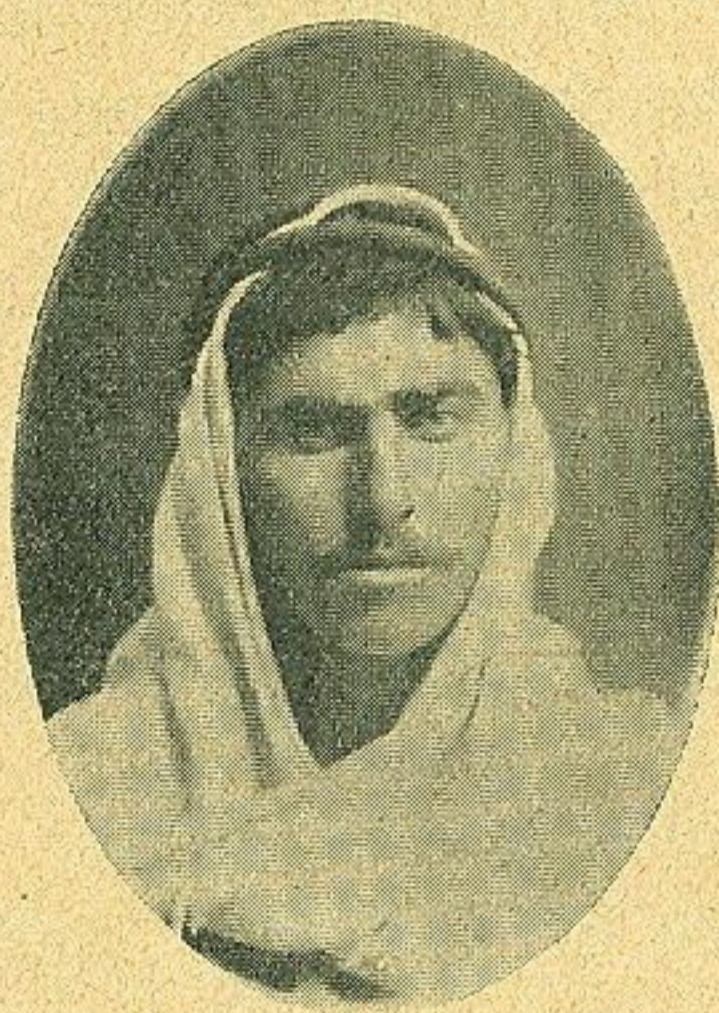
Og vidunderligt, det skete.

Astrig saa i Drømme Moderen, og hun sagde om Morgenen til Nabokonen: »Jeg drømte i Nat, at min Moder kom og hentede mig.«

Da det bankede paa Døren og Astrig lukkede op, raabte hun: »Der er den Kone, jeg saa i Nat i Drømme!«

At der var Glæde paa begge Sider og Tak til Gud for Bønhørelsen, behøver jeg ikke at sige.

For os, der staar i Arbejdet, var det en vældig Bestyrkelse, at Gud saaledes velsigner og vedblivende vil velsigne den Gerning, der gøres i hans Navn.

Hovhannes.

Meget faa Dødsfald hænder i vort Hus; dette Aar i November Maaned har vi dog haft to. En Kvinde blev paa Flugten hertil bidt af en gal Hund. Da hun naaede Hjemmet, kom hun straks paa Hospitalet, og der blev gjort, hvad gøres kunde. Men det var for sent. Hun blev vanvittig og døde.

Det andet Dødsfald var Hovhannes. Jeg har desværre kun dette Billede af ham, der blev taget ved hans Ankomst i April Maaned 1927.

Han havde noget underligt vildt og trodsigt over sig, syntes vi, og da han en Uges Tid efter forsvandt, tænkte vi, at han vel efter 12 Aars Ophold hos Araberne ikke havde kunnet finde sig i de ordnede Forhold her.

Snart forstod vi, hvorfor han var stukket af. Han havde befundet sig saa vel hos os, saa han med Fare for sit eget Liv ønskede at redde nogle Kammerater. En Tid efter kom der en Dreng, som han havde sendt, og en skønne Dag arriverede han selv med en anden.

Der blev ved at være noget sky over Hovhannes, men Energi var der. Han søgte Arbejde, og i Oktober Maaned var han saa vidt, at hans Mester, en Maskinist, tog

ham til sig og lovede at uddanne ham videre.

Glæden var kort. Hovhannes blev angrebet af en slem Mavehistorie, nærmest Forstoppelse. Der har været en hel Epidemi deraf i Aleppo i Aar, der har kostet mange Menneskeliv. Lægerne var vist ikke klare over, hvad det var.

Hovhannes blev sendt til os, og vi blev nødt til at bringe ham paa Hospitalet for om muligt at redde han Liv ved Operation.

Alt forgæves. Efter 14 Dages Forløb døde han. Hvor han led, stakkels Knægt. Og dog, hvor var han igennem sine Lidelser til Velsignelse for os, der besøgte ham.

Han havde grebet Troen og haabede at gaa ind til al den Herlighed, som der staar om i Aab. 21. Denne Tekst havde jeg haft en Aften i Begyndelsen, da han kom, og Ordet var ikke vendt tomt tilbage. Jeg husker ogsaa, at jeg den Aften talte om, at her har vi intet blivende Sted. Dette Ord blev han ved med at gentage.

En af de sidste Dage, en Søndag, jeg sad hos ham, sagde han pludselig med et straalende Blik: »Mojrik, kratzme Mojrik, et Kors«. Det var Korset paa en Kirke nær ved, han havde opdaget. I Stilheden lød ogsaa det yndigste Kor fra Kirken ind til os. Det var for os begge en gribende Stund, som om vi saa ind i Herligheden. Før han døde, ønskede han at nyde Naderen.

Der blev virkelig Sorg i Hjemmet, da de hørte om Hovhannes' Bortgang. Jeg saa ved den Lejlighed det virkelige Broderforhold imellem Drengene.

Hovhannes er ikke glemt. Hver Søndag spadserer Børnene ud til Graven og dvæler en Stund der. Ære være hans Minde!

Jenny Jensen.

Den aarlige ordentlige Generalforsamling.

afholdes Mandag den 7. Maj Kl. 8 Em. i K. F. U. K., St. Kannikestræde 19, København.

Dagsorden (Lovenes § 4):

1. Formanden aflægger Beretning.
2. Regnskabet for 1927.
3. Valg af Styrelsesmedlemmer.
4. Valg af Revisorer.
5. Endelig Vedtagelse af det paa sidste Generalforsamling behandlede Ændringsforslag til Lovenes § 3 (andet Punktum ændret til: »Den ordentlige Generalforsamling afholdes hvert Aar i April eller Maj Maaned«, medens tredje Punktum udgaar).

Efter Generalforsamlingen vil Frøken Jenny Jensen fortælle om Arbejdet i Aleppo.

Alle Abonnenter paa »Armeniervennen« er i denne Egenskab Medlemmer af »De danske Armeniervenner« og har mod Forevisning af Kvitteringen for Modtagelsen af Abonnementsafgiften Adgang til og Stemmeret paa Generalforsamlingen.

Frk. Jenny Jensen hjemme.

Efter en god Rejse er Frøken Jenny Jensen den 8. Marts kommen hjem for at faa en lille Hviletid, inden hun igen — antagelig henimod Oktober — vender tilbage til Arbejdsmarken i Aleppo.

Selv om Styrelsen naturligvis vil drage Omsorg for, at Frøken Jensen nu faar samlet sig et nyt Fond af Kræfter, vil der ikke være noget til Hinder for, at Frøken Jensen under sit Hjemmeophold vil kunne afholde en Del Møder for vort Arbejde.

De, som maatte ønske Frøken Jensen som Taler, bedes snarest mulig indgive en skriftlig Anmodning derom til Armenierkontoret med Angivelse af, naar det vilde passe bedst med Mødets Afholdelse.

Frøken Jensen mener at kunne stille sig til Disposition i anden Halvdel af April samt i Maj, eventuelt ogsaa i Juni; og desuden vil hun antagelig endnu i Slutningen af August og første Halvdel af

September kunne holde nogle faa Møder; men da Frøken Jensen gerne, naar hun vender tilbage til sin Gerning, skulde være godt udhvilet, anmoder vi vore Medarbejdere om saa vidt muligt at benytte hende i Forsommeren.

Under sit Ophold herhjemme bor Frøken Jensen hos Toldkontrolør Raunholdt-Jensen, Faksegade 16, København Ø, men Anmodning om Afholdelse af Møder bedes som meddelt stilet til Armenierkontoret, Holbergsgade 4, København K.

Hadjim Pashas Død.

(Af et Brev fra Karen Jeppe).

»I Kolonierne er alt vel, vi har kun gode Efterretninger derfra, og der flytter fra Tid til anden en ny Familie derud. Det er helt igennem et godt Sted for Armenierne.

Har jeg fortalt, at Hadjim Pasha er død? Han har været syg længe; og nu er det altsaa forbi. Ja, Hadjim var en god Mand, vi var kede af at miste ham.

For Koloniernes Skyld gør det ikke noget, med Pashaernes Magt er det forbi derude.

I øvrigt har hans lille Søn — kan I huske ham — holdt »Trontalen«. Han sagde til Bønderne: »Mens min Fader levede, var han og Misak Brødre, nu betragter jeg Misak som min Farbroder. Hvis der er noget, I trænger til, maa I endelig lade mig det vide.«

Dette med »Farbroder« har stor Betydning blandt Stammerne, for Farbroderen er den, der tager Faderens Plads efter hans Død. Naturligvis er de Ord lagt ham i Munden, de udtrykker Stammens Tanker.«

Denne Meddelelse har bragt i levende Erindring vort Besøg med Karen Jeppe i Hadjim Pashas Telt for snart to Aar siden. Hadjim var som bekendt den Beduinhøvding, af hvem Karen Jeppe forpagtede Jord til Kolonierne. Han havde stor Respekt og ogsaa Venskab for Karen Jeppe og Misak og var de armeniske Kolonister en virkelig Støtte.

Karen Jeppe, Misak og Hadjim Pasha.

Hans lille Søn, dengang vel en halv Snes Aar, saa vi ogsaa ved den Lejlighed, en meget smuk og intelligent udseende Dreng. Han var sin Fars Yndling og udset til at blive Stammens Overhoved, skønt der var ældre Sønner. Nu har han altsaa tiltraadt sin Høvdingeværdighed.

Henni Forchhammer.

Indgaaede Bidrag.

(Beløbene er angivne i Kroner).

Januar 1928.

A. Gaver.

Ved Frkn. Fogtmann, Ribe: Frk. Ellen Fogtmann, Nyk. S., 5, H. Mylord-Møller, 200, Fru Buhl, Havegade 7, Kolding, 20. Indsamlet ved »Kristeligt Dagblad«, 420,30. L. Jakobsen, Læborg Skole, pr. Vejen, 50. Ved Fru Pastorinde Clausen-Bagge, Ringkøbing: Fra to Venner af Armenierne, 18. Ved Adjunkt H. Granzow, Silkeborg: Under Mærke K. K. 10. Ved A. P. Westh, Gudhjem: Fra Indre Missions Samfund i Gudhjem, 10. Ved D. M. S.: Lærerinde, Frk. A. Doose, Ulkebøl, 50. Kvindeforeningen Rindom, Ringkøbing, 35. Ved Fuldmægtig P. Chr. Kæmpegaard: Indsamlet, 162. Ved Laura Lind Udby Pigeheim, Nr. Aaby: Bog- og Kortsalg, 57,50. Ved Fru Elna Asby, Aabenraa: Bogsalg, 2. Pjecesalg ved Frk. Forchhammer, 10. Marie Danielsen, Vemmetofte Strand, Faxe, 2,65. Indsamlet ved De Ferslewske Blade, 80. Ved Grosserer Christen Daell: Under Mærke: »Lis«, 5. Frk. K. K. Lund, Østerbrogade 80, Kbhvn., 50. Ved Spr. Th. Holme, Melby: Fisker Ole Andersens Enke, Liseleje, 5. Ved Ingeborg Munk, Høng: a) Kirkeindsamling ved Pastor Holm i Finderup Kirke, 28,

b) Pjecesalg, 28, c) Kortsalg, 5 ialt 61. Frk. J. Winge, Søften Skole, 10. Ved Fru Lærer Kath. Andersen, Rønne: a) Pjecesalg, 19, b) Kortsalg, 5, c) Mærkesalg, 1, d) Gave fra Fru A. Kjølter, 10, e) Gave fra Frk. A. Hansen, 3, ialt 38. Ved I. Herskind, Baarse: Gave fra Lærer Frodendahl, Faxinge, 5. Ved Karen Walter, Stockholm: Gave samt Kort- og Pjecesalg, 15,75. Ved Frk. Bodil Hansen, Hjallesø: a) Sparekassedirektør H. Appel, Dalum, 10, b) Pastor em. Povlsen, forhen Dalum, 5, ialt 15. *Ialt Kr. 1337,20.*

B. Solgte Haandarbejder.

Frk. Elisabeth Andersen, Aarhus, Ved Frk. Sophie Wændelin, Viborg, 183,75. Komtesse Danneskiold-Samsøe, Onsbjerg, 252. K. M. A., København, 248,13. Fru Pastorinde Ring, Vium Præstegaard, 69,50. Solgt fra Depotet, 400. Frk. L. Holst, Korsør, 269,65. Frk. S. Veel Jeppe, Lyngby, 252,50. Fru Dr. Friis-Rasmussen, Nyk. Mors, 287. Fru Dr. Traustedt, Frederikshavn, 68. Fru Sigrid Drewsen, Kulby pr. Høng, 108,35. Fru Elna Asby, Aabenraa, 112. Frk. Agnes Bruun, Esbjerg, 350. Danske Kvinders Velfærd, Kbhvn., 104. Fru Pastorinde Houmand, Vester Egede, Haslev, 205,45. Frk. Bodil Hansen, Hjallesø, 212. Fru Pastorinde Bjerre, 230. Solgt ved Karen Bjerres Foredrag i Verringe Præstegaard, 110.

Ialt Kr. 3462,33.

Februar 1928.

A. Gaver.

Dyrlæge Læssøe, Ydby, 25. Elisabeth Sannen, Sandegjerd, Thorshavn, 10. Fuldmægtig Th. Julsø, Valby, 10. Ved Fru Professorinde Buhl, Hillerød: Bog-salg, 10. Svea Säfverström, Stockholm: Pjecesalg, 1. Ved Valgmenighedspræst Th. Knudsen, Ryslinge: Fra den grundtvigske Valgmenighed i Ryslinge, 200. Lærer Nedergaard, Engesvang: Solgte Pjecer og Postkort, 26. Lærerinde G. Højsgaard, Oldrup, Hundslund, 10. K. Knudsen, Charlottenlund, 1,12. Ved Fru. A. Nørgaard, Præstegaarden, Storehedinge: Bog- og Kortsalg, 55. H. P. H. Skov, Autrup, Faaborg, Varde: Under Mærke X, 10.

Ialt Kr. 368,12.

B. Solgte Haandarbejder.

Ved Frk. Elisabeth Andersen, Aarhus: Fru E. Rosenvinge, Odense, 956,25. Frk. Agnes Bruun, Esbjerg, 68. Fru C. Lunde Andersen, Slagelse, 80,85. Fru Pastorinde Bjerre, Skydebjerg, 258,60. Fru S. Spandet-Petersen, Kbh., 235. Fru Lærer S. Andersen, Rønne, 200. Fru Dr. Andersen, Lemvig, 48,90. Fru Pastorinde Nyegaard, Grevinge, 14,50. *Ialt Kr. 1862,10.*

Danske Armeniervenners Damekreds

anmodes om at virke for Salget af Åge Meyer Benedictsens Bog „Armenien. En Folkeskæbne“. Den koster 1 Kr. og kan faas hos Fru Esther Broch, Skindergade 24³, fra Kl. 11—2, eller paa De danske Armeniervenners Kontor, Holbergsgade 4.

Noter.

Pastor Axel Malmstrøm, en Broder til vor Kasserer, der som Danmarks Repræsentant deltager i det internationale Missionsraads Møde i Jerusalem, vil paa Hjemvejen gøre et kort Ophold i Aleppo for at besøge Karen Jeppe.

De danske Armeniervenners Damekreds afholdt den 23. Marts en paa alle Maader vellykket Aftenunderholdning i K. F. U. K.s Festsal. Salen var fyldt til sidste Plads, men et bedre Program end det, Damekredsens Leder Fru Broch havde at byde paa, kunde man heller ikke ønske sig.

Efter at Frk. Jenny Jensen ganske kort havde omtalt Arbejdet i Aleppo, sang Frk. Ellen Beck Griegske Sange

til Fru Nina Griegs Akkompagnement, og de to kongelige Skuespillerinder Fru Betty Hennings og Fru Anna Bloch læste henholdsvis H. C. Andersen-Eventyr og Digte. De optrædende hilstes alle med stærkt Bifald.

»Nyheder fra Slavemarkedet« (»The Slave Market News«) er Navnet paa et engelsk illustreret Tidsskrift, der nu i 2 Aar er udkommet i England. Det udgives af en Privatmand, Lancaster Smith, for egne Midler, og det skal tjene til Støtte for Karen Jeppe's Arbejde. Bladet bringer meget Læsestof og mange interessante Beretninger om de forfærdelige Tilstande i de Lande, hvor Slaveriet trives under mere eller mindre tilslørede Former. Særlig Interesse har jo Beretningerne om Armenierne og Redningsarbejdet iblandt dem, og man føler en stærk Beundring for den Mand, der for egen Regning har taget Initiativet til at lade et selvstændigt Blad udkomme med et saa godt Formaål.

»Near East Association«s energiske Generalsekretær, Hr. Gordon L. Berry, der var taget paa en Inspektionsrejse til Syrien, maatte paa Grund af Sygdom afbryde sin Rejse og tage hjem. Efter en haardt tiltrængt Ferie vil Hr. Berry igen tage til Syrien.

Misak.

Et Livsbillede fra Armenien.

(Fortsat).

Af Karen Jeppe.

Talen blev modtaget med stor Begejstring, og nu gik Turen fra Kirken hen til Taschnakisternes Klub, hvor han under stor Tilslutning og med mange varme Ord indviede det nye Lokale.

Taschnakisterne havde før altid været det sorte Faar, den blotte Mistanke om at høre til dem havde været nok til at faa Fængselsdøren til at lukke sig efter en Mand eller sende ham i Landflygtighed.

Dog nu, under Konstitutionen, var jo alt anderledes, nu var det paa Mode at være Taschnakist, og en Mængde, især unge Mennesker, meldte sig ind i Klubben; men kun de færreste vidste, hvad det egentlig drejede sig om. De følte sig nærmest kun som et Parti, der var i Opposition, og deres Løsen var Frihed; men hvad de vilde være

fri for, skænkede de ikke mange Tanker. Under Taschnakisternes Banner angreb de unge Mennesker al Autoritet, Kirken ikke undtaget. Kun i Ord, heldigvis; men hvis Folk var døde af at blive skældte ud, saa havde der været stort Mandefald i de Dage.

Den, der iøvrigt studerede Taschnakisternes Program, vilde snart blive klog paa, at det i alt væsentligt kun var et andet Navn for den socialistiske Bevægelse; men som det naturligt fulgte af sig selv under den Tids fortvivlede Forhold, var al deres Stræben gaaet ud paa at forbedre deres Folks Kaar. Derfor havde de da ogsaa sluttet sig til Ungtyrkerne og havde støttet dem af al deres Magt. Og de blev ved at være dem tro, selv da Ungtyrkerne svigtede deres Løfter, og blev ved med at haabe paa og virke for

Minister *C. O. Mohr*, der før var Gesandt i Rio de Janeiro, er bleven udnævnt til dansk Gesandt i Konstantinopel. Han begav sig den 12. Marts til sin nye Post.

Flytningen af Gesandtskabet til Angora bliver næppe til noget foreløbig.

Den tidligere Konsul og Chargé d'Affaires, Hr. *Malthe Bruun*, er forflyttet til Rio. Ved Gesandtskabet i Konstantinopel er der en armenisk Drogman, Dr. *Tingharian*.

—o—

Fru *Inger Marie Bockelund*, Carl Plougs Datter, afgik den 24. Februar ved Døden. Fru Bockelund var Enke efter »De danske Armeniervenner«s mangeaarige Kasserer, Grosserer Bockelund, og nærere selv en varm Interesse for Armenien-Sagen. I en Aarrække var det i hendes gæstfri og smukke Hjem paa Højbroplads, Komiteén samledes til Møder, og alle de ældre Medlemmer af Styrelsen har de smukkeste Minder om hendes fine og hjærtevarme Personlighed.

»De danske Armeniervenner« sendte en Krans til Fru Bockelunds Baare og var ved Begravelsen repræsenteret af Direktør Johs. Malmstrøm.

—o—

»De danske Armeniervenner« har fornylig haft Lejlighed til at yde nødlidende Armeniere en direkte øjeblikkelig Hjælp. — Gennem en herboende russisk General blev Fru *Inga Nalbandian* anmodet om at hjælpe en arme-

nisk Familie, der var kommet til København, og som viste sig at være ganske uden Subsistensmidler, underernæret og forkommen. Familien bestod af Mand, Hustru og 3 Børn (1—4 Aar), og de var paa deres omflakkende Tilværelse naaet her til København, idet det var blevet sagt dem, at en Onkel af dem boede her; han var her naturligvis ikke. Familiefaderen, der var Læge, mente, at dersom de kunde komme tilbage til Estland, vilde de derfra kunne naa til Persien, hvor han ventede at kunne faa Arbejde. — Overfor dette Tilfælde af Nød bestemte vor Komité da at træde hjælpende til og gav Flygtningene 250 Kr., hvilken Sum hjalp dem tilbage til Estland.

—o—

Frøken *Ingeborg Maria Sick* rejste i Begyndelsen af Marts til Aleppo for at besøge Karen Jeppe og bese hendes Arbejde. Det var Frk. Sicks Agt derefter at rejse til Jerusalem for at tilbringe Paasken dér. Vi haaber i et af de følgende Numre at kunne bringe et Rejsebrev fra Frk. Sick.

—o—

Frk. *Karen Bjerre*, der forhaabentlig snart vil være fuldt restitueret efter sin Sygdom, har for nylig været paa en lille Møderejse i Jylland for vor Sag; Frk. Bjerre har bl. a. holdt flere Møder paa Mors, hvor Fru Pastorinde *Olga Madsen* i Vils stadig med stor Troskab leder en Sykreds, der jæv-

lig indsender smukke Haandarbejder, for at de kan blive gjort nyttige for vort Arbejde.

—o—

Ifølge »Kristeligt Dagblad« har den tyske Udenrigsminister *Stresemann* meddelt Folkeforbundsraadet, at Tyskland er villig til at yde 1 Mill. Reichsmark til Støtte for Dr. Nansens Plan om at overføre de armeniske Flygtninge fra Grækenland til Kaukasus.

Husk de armeniske Haandarbejder

fra Karen Jappes Systue i Aleppo.
Sendes over hele Landet fra Depotet hos Frk. **Elisabeth Andersen**, Sønder Alle 18³, Aarhus.

Armeniervennen

udgaar 6 Gange aarlig og koster 2 Kr. 35 Øre aarlig. Bladet kan bestilles ved **Indsendelse af Beløbet** under Adresse »Armeniervennen, København.«

Udgivet af »De danske Armeniervenner« under Redaktion af Frk. cand. polit. *M. Lindhardt*, Gl. Kongevej 89, Kbhvn. V., Tlf. V. 3858 og Overretssagfører *H. F. Ulrichsen*, Boldhusgade 6, København K., Tlf. C. 13602.

Trykt i Carl Bryrup's Bogtrykkeri, Kbhvn. K.

»det osmanniske Rige«s Virkeliggørelse, saadan som det var set og drømt i den første Tids Begejstring.

Lidt efter lidt faldt man til Ro under det ungtyrkiske Styre. Kun hos Hamidie-Tropperne havde de stødt paa væbnet Modstand; men de var snart bleve besejrede. Det hed sig, at Ibrahim Pasha var tagen til Fange, siden forlød det, at han var druknet, da han under Flugten forsøgte paa at svømme over Eufrat. Den fordum saa mægtige Mands Saga var ude, hans Navn hørte man aldrig mere, og hans Sønner førte en kummerlig Tilværelse, hvorimod hans gamle Fjende, Karagetschilin, nu spillede første Violin blandt de mere uafhængige Stammer; men alt i alt havde Regeringen i Mesopotamien faaet Overtaget over den kurdiske og arabiske Landbefolkning, de forholdt sig forholdsvis rolige, de afbrændte Landsbyer byggedes op igen, og Landevejrsrøveriet indskrænkedes i nogenlunde kultiverede Egne til enkelte, sjældnere Tilfælde.

Saa blev der udskrevet Valg til Parla-

mentet, og de skulde jo foregaa efter de bedste, europæiske Mønstre; men hvordan det nu gik eller ikke gik, saa var det to Ungtyrker, der blev valgte i Urfa, og snart forlød det, at saadan var det gaaet de fleste Steder.

Der var jo nok en eller anden, der skumlede over den Sag; men Befolkningens store Masse interesserede sig aldeles ikke for det. Landet skulde regeres, det var da klart nok, hvad vedkom det saa dem, hvem Allah i sin Visdom udsaa til at udføre det Hverv. Selvstyre var et Begreb, der laa uden for deres Horisont.

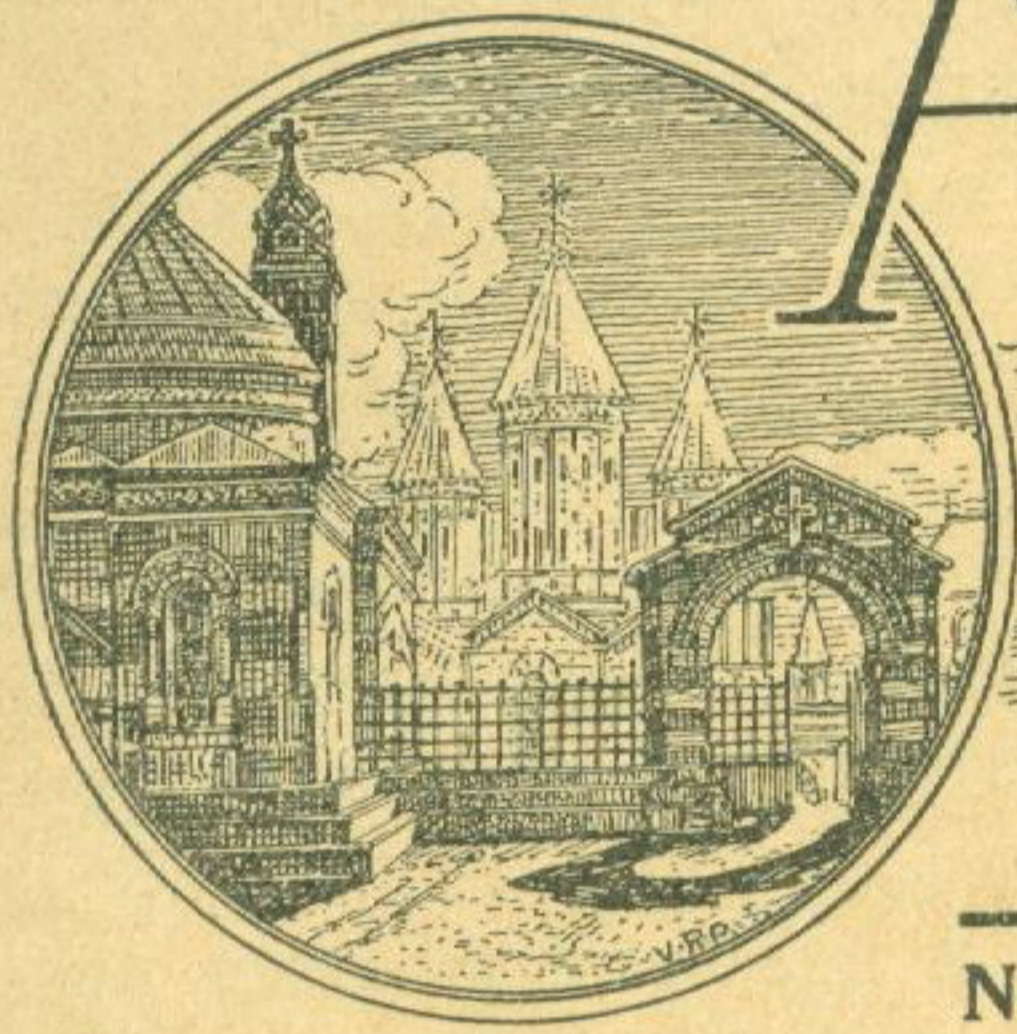
Mere betænkeligt var det, at der ymtedes noget om, at Ungtyrkerne ikke var rettroende, de havde i Begyndelsen i deres Sejrsrus været letsindige nok til at lade skinne igennem, at de gav al Religion en god Dag.

Vel mærkede de jo snart, at de maatte tage dygtigt Reb i Sejlene i den Henseende, og de begyndte at lægge Vægt paa de ydre Former med Bøn og Faste; men Mistanken sad der alligevel, og det var jo da ogsaa aabenbart, at hvis

de havde været rigtige Muselmænd, kunde det aldrig være faldet dem ind at give vantro og rettroende samme Stilling for Loven. Det var en Sag, der vakte Misfornøjelse i vide muhamedanske Kredse, da de fik Tid til grundigt at overtænke det, der var sket. Vel var det ikke rigtigt, saadan som Abdul Hamid var faret frem imod de kristne, de var ikke Hedninger, der skulde udryddes, men »Mænd af Bogen«, der skulde nyde de rettroendes Beskyttelse, saa længe de opførte sig underdanigt og korrekt; men at stille dem lige med de rettroende, det var nu uomtvisteligt i Strid med »Sheriatet«.

Særlig Sensation vakte det, da de ikke-muhamedanske Folk nu ogsaa skulde til at være Soldater. Den muhamedanske Hær var jo ret egentlig kun bestemt til at bruges imod de vantro; men hvad nu, naar der ogsaa fandtes vantro Soldater i den? De maatte da ubetinget blive Overløbere og hjælpe deres Trosfæller.

(Fortsættes).

ARMENIERVENNEN

Nr. 5-6

Maj-Juni 1928

8. Aarg.

De første 25 Aar.

En Oversigt over De danske Armeniervenners Virke 1902—1927.

1928 er »De danske Armeniervenner«s 26. Arbejdsaar, og der er derfor en vis Lejlighed til at kaste Blikket tilbage og se, hvorledes vor Virksomhed har formet sig i de første 25 Aar.

Tyrkernes Myrderier i Halvfemserne vakte Medfølelse med det armeniske Folk Europa over. Rundt om i Landene dannedes der Hjælpekomitéer, Armeniens Venner samlede sig.

I »Armeniervennen«s første Nr. — der udkom i Januar 1921 — har *Ingeborg Maria Sick* fortalt om de første Spirer til vort Arbejde, om den Indsamling, hun for ca. 30 Aar siden satte i Gang her i Landet til det engelske Selskab »Friends of Armenia«, og den Interesse, der derved for første Gang vakte herhjemme for det armeniske Problem.

Lidt senere dannede den daværende Kabinetssekretær hos Dronning Louise, Kammerherre *Hennings* — som gennem Breve fra Kong Georg af Grækenland havde nøje Kendskab til Armeniernes Martyrium — en Indsamlingskomité, der skaffede 75,000 Kr. til Aflastning af Nøden hos de Dræbtes Efterladte. Kammerherre *Hennings* kom ogsaa i Forbindelse med *Åge Meyer Benedictsens*, der i 1897 havde besøgt Armenien og ved Selvsyn dannet sig en Mening om de Forhold, Armenierne under Sultans Scepter levede under.

I 1902 afholdtes der en Kongres af Armeniervenner i Bruxelles. Ti Lande deltog i Kongressen, og da de kom hjem, blev Tanken

om en dansk Armenien-Organisation til Virkelighed. Professor *Henrik Scharling* blev »De danske Armeniervenner«s første Formand. Komitéen kom iøvrigt til at bestaa af Stiftsprovst *Lützhøft*, Godsejer *Johs. Hage*, *Frü Heise*, som under en Orientrejse havde faaet Kendskab til armeniske Forhold, Grosserer *Bockelund* — igennem en Aarrække Virksomhedens energiske Kasserer — cand. theol. *Rützou* og naturligvis *Åge Meyer Benedictsens* og *Ingeborg Maria Sick*.

»De danske Armeniervenner« arbejdede dels ved at oplyse danske om Virkeligheden i Østen, dels filantropisk. Der var en ret nøje Forbindelse mellem vor Organisation og »Deutsche Orient Mission«, hvis højtfortjente Leder, *Dr. Johannes Lepsius*, i Urfa havde grundet en Tæppefabrik med armeniske Arbejdere og et Børnehjem for nogle af de Tusinder af Smaa, Massakrene havde gjort forældreløse.

Den danske Komité paatog sig at sørge for ti af Børnene — en Draabe i Havet, vil man sige, men alligevel en Smule Begyndelse.

I 1903 drog Frøken *Karen Jeppe* til Urfa, hvor hun blev Leder af Børnehjemmet. Fem Aar efter fik hun en Hjælper, Frøken *Else Kærsgaard*, der til Komitéens store Sorg døde af Tyfus et Aars Tid efter.

Verdenskrigen og de frygtelige Myrderier og Deportationer, der fulgte i dens Spor, standsede vor Virksomhed i Urfa. Børnehjemmet maatte lukke, og Frøken *Jeppe*, der

længe holdt ud — i halvandet Aar skjulte hun i sit Hus tolv dødsdømte Flygtninge — var ved at bryde sammen efter de udstaaede sjælelige Lidelser. Hun maatte til Europa for at samle Kræfter til Genoptagelsen af sit Livsværk.

Om Komitéens Virksomhed i Aarene efter Verdenskrigen giver Bestyrelsesprotokollen udførlig Besked. I 1919 sad i Komitéen foruden de førnævnte (undtagen *Fru Heise* og cand. theol. *Rützou*) Grosserer *Worsøe* og Pastor *Dr. Scharling*. Ved et Møde den 3. Februar 1919 optoges tillige *Fru Inga Nalbandian*, født *Collin*, der efter sin armeniske Mands Død (i Konstantinopel under Verdenskrigen) var vendt tilbage til Danmark og i en Række gribende Bøger skildrede den armeniske Tragedie, og Frøken *Jeppe*, om hvis ny Udsendelse der skulde træffes Afgørelse. Paa Grund af Professor *Scharlings* Alder var det allerede paa det Tidspunkt *Åge Meyer Benedictsens*, der var Komitéens faktiske Leder. Dens Sjæl havde han altid været.

Netop i 1919 var der store Forhaabninger til Armeniens Fremtid. Komitéen besluttede at holde sig nøje underrettet om, hvad der passerede i den store Verden. *Fru Nalbandian* skrev til *Boghos Pacha* i Paris, Frøken *Jeppe* til det danske Gesandtskabs energiske og højtbegavede armeniske Drogman, *Dr. Zareh Tchopourian* (der nu bor i Wien).

Ogsaa i det smaa satte Verdenskrigen sine Spor i vor Virksomhed, idet nogle Armeniere i Interneringslejrene ønskede Hjælp til at komme tilbage til deres Fædreland. Parallelt med vor Virk-

somhed arbejdede Fru Nalbandian med en særlig Indsamling, men fra Slutningen af 1919 overtog D. D. A. igen hele Indsamlingsarbejdet. Paa Komitémødet den 23. Oktober 1919 forelaa der Meddelelse om, at Professor Scharling ønskede at træde tilbage som Formand, og derved overtog Åge Meyer Benedictsens ogsaa formelt Ledelsen af Arbejdet.

Gennem Komitéen var der paa dette Tidspunkt sendt 2000 Kr. til det armeniske Patriarkat i Konstantinopel, men Midlerne flød i det hele og store sparsomt — der var endnu ikke kommet den brede Basis for Indsamlingen, der senere skulde give saa rige Resultater.

Paa Initiativ af Dr. Lepsius besluttedes det at sende Frøken Jeppe til Tyskland for der at drøfte Oprettelsen af en international Liga til Støtte for Armeniernes Krav under Fredsforhandlingerne med Tyrkiet. Det var vor Komité's Tanke at foranstalte en Kongres i London og at arbejde i nær Tilslutning til Armenien-interesserede Kredse i Holland og Svejts.

I December 1919 supplerede Komitéen sig yderligere med Overretssagfører H. F. Ulrichsen, der i 1914—16 havde været ansat ved det danske Gesandtskab i Konstantinopel. Den 22. December besluttedes det at skaffe en Række Underskrifter fra betydende Skandinaver paa en Henvendelse om at støtte en international Aktion til Fordel for Armenierne. Man drøftede ogsaa at faa den danske Rigsdag til at behandle en Forespørgsel i Lighed med den, der havde været indbragt i det svejtsiske Parlament.

De mange politiske Anstrængelser kronedes ikke med Resultater. London-Kongressen maatte opgives, og den danske Udenrigsminister afslog en foreslaet Henvendelse til Freds-Konferencen.

I 1920 blev der afholdt et vigtigt Armenien-Møde i Paris. Hr. Åge Meyer Benedictsens og Fru Nalbandian mødte som vore Delegerede og var med til at rette en Henvendelse til Freds-Konferencen, der den Gang var samlet i Spa.

Den internationale Liga af Ar-

meniervenner konstitueredes den 23. Juni 1920.

I Slutningen af Aaret besluttede Komitéen at skabe et Middel for Propagandaen og et Bindeled mellem Bidragydere og andre Interesserede. Bladet »Armeniervennen« begyndte som før nævnt at udkomme den 1. Januar 1921. Den første Redaktør af Bladet var Hr. Høegh Nissen i Odder, der Aaret efter erstattedes med Overretssagfører H. F. Ulrichsen, som stadig er Bladets Redaktør, fra Efteraaret 1926 sammen med cand. polit. Frk. Marie Lindhardt. Bladet har sin Del af Æren for at D. D. A. har faaet Ørenlyd i stadig større Kredse i Landet og for, at Forstaaelsen af og Medfølelsen med Armenierne de daarlige Tider til Trods er stigende.

I Foraaret 1921 rejste Frøken Jeppe til Aleppo. Fru Inga Nalbandian tog samtidig med stor Energi fat paa at arbejde for Frøken Jappes Udnævnelse til Folkeforbunds-Kommissær med den Opgave at undersøge, hvor de forsvundne armeniske Kvinder opholdt sig.

De følgende Aar er det Frøken Jappes Arbejde, der er Grundlaget — den solide Basis — for Komitéens Virke. Hjemme fortsattes den daglige Virksomhed, ikke mindst Agitationen for at skaffe Penge. Frøken Sick var Gang paa Gang den utrættelige Bazar-Arrangør, Formanden den altid initiativrige Arbejdsleder. I Maj 1922 holdt Armeniervennen Kraft-Bonnard Foredrag i København. Besøget gav Anledning til en Række Interviews og Udtalelser i Pressen.

Fra 1. Januar 1923 traadte Hr. Bockelund tilbage som Kasserer. Direktør Malmstrøm har siden da ledet Foreningens Økonomi og gjort det med fremragende Dygtighed og Energi. Komitéen var omtrent samtidig suppleret med Frk. Glæsel og Fru Broch (der dannede sin Kvindekreds til Støtte for Arbejdet).

Paa Initiativ af Grosserer Daell besluttedes det i Begyndelsen af 1923 at iværksætte en stor Indsamling til de sultende Armeniere. I den Anledning blev der etableret et fast Kontor for Foreningen. Den

nye Indsamlings offervillige og energiske Organisator indtraadte samtidig i Komitéen.

Grosserer Daells og Direktør Malmstrøms Ledelse af Indsamlingen gjorde det muligt for Komitéen med fuld Sindsro at fortsætte og udvide Arbejdet i Aleppo. Vor økonomiske Stilling konsolideredes yderligere ved store Gaver og ved Arv.

For yderligere at fæstne Arbejdet omdannedes Komitéen paa en Generalforsamling den 8. Maj 1923 til en Styrelse for en Forening, i hvilken man betragtede alle »Armeniervennen«s Abonnenter som Medlemmer. I 1924 udvidedes D. D. A.s Arbejde igen. »Armenier-Dagen« blev en fast Institution, og man begyndte at knytte Medarbejdere Landet over til Foreningens Virksomhed og at opmuntre til Dannelsen af lokale Kredse. I Marts 1925 rejste Frøken Jenny Jensen til Aleppo som vor 2. Udsending, omtrent samtidig kunde det fastslaaes, at Foreningens Arv efter Fru Laura Olsen blev ca. 26,000 Kr. Ved Generalforsamlingen i Foraaret samme Aar nyvalgte til Styrelsen Frk. Elisabeth Andersen fra Aarhus, Fru Skoleinspektør Nyholm fra Ballerup og Danmarks kvindelige Delegerede i Folkeforbundet, Frk. Henni Forchhammer.

I Slutningen af Aaret udsendte Foreningen vor afdøde Formands sidste store Værk: »Bogen om Armenien«, en monumental Skildring af det armeniske Land og Folk i Fortid og Nutid. Bogen blev modtaget med den allerstørste Interesse af Offentligheden.

Vi fortsætter med at nævne de vigtigste Data i Foreningens seneste Leveaar. I 1926 udsendtes en tredje dansk Dame, Frk. Karen Møller Bjerre, til Aleppo. Helbredshensyn tvang hende desværre allerede i 1927 til at vende tilbage. Frøken Jeppe fejrede sin 50 Aars Fødselsdag, Frøken Henni Forchhammer besøgte Stationen i Aleppo, og Formanden udvidede og fæstnede Samarbejdet med Near East Relief-Organisationen.

1927 bragte os først den glædelige Tidende, at den danske Rege-

ring havde tildelt Frk. Jeppe Fortjenstmedaillen i Guld. Efter lykkelige Arbejdsdage fulgte den 31. Oktober det Sorgens Budskab, at vor Formand var afgaaet ved Døden. 25 Aar havde han kæmpet for Armeniernes Sag, altid lige energisk, lige parat til at tage fat igen efter Skuffelserne. Lad være, at den politiske Baggrund for D. D. A.s Arbejde nu som i 1902 er sort som Mørket, det er dog en lille Trøst, at der her i Danmark er gjort noget for at lindre Nøden blandt de ulykkeligste af de ulykkelige Armeniere. De danske Armeniervenner har ikke tabt Modet. Selv uden

den Leder, der var Sjælen i Arbejdet, fortsætter vi vort beskedne og dog saa store Værk. De mange Tusinder af Kroner, der Aarene igennem er gaaet gennem vore Kassereres Hænder, de mange Medlemmer, der har fylket sig om Organisationen og dens Kredse, er et godt Bevis paa den Medfølelse og Interesse, Armeniernes Sag har vakt i vort Land.

Vi vil gøre vort til, at denne Medfølelse stadig holdes levende og giver sig praktiske Udslag til Gavn for Armenierne.

H. F. Ulrichsen.

Af Aarets Arbejde.

Frk. Jeppe beretter om Suppekøkkenet, Boligforholdene, Skolen og Øjenklinikken.

I Marts—April Numret af »Armeniervennen« forelaa der en Beretning om den Del af vort Arbejde, der har været udført under Folkeforbundets Auspicier, og som har faaet sine Midler fra meget forskellige Kilder, selv om det jo har været under dansk Ledelse.

Jeg kan her ikke afholde mig fra at henvise til den store Indsats, som Frk. Jenny Jensen har gjort i denne Gerning, idet hun siden Foråret 1925 har ledet Optagelseshjemmet og da navnlig har taget sig af alle de mange Menneskers Opdragelse. Naturligvis gjorde hun ogsaa en Mængde andre Ting for dem, hun plejede dem, naar de var syge, saa efter, at de fik god Mad og var rene og hele i Tøjet, og hjalp dem at komme ind i passende Arbejde. Alt det var paa en Maade det mindre, noget som maaske ogsaa kunde have været ordnet paa anden Maade; det uerstattelige var, at hun elskede dem hver og een, følte med dem, og altid var virksom for at hjælpe og glæde dem og for at give dem noget godt med ud i deres fremtidige Liv.

Hun blev da ogsaa ved med at staa i Forbindelse med dem efter deres Bortrejse, og opelskede en Hjemfølelse i dem, der fremfor noget gav dem Tillid til Fremtiden

og fik dem til at se lyst paa Livet.

Ved de Sammenkomster, hun havde med dem om Aftenen, undertiden var det Andagter, undertiden frit selskabeligt Samvær, har hun givet dem mange gode Ord med paa Vejen og nedlagt mange Frø i deres Hjærter, som sikkert vil bære gode Frugter i deres Liv.

Før hun kom herud, forsøgte jeg vel ogsaa paa at gøre noget saadant, men jeg blev altfor ofte standset som af en Mur. Mine Kræfter slog ikke til. Naar Dagens Gerning var endt, var der som oftest ikke mere tilbage af mig, jeg kunde ganske simpelt ikke mere; men hun kunde og hun gjorde det.

Det gav mig en vidunderlig Tryghedsfølelse, at jeg kunde lægge alt det fuldstændigt i hendes Hænder, jeg behøvede end ikke at tænke paa det.

Disse Linjer skal bringe en Tak til hende for hendes trofaste Arbejde og til de danske Armeniervenner, fordi de lod mig faa hende, faa netop den ene, som jeg vilde have, og som passede til Gerningen og til mig.

—o—

Vort Værk herude har jo mange Grene, og det drikker af mange Kilder, som udspringer i meget

forskellige Lande; men der er en Del af det, som ikke blot ledes af de danske Armeniervenners Udsendinge, men som ogsaa udføres for danske Penge. Om det vilde jeg gerne fortælle noget idag.

Der er nu først og fremmest vort Suppekøkken.

Det holdes aabent hele Aaret og bespiser gennemsnitlig 190 Personer om Dagen, saaledes at de spiser sig mætte i god, nærende Mad een Gang hver Dag. Det store Tal er Børn, og det forklarer, at det kan drives saa billigt. Det koster faktisk kun 2 tyrkiske Pund (ca. 33 Kr.) paa den Maade at bespise eet Menneske hele Aaret rundt.

De, der nyder godt af denne Velgerning, veksler ret hyppigt. Det er nemlig Familier, hvis Ernærere er syge. Naar han eller hun bliver rask og atter istand til at optage sit Arbejde, inddrages Billetterne og andre faar nu Adgang i deres Sted. Tallet er stærkt vekslende, i Øjeblikket er der kun 120 Personer paa Listen.

Man kan vanskeligt overvurdere Betydningen af denne Hjælp, i Virkeligheden har den frelst mange Børn fra at gaa til Grunde i Elendighed — og Voksne med for den Sags Skyld.

Livet er haardt her i Barakleiren, der er mange Mænd, der har svært ved at finde et Arbejde, hvorved de nogenlunde kan slaa sig igennem med deres Familie. Nogle af dem søger saa ud i de omliggende Landsbyer og arbejder i Haverne eller paa Markerne der. Men er Hytterne elendige her i Lejren, saa er de da endnu langt værre derude, tilmed ligger de ofte paa usunde Steder, nær ved Vandløb, der giver Beboerne Malaria, Tyfus eller andre slemme Sygdomme.

Er det Konen eller Børnene, der bliver syge, søger Manden at skaffe dem den nødvendige Pleje, saa vidt det staaer i hans Magt; men bliver han selv syg, ja, saa styrter alt sammen om dem.

Den Smule, de ejer, er snart opspist, mens de venter og haaber paa, at han skal blive saa vidt rask, at han kan tage fat igen; men ofte bliver det ringere med ham i

Stedet for. Saa er der ikke andet for end at se at bjærge sig ind til Aleppo med de sidste Rester og at finde en lille Plads her i en Barak, og saa maa Konen ud for at skaffe Hjælp. Vort Kontor er gerne det første Sted, hvor hun banker paa.

Sjældent er der meget at spørge om, Nøden og Fortvivlelsen stirrer hende tydeligt nok ud af Øjnene. Armenierne klarer sig selv, saa længe de paa nogen Maade kan, ofte nok maa vi sige med Beklagelse: »Bare de dog var komne noget før, saa kunde de maaske endnu have været reddede«. Naar de kommer, er det sandelig paa høje Tid at faa taget fat, undertiden maa Bilen tages til Hjælp, hvis det ikke skal blive for sent.

En hurtig Lægevisit følger, og vi overtager den forordnede Pleje af den Syge, enten i Hjemmet eller paa Hospitalet. Det er et helt andet Arbejdsfelt, som har sit særlige Budget, hvortil de danske Armeniervenner ogsaa har bidraget klækkeligt. Om det senere, det var Suppekøkkenet, jeg i denne Sammenhæng vilde fortælle om.

Ved den første Visit, naar vi ved Selvsyn har overbevist os om, at det virkelig er helt umuligt for de Mennesker at slaa sig igennem, mens Manden ligger syg, uddeler vi Spisebilletter til Konen og Børnene. Hvad der end sker, saa omkommer de da ikke af Sult, og det ender jo, Gud ske Lov, gerne med, at Forsørgeren kan gives dem tilbage frisk og rask, med fornyede Kræfter til at tage Kampen for dem op igen; vi slipper dem ikke, før end ogsaa Reconvalescenttiden er overstaaet, saa de ingen varig Mên skal have af den Ulykke. Naar vi er saa vidt, tager vi Billetterne tilbage, nu er der gjort Plads for en anden Familie.

Naturligvis behøver Folk ikke at tage ud af Aleppo for at blive syge, der er mere end rigelig Anledning til det her i selve Lejren. Boligforholdene er forfærdelige mange Steder. Der er en betydelig Gradsforskell i Barakkernes Beboelighed eller rettere Ubeboelighed og i Kvarterernes Mangel paa Hygiejne. Overanstrengelse og Underernæring er ligeledes vigtige

Faktorer, for slet ikke at nævne den allervirksomste, den der saa let glemmes, det gennem mange Aar uafbrudt fortsatte Slid paa deres Nerver og hele Organisme. Nu er det 13 Aar siden de dreves fra Hus og Hjem, og i den Tid har deres Liv ikke været andet end Savn og Uro, Ængstelse og Overanstrengelse. Det mest mærkelige er, at de overhovedet endnu er i Live!

Der er Grader i Ulykkens Omfang, og naar det gaar allerværst, og alt andet glipper, saa er vort Suppekøkken der for at holde Børnene oppe, mens vi kæmper for Fars eller Mors Liv.

Vi sætter al vor Kraft ind paa at opretholde det naturlige Familieliv saa længe, vi paa nogen Maade kan; men bliver Døden os for stærk — det gør den jo somme tider, især naar Menneskene er saa udslidte — saa er der heldigvis den regelmæssige Børneforsorg, som Dr. Lepsius' Mission i Samarbejde med os opretholder. Ogsaa det vil jeg komme tilbage til i en senere Beretning.

De danske Armeniervenner gør imidlertid mere end at holde Suppekøkkenet aabent. Vi har kunnet købe et Grundstykke lidt uden for Byen, og derpaa er de yndige, smaa Huse rejst, som nu afgiver hyggelige, sunde Hjem til 30 Enker med deres Børn, foruden at Drengene og Pigerne fra Optagelseshjemmet er flyttede derud. Og der er endnu Plads paa Grundstykket til mange Huse, Pengene til at bygge dem for faar vi vel saa nok med Tiden.

En dansk Ven har allerede givet mig 3000 Kr. til et Hus, der skal afgive Boliger til 8 fattige Familier af dem, der nu bor paa de allerværste Steder, der hvor Boligens Usundhed ligefrem forgifter dem. Det Hus bliver rejst i denne Sommer paa de danske Armeniervenners Grund.

I Tilslutning dertil bidrager de danske Armeniervenner klækkeligt til at holde en Skole aaben for de fattigste Børn. Den ligger i Nærheden af Grunden, og der gaar 50 Børn, som ellers ingen Skolegang kunde faa.

Der var en anden Ven, en unævnt fra Aarhus, der ifjor gav mig 6000 Kr. til forskellig Hjælp henede, bl. a. til en Øjenklinik i Baraklejren. Den blev aabnet i Midten af April og lukkede først den 1. November. For det er i Sommertiden, det er særlig slemme med Øjensygdommene henede, da holder Blæsten og Støvet altid Luften hvirvlende fuld af Mikrober, som ganske særligt synes at tage Sigte paa Smaabørnens Øjne, naar de løber eller kravler omkring i Lejrens snavsede Gyder.

I Øjenklinikken blev behandlet:

	Voksne	Børn	Konsultationer
April	53	221	487
Maj	74	344	2953
Juni	94	384	2083
Juli	126	478	2673
Aug.	145	539	3328
Sept.	160	578	2222
Okt.	136	600	2340

Ialt 16086

Klinikken blev ledet af en Schweizer-Læge, Dr. Monnier, der er en meget dygtig Øjenlæge. Han udførte de nødvendige Operationer — Tallene er indbefattede i Konsultationerne — paa sit Hospital. Desuden havde vi to armeniske Sygeplejersker i stadigt Arbejde hele Sommeren. Klinikken blev anset for at være en særlig stor Velgørelse imod Lejrens Børn.

Desværre er det ikke hvert Aar, man kan holde et saadant Foretagende i Gang. Vi maa være meget taknemmelige for, at der har været muligt een Sommer.

—o—

Iøvrigt har vi uddelt Masser af brugt Tøj, baade til Voksne og Børn, ganske særligt har de helt Spæde været betænkte af vore Venner derhjemme. Og vi holder en Jordemoder til de allerfattigste, saa de ikke skal savne Hjælp ved Fødslen.

Om det vil sikkert Frk. Sick fortælle udførligt, da hun personligt besøgte mange fattige Hjem og saa, hvilken Solstraale Hjælpen fra Danmark var i de mørke Kroge.

—o—

Ja, og lad os saa ikke glemme Systuen. Den har just nu bestaaet i syv Aar.

Igaar sad Harome, vor gode, trofaste Leder af dette Arbejde, og jeg og opfriskede Minderne fra vor første Tid. Det var just den 5te Maj 1921, vi i Forening udpakke- de en hel Mængde gamle Brode- rier, som blev vore første Mønstre og Forbilleder. De var købte i Ur- fa før Krigen for at sendes til Dan- mark, men var ikke komne længe- re end til Aleppo, hvor de havde ligget under hele Krigen.

Den Dag havde vi nu samlet en hel Del armeniske Kvinder fra Ur- fa, erfarne i al Slags Haandarbej- de, for ved fælles Hjælp at finde ud af, hvordan de gamle Broderier var udførte. Kvinderne kunde hu- ske, at deres Bedstemødre havde kunnet det Broderi; men dertil ind- skrænkede deres Viden sig ogsaa. Vi fandt jo ud af Stingene, og gen- nem mange Genvordigheder med Farver og Stoffer som med Afsæt- ningen, er vi komne saa vidt, at det nu i 1928 er en ubestridelig Kendsgerning, at *Armenierne har faaet deres gamle Kunst tilbage.*

Vor Systue har faaet mange Sø- stre eller Aflæggere, hvad man nu skal kalde dem, og mange armeni- ske Kvinder i Aleppo, Beirut, Jeru- salem o. s. v., fortjener derved de- res daglige Brød.

Alt andet armenisk Haandarbej- de ufortalt, er denne Genre dog den *nationale* og ogsaa den, *der rummer de største kunstneriske Muligheder.*

—o—

Ja, nu maa jeg vist slutte for denne Gang. Til Sommer, naar jeg kommer til Ro oppe i Bjærgene, haaber jeg at kunne sende udfør- lige Beretninger om Sygeplejen i Leiren, om Børneforsorgen og om Koloniernes Udvikling. Det er for forskelligartet til at indbefattes i een Beretning, og jeg har da ogsaa altfor travlt med det daglige Ar- bejde til rigtigt at kunne fordybe mig i Stoffet nu.

Saa maa jeg nok slutte med de kærligste Hilsener og megen Tak til alle gode Venner derhjemme.

Aleppo, den 6. Maj 1928.

Karen Jeppe.

General- forsamlingen.

»De danske Armeniervenner«s Generalforsamling afholdtes iaar den 7. Maj — som sædvanlig i K. F. U. K.

Generalforsamlingen lededes af cand. jur. *Eric Güttler*, som kon- staterede dens lovlige Indkaldelse og oplæste Dagsordenen, hvorefter han gav Ordet til Formanden, Overretssagfører *H. F. Ulrichsen*, som i smukke Ord mindedes *Åge Meyer Benedictsens* og hans Livs- værk. Medlemmerne rejste sig og ærede Armenien-Sagens store For- kæmper, Foreningens mangeaari- ge Leder og Sjæl.

Formanden aflagde derefter Be- retning om *Virksomheden i 1927* og bød den ene af vore Udsendinge i Aleppo, Frk. *Jenny Jensen*, der var til Stede, Velkommen.

Aaret 1927 var hjemme præget af Tabet af Formanden, ude var Arbejdet fortsat i Aleppo under Frk. *Jeppes* Ledelse. Politisk var det ikke lysnet for Armenierne, for det armeniske Folk var det stadig trange Tider, som kun fremmed Hjælp kastede et Par Solstrejf over.

Arbejdet i Kredsene i Danmark var udvidet, »Armeniervennen« var stadig Bindeleddet mellem Med- lemmerne og Arbejdets Ledere, og den lille Bog, *Åge Meyer Bene- dictsen* fik færdig lige før sin Død, var et udmærket Hjælpemiddel i Propagandaen.

Regnskabet blev forelagt af Di- rektør *Johs. Malmstrøm*, der frem- hævede, at den økonomiske Stil- ling var tilfredsstillende. De daar- lige Tider havde naturligvis sat de- res Spor, men i det hele var der kun Grund til at være tilfreds.

Man gav enstemmigt og uden Omtale Decharge for Regnskabet, der gengives andetsteds i Bladet.

Generalforsamlingen godkendte enstemmigt, at Styrelsen havde suppleret sig med Enkefru *Meyer Benedictsens* og med den ene af »Armeniervennen«s Redaktører, cand. polit. Frk. *Lindhardt* og gen- valgte — ligeledes enstemmigt —

Grosserer *Chr. Daell* og Direktør *Johs. Malmstrøm*.

Formanden takkede Fru *Inga Nalbandian*, der ikke mere ønskede at være Medlem af Bestyrelsen, for hendes Arbejde for »De danske Armeniervenner«.

Som Revisorer genvalgte — med Tak for deres Arbejde — statsautoriseret Revisor *Riis-Mag- nussen* og Bogholder *E. Baggesen*.

Sluttelig vedtog man definitivt den lille Lovændring, der første Gang vedtoges paa Generalfor- samlingen i 1927. Efter Ændrin- gen kan Generalforsamlingen fremtidig afholdes enten i April eller i Maj Maaned.

Efter Generalforsamlingen gav Frk. *Jenny Jensen* en interessant Redegørelse for Forholdene og for vort Arbejde i Syrien. Vi bringer andet Steds Frk. *Jenny Jensens* Foredrag in extenso.

Styrelsen konstituerede sig som hidtil.

Brugt Tøj.

En af de allerbedste Maader at støtte *Karen Jeppes* Arbejde paa er at sende aflagt Tøj til Armenien. Vi har alle, naar vi ser vore Gem- mer efter, brugbare Ting liggende, som vi ikke selv benytter mere, men som har stor Værdi og af- hjælper mangt et Savn i de usunde Baraklejre. Alt kan jo bruges, naar det blot er rent og nogenlunde helt.

I 1927 afsendtes til Aleppo 24 store Trækasser paa ialt 3150 kg Bruttovægt, for hvilke Kvittering for rigtig Modtagelse i Aleppo foreligger. Det er en værdifuld Lad- ning, naar man betænker, at alene Trækasserne — baade her og i Aleppo — har en Værdi af over 20 Kr. Stykket, og vi takker paa Armeniernes Vegne vore Læsere for disse gode Gaver. I 1928 er der i Aarets 5 første Maaneder kun afgaaet 9 Kasser paa ialt 735 kg, altsaa betydelig mindre end det foregaaende Aar, og vi henstiller derfor til vore Læsere grundigt at undersøge, om der ikke nu, da Sommeren er nær, kunde afses bl. a. noget af den aflagte Vintergar- derobe til det gode Formaal. Hjæl-

pen er lige saa god som rede Penge.

Pakker med Tøj bedes sendt direkte til *De danske Armenierven-*

ners Kontor, Holbergsgade 4, København K. (eller afleveret sammesteds Søndage Kl. 1—3. Tlf. Byen 8121).

Om Aleppo og vort Virke der.

Frøken Jenny Jensens Foredrag.

Efter Generalforsamlingen i »De danske Armeniervenner« holdt Frk. Jenny Jensen følgende Foredrag:

De Aar, jeg fik Lov at arbejde i Aleppo som Medarbejder hos Karen Jeppe og som »De danske Armeniervenner«s Udsending, har været lykkelige Aar. De forstaar, hvad det vil sige for mig, der saa Ødelæggelsen — de frygtelige Deportationer og Myrderier i Krigstiden — nu at have været med til Genrejsningsarbejdet.

Aleppo ligger paa Grænsen af den syriske Ørken. Mit første Indtryk af Byen var Sten paa Sten, intet grønt, men Støv og atter Støv. Efterhaanden opdager man, at der inde i mange Huse er en stor Gaard med et overbygget Bassin, hvor der snor sig Vinranker og er smukke Blomsterpartier, undertiden Mandarin- og Citrontræer. Udenfor Byen findes enkelte Haver; de almindeligste Træsarter er Plataner, Popler og Ahorn, Valnødde- og Kvædetræer samt Pistacier, hvortil kommer Olivenlund og Vinhaver. Af Kornsorter dyrkes især Hvede, og Høsten er endt sidst i Maj.

Floden Kürvek løber igennem Byen. Desværre har den sit Udspring i det asiatiske Tyrki, og den, der kender Tyrkerne, véd, at de tager Broderparten af Vandet. Hvert Hus i Aleppo har sin Cisterne, og Drikkevand kan købes; dog er der i den hede Tid Vandmangel i Byen.

Paa en kunstig Høj i Midten af Byen ligger Citadellet, en gammel Borg omgivet af en dyb Grav, der kan fyldes med Vand. Borgen rager højt op over den øvrige By og ses langvejs fra. Efter Sagnet har Abraham givet Byen Navn. Han kom en Aften til Byen, det gamle Børæa, og hvilede sig paa Højen;

da han ønskede sig Mælk at drikke, blev en Ko bragt til ham. Stedet, hvor det skete, vises endnu. Af Ordet Halib (Mælk) skulde Aleppos Navn være afledet.

Aleppo har ca. 300,000 Indbyggere og ligger i en Højde af 370 Meter; Befolkningen kaldes Aleppinere. Aleppo var i sin Tid en betydelig By — Indgangsdøren til Syrien. Aleppo har adskillige Gange været ødelagt og igen opbygget; saaledes var der i det 12. Aarhundrede store Jordskælv. Aleppo kan takke sin Karavanehandel for, at den stadig blomstrer; den ligger paa den direkte Rute til Persien og Indien.

Byen har to Regeringer, den franske og den arabiske; den sidste faar mere og mere Overtaget, baade Post- og Telegrafvæsen er i dens Hænder. Dog er der en fransk Overchef.

Indbyggerne er dels Muhamedanere, altsaa Tyrkere og Arabere, dels Kristne: Maroniter, Grækere og Armeniere; dertil Jøder og Syrere. De bor i hver sin Bydel. Der hersker ingen særlig Fanatisme i Byen; kun skal man helst ikke vove sig ind i Araberkvarteret bag Borgen, det er livsfarligt. Vi har ikke mindre end tre forskellige Klokkeslet i Byen, men man vænner sig hurtigt ogsaa til det.

Aleppo er gaaet meget tilbage siden Syriens Adskillelse fra Tyrkiet, og dog har Aleppinerne det godt. Helt anderledes er det for de 17,000 armeniske Flygtninge, der kom dertil næsten helt udplyndrede. De kunde ikke leje de dyre Huse i Byen, men blev henviste til at bygge Barakker eller til at bo i en Slags Baase; mange Familier maa bo i een Stue i forladte, forfaldne Bygninger.

De fleste af disse Mennesker har ingen Modstandskraft, de bliver let

syge; de har i 12—13 Aar ikke haft en rolig Tid, har altid levet i Angst og Sorg. Bliver Forsørgeren syg, stirrer Elendigheden dem straks i Ansigtet. Dertil kommer Enkerne med ofte mange Børn.

De armeniske Flygtnings Kaar besværliggør vort Arbejde. For selv om en Del af vore Børn finder Slægtninge i selve Aleppo, er de ofte saa fattige, at de ikke kan forsørge dem; vi maa da træde til.

En Australier, der var paa Besøg hos os, besaa Flygtningelejrene grundigt; han sagde: »En Skamplet er det paa den kristne Verden, at menneskelige Væsner skal bo saadan og have det saadan«.

Vi har i Flygtningelejrene vort Suppekøkken, hvor der daglig bespises mange. En fast ansat Jordemoder har vi ogsaa; hun har et velsignet Arbejde, man ser hende altid med sin Bibel i Haanden. Der fødes mange Børn, men Dødeligheden er uhyggelig stor: man regner 90 pCt. Saa har vi Øjenklinikken, til hvilken Midlerne kommer fra Danske i Amerika. Og alt det brugte Tøj, der kommer fra Danmark, er vi meget glade for.

Vort Redningshjem ligger et lille Stykke udenfor Byen. Paa en Maade er det godt, da Luften er bedre der, og dog har det været besværligt for Børnene at gaa til Byen i den stærke Solhede eller i det frygtelige Pløre. Der er ingen Mure om Hjemmet, klogt nok af Karen Jeppe. Disse Friluftsbørn maatte ikke faa en Følelse af noget indestængt. De har, saa snart de er badede og er kommet i andet Tøj, Lov at færdes i Byen og søge Arbejde. Friheden har bidraget meget til deres aandelige Udvikling.

Huset, hvori jeg boede, og hvor ogsaa Økonomien var, er saa at sige en lille Fæstning. Billedet af det var i sidste Nummer af »Armeniervennen« (det var altsaa ikke Optagelseshjemmet, som der fejlagtig var kommet til at staa). I Forgrunden ses Ejerens Hus, bagved vort. Var det et eller andet vanskeligt Tilfælde, blev vedkommende Pige hos mig. Ofte er det sket, at Araberne har snuset om-

kring Huset Dag og Nat, men det er aldrig hændet, at de har faaet deres Ofre igen. Bliver de altfor næsvise, giver vore store Drengedem en god Dragt Prygl, det respekterer de.

I de 5 Aar, vi har haft Redningshjemmet, er der reddet 1700. Et velsignet Arbejde har det været at tage imod de Stakler, der flygtede til os fra det muhamedanske Slaveri. Det vigtigste er, at de, saasnart de kommer indenfor vore Døre, faar en Følelse af Tryghed. De er i en sikker Havn hos os. Flere er aldeles forstyrrede, ja næsten sindssyge af Skræk, naar de ankommer. Følelsen af Ro og Tryghed bringer de fleste paa ret Køl igen. Det gælder om at faa dem til at glemme det, som er bagved — alle Rædslerne — og lægge Fremtiden i Guds Haand.

De fleste, ca. 75 pCt., finder takket være vort glimrende Oplysningsbureau deres Slægtninge. Disse Gensynsscener er vidunderlige. De andre maa søge at lære noget, og de bliver forbavsede hurtigt selvforsørgende. Drengene vælger enten et Haandværk, eller de drager til Landbrugskolonierne, Pigerne lærer at sy vore Haandarbejder eller kommer ud at tjene.

En Sorg var det mig i Begyndelsen, naar en eller anden flygtede; de er dog saa godt som alle kommet tilbage, medbringende andre. Efter at have forladt Hjemmet besøger de det flittigt; de véd alle, at de vil blive modtagne med Kærlighed, og at vi vil gøre alt for at hjælpe dem til Rette.

For det meste er Modersmaalet glemt, kun enkelte husker det, fordi de bad Fadervor om Aftenen, talte armenisk med Faarene og skrev armenisk i Sandet.

Redningsarbejdet skulde efter Bestemmelsen være fuldendt nu. Vi mener, at Syrien er tømt for dem, der ønsker at komme. Dog fortsætter vi, da der stadig kommer Flygtninge fra Tyrkiet og Mossul-Egnene. Vi kan jo heller ikke sætte de 97, der er paa Hjemmet, paa Gaden.

Lejemaalet er udløbet der, hvor vi nu bor, men vi flytter saa hen paa egen Grund; Midlerne dertil

fik vi fra Danmark. Der er nu opført 6 Huse med enkelte Værelser til Enker fra Flygtningelejrene, og 40 er allerede flyttet ind. Ved Siden af de 6 Huse ligger 2 større, som vi benytter som Redningshjem.

Den Gud, som har hjulpet hidindtil, hjælper ogsaa nok herefter, saa de nødvendige Midler kommer ind.

Indgaaede Bidrag.

(Beløbene er angivne i Kroner).

Marts 1928.

A. Gaver.

Frk. A. Simonsen, Hellerup, 10. Ved Fru Fuldmægtig Louise Madsen, Viborg: Købmand Ernst Lauritsen, Viborg, 30. Ved Fru Amalie Berntsen, Vejle: a) Indsamlede Bidrag 34, b) Bog- og Kortsalg 15, tilsammen 49. Helga Clausen, Brochmandsvej 3, Køge, 25. Gaardejer Kristian Pedersen, Thise pr. Manna, 25. Heftesalg ved Kontoret 5. Ved Frk. Signe Veel Jeppe, Lyngby: a) Efterslet fra Indsamlingen 4, b) Bog- og Kortsalg 3,80, tilsammen 7,80. Ved M. Holm, Borchsmindes, Braaskov: Pjecesalg 25. Ved Lærer P. Kirkeskov, Gjedved: Kort- og Bogsalg 32. Frk. Minni Liebe, Kbhvn. 100. Pjecesalg ved Damekredsens Aftenunderholdning i K. F. U. K. 15,67. Pjecesalg ved Baroness Kurck, Rynges, Sverige, 25. Pjecesalg ved Fru Ida Schleiss, Hellerup, 13,50. Indsamlet gennem De Ferslewskes Blade 40. Ved Fru Valgmenighedspræst Marie Clausen-Bagge, Ringkøbing: Til arm. Børn fra Dortes og Norras Fødselsdagsfest 21. Fru Skovfoged M. Pedersen, Hillerød 10. Ved Lærer Verner Nielsen, Søborg Skole, Firnøi: Pjecesalg 30. Ved Pastor Arne Møller: Pjecesalg 10.

Ialt Kr. 473,97.

B. Solgte Haandarbejder.

Ved Fru M. Andreasen, Kbhvn. 38. Ved Danske Kvinders Velfærd 91.

Ialt Kr. 129.

Bidrag modtages fremdeles med Tak!

Direktør **Johs. Malmstrøm,**

Kasserer,
Slotsholmsgade 16, København K.
Telefon C. 10948.

Bidrag kan ogsaa indbetales paa Konto:
Postgiro 2954.

De danske Armeniervenner,
Holbergsgade 4, København K.

Noter.

Pastor Gram Nyegaard, Grevinge, er den 11. Marts afgaaet ved Døden, kun fire Maaneder efter at have forladt sit Embede i Laurbjerg. Døden indtraadte som Følge af en heftig Lungebetændelse. De danske Armeniervenner har i

Pastor Gram Nyegaard mistet en varm Forkæmper for den armeniske Sag, altid rede til at yde et personligt Arbejde, naar det gjaldt, dertil energisk og initiativrig. »Armeniervennen«s Læsere vil med Beklagelse høre om hans Bortgang.

—o—

Åge Meyer Benedictsens lille *Bog om Armenien*, der i Løbet af det sidste Halvaar er blevet solgt til Fordel for vort Arbejde, er nu kommet i Handelen og kan købes i Gads Boghandel.

—o—

I Tilslutning til en Notits, sidste Nummer af »Armeniervennen« bragte, om en armenisk Læge med Familie, der af »De danske Armeniervenner« var blevet forsynet med Rejsepenge for at naa Estland, meddeler Fru *Inga Nalbandian* om Familiens senere Skæbne følgende:

Ved Ankomsten til Estland stod Familien atter blottet for Eksistensmidler, og det viste sig, at Manden skulde tage sin russiske Eksamen om paa *Estnisk* for ikke at blive udvist. Fru Nalbandian skrev derfor en Artikel i »Nationaltidende« og arrangerede en Indsamling, der i Løbet af ganske kort Tid indbragte det glædelige Beløb af 780 Kr. Pengene bliver nu sendt i maanedlige Rater.

—o—

Vort Styrelsesmedlem, Forfatterinden *Ingeborg Maria Sick*, er vendt tilbage fra sin Rejse til Orienten. Medens hun besøgte Frk. Jeppe, var der ogsaa Besøg af General Ernst og af hans Adjutant Kaptajn Lunn, og af en af K. M. A.s Medarbejdere — et helt lille dansk Selskab samlet for at bese D. D. A.s Virksomhed.

—o—

Paa Styrelsesmødet den 18. Maj vedtoges det at sende yderligere 1000 Kr. til Driften af *Suppekøkkenet* i Baraklejren i Aleppo.

—o—

Styrelsen har faaet Meddelelse om, at Frk. Thyra Tønnesen af Tranebjerg, der fornylig afgik ved Døden, har indsat »De danske Armeniervenner« som *Universalarving*. Arven, der vil blive paa ca. 3000 Kr., udbetales først, naar en Slægtning, der er indsat som Rentenyder, er afgaaet ved Døden.

—o—

Paa Grund af overvældende Stofmængde har Fortsættelsen af »Misak« maattet udskydes til næste Nummer.

Armeniervennen

udgaar 6 Gange aarlig og koster 2 Kr. 35 Øre aarlig. Bladet kan bestilles ved **Indsendelse af Beløbet** under Adresse »Armeniervennen, København.«

Udgivet af »De danske Armeniervenner« under Redaktion af Frk. cand. polit. *M. Lindhardt*, Gl. Kongevej 89, Kbhvn. V., Tlf. V. 3858 og Overretssagfører *H. F. Ulrichsen*, Boldhusgade 6, København K., Tlf. C. 13602.

Trykt i Carl Bryrups Bogtrykkeri, Kbhvn. K.

Regnskab for „De danske Armeniervenner“ 1927—28.

INDTÆGT	Kr. ø.	UDGIFT	Kr. ø.
Beholdning	10.140 07	Udsendt til Virksomheden i Syrien	28.266 51
Gaver (incl. Salg af Pjecer og Postkort m. m.)	23.642 28	Udsendt til Syrien: Betaling for solgte Haandarbejder	17.749 18
Solgte Haandarbejder	19.847 98	Fragt af Tøjforsendelser til Syrien	413 11
Salg af Bogen „Armenien“	1.578 26	Udsendt til andre armeniske Hjelpe- arbejder	3.300 00
Indvundne Renter	980 70	Udgifter i Anledning af Basaren og Gene- ralforsamlingen	565 69
Overført fra Bladets Regnskab	1.562 70	Rejseudgifter	399 02
		Portoudgifter	460 75
		Kontorholdsudgifter	1.285 00
		Trykning af Pjecen „Armenien“ incl. Forfatterhonorar	2.400 00
		Trykning af Postkort	150 00
		Forskellige andre Udgifter	803 25
		Beholdning	1.959 48
	Kr. 57.751 99		Kr. 57.751 99

BLADETS REGNSKAB

INDTÆGT	Kr. ø.	UDGIFT	Kr. ø.
Beholdning	572 27	Trykning af Bladet	1.466 25
Abonnement	3.484 98	Anmeldelse til Postvæsenet	520 20
Refunderet Porto	342 40	Porto- og andre Opkrævningsudgifter ..	437 00
		Redaktion og Ekspedition	400 00
		Forskellige andre Udgifter	13 50
		Indbetalt til Hovedkassen	1562 70
	Kr. 4.399 65		Kr. 4.399 65

FORENINGENS FORMUE udgjorde pr. 31. December 1927:

a. Bank og Kassebeholdning	1.959 48
b. 5 ⁰ / ₁₀₀ Panteobligation i Ejendommen Vesterbrogade 111 i København ...	6.000 00
c. nom. Kr. 5000 4 ¹ / ₂ ⁰ / ₁₀₀ Fynske Kredit- foreningsobligationer 10. Serie 3. Afd. à 85 ³ / ₄	4.287 50
d. nom. Kr. 4000 4 ¹ / ₂ ⁰ / ₁₀₀ Jydske Kredit- foreningsobligationer 7. Serie à 85 ¹ / ₂	3.420 00
e. nom. Kr. 400 4 ¹ / ₂ ⁰ / ₁₀₀ Jydske Kredit- foreningsobligationer 6. Serie à 86 ¹ / ₄	345 00
	Kr. 16.011 98

København, den 15. Marts 1928.

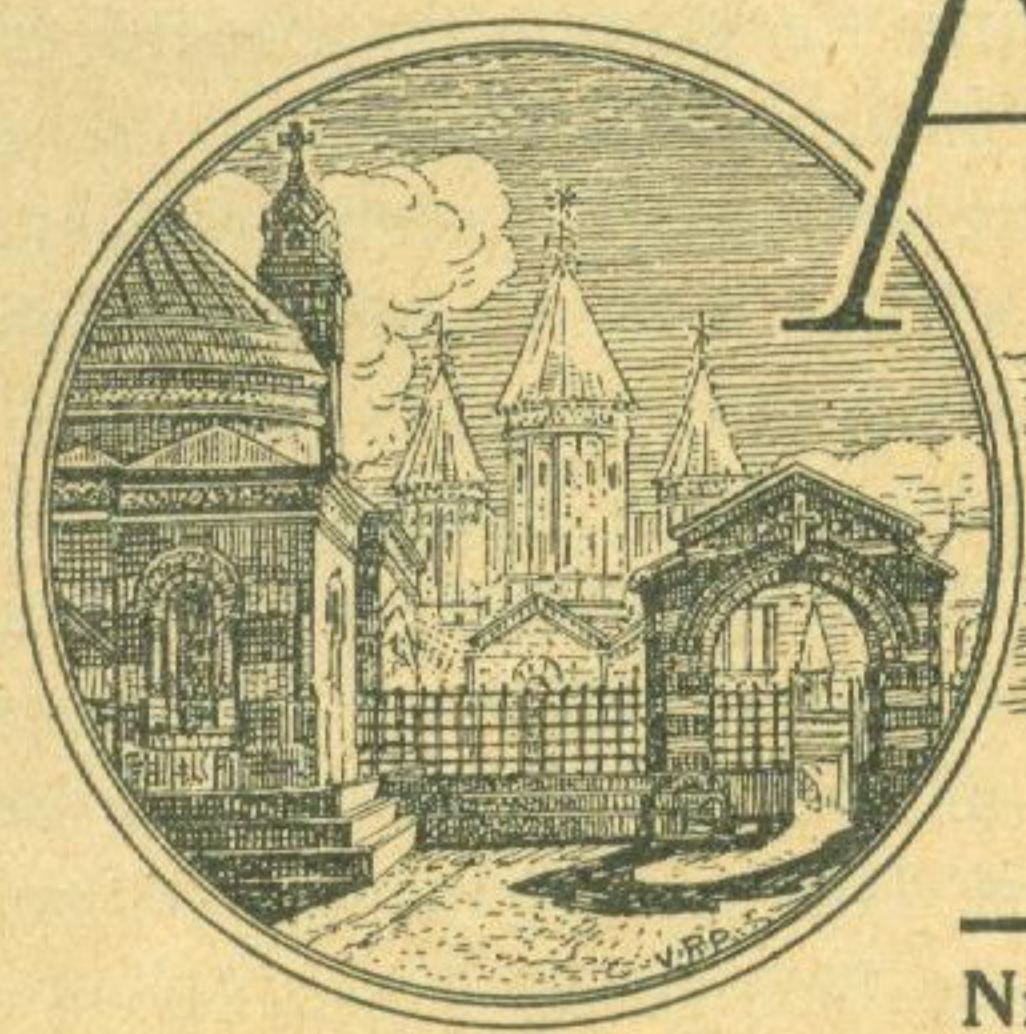
Johs. Malmstrøm,
Direktør,
Kasserer.

Ovenstaaende Regnskab har vi revideret og be-
fundet overensstemmende med Foreningens Bøger
og Bilag.

De kontante Beholdningers samt Værdipapirers
Tilstedeværelse har vi konstateret.

København, den 30. April 1928.

Henry Riis-Magnussen,
statsaut. Revisor.
E. Baggesen,
Bogholder.

ARMENIERVENNEN

Nr. 7-8

Juli-August 1928

8. Aarg.

Schweiz og Armenien.

Af Inga Nalbandian.

Den ogsaa i danske armeniervennlige Kredse kendte Schweizer, A. Krafft-Bonnard i Genève, har fornylig, i sin stadige Kamp for at skaffe hjemløs, armenisk Ungdom et Fristed indenfor sit Fædrelands

A. Krafft-Bonnard.

Grænses, haft en Kamp at bestaa og vundet en Sejr, som fortjener at kendes ogsaa i Danmark.

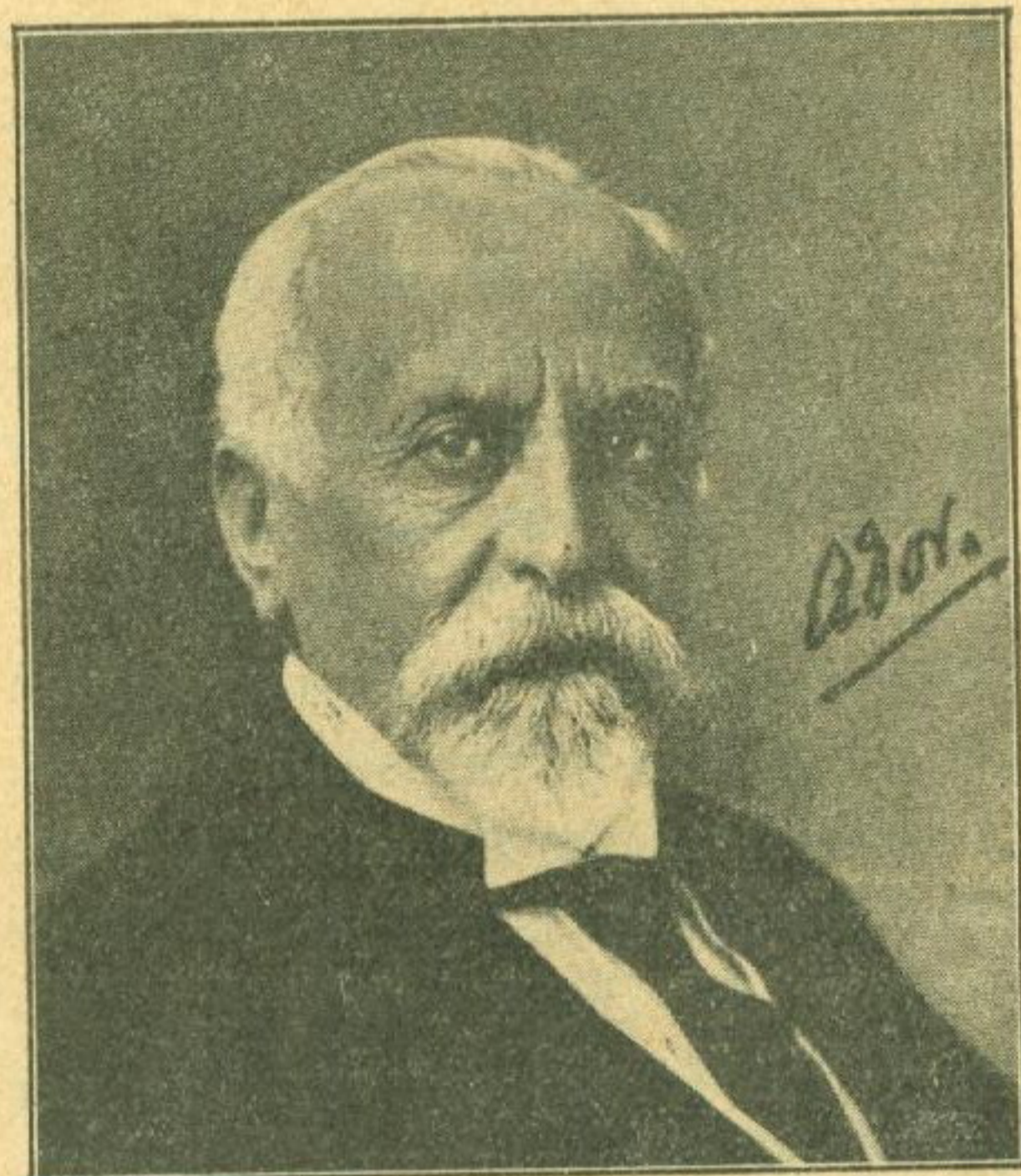
Oppe ved Genfersøen, i den idylliske Landsby Begnins, ligger en armenisk Børne-Institution: Hjem, Skole med armeniske Lærere og Landbrugskoloni, hvor et halvhundredes Børn, hvis Slægt og Hjem blev udryddet under Myrdierne, opdrages og oplæres i deres Fædrelands Sprog, Religion og Kultur. Naar disse Børn har naaet den passende Alder, sendes de til

det armeniske »Hjem« i Genève, en omfangsrig Villa, styret af en genfisk Dame og beboet af hjemløse, gamle Armeniere, Enker og Skibbrudne, men hovedsageligt af Drengene fra 14 Aars Alderen, som herfra uddannes i Byens Skoler og Værksteder til selverhvervende Mænd. Begge disse ejendommelige Kolonier opretholdes udelukkende ved frivillige Bidrag fra det schweiziske Folk, og den, der ved sit enestaaende Hjertelag, sit Initiativ og sin utrættelige Energi, ja hvorfor ikke sige det, ved sin Tro, sit Haab og sin Kærlighed, har skabt og opretholder alt dette, er den Mand, hvis Billede ledsager disse Linier: A. Krafft-Bonnard.

Paa Grund af disse Drenges Intelligens og Flid har de efterhaanden — skønt Udlændinge — faaet halve Fripladser overalt i de Lærestanstalter, de besøger; Damer af Byens Aristokrati holder baade en Del af dem og af Børnene oppe i Begnins med Klæder etc.; mange Handlende giver Kolonierne Varer til en gros Priser, etc. etc. Ikke desto mindre er det i al Stilhed en daglig Kamp for at faa Budgettet til nogenlunde at løbe rundt (jeg véd det, bl. a. fordi jeg har vikarieret en Maaned for Bestyrerinden), og det aarlige Beløb, der kræves af privat Godgørenhed for at opretholde disse to Institutioner, er saa betydeligt, at intet tilsvarende dansk Foretagende eksisterer. Hertil kommer de stadige Vanskeligheder, Krafft-Bonnard (som

Generalsekretær for den schweiziske Forening af Armeniervenner) har haft i Kampen for at opnaa Opholdstilladelse for alle disse Mennesker.

Et henrivende Album med 37 Billeder og kort Tekst til hvert enkelt fra disse to Hjem, deres Beboeres Liv i Arbejde og Leg, i Huset og i Naturen, er netop udsendt. Den nylig afdøde, store

Gustav Ador (+ 1928).

Schweiz' Præsident i 1919. Formand for Det internationale Røde Kors.

Schweizer Gustav Ador, Republikens Præsident i 1919 og Formand for det internationale Røde Kors, har indledet dette Album med følgende Linjer, noget af det sidste, der foreligger fra hans Haand:

»Ingen kan gøre sig bekendt med denne Brochure uden endnu en Gang at gribes dybt ved Tanken om de grufulde Skuffelser, man har beredt det armeniske Folk, hvem der er givet de mange Løfter, som ikke blev holdt.

Hvor mange Gange har man ikke faaet dette Folk til at haabe paa

Grundlæggelsen af et »nationalt Hjemsted«?

Armeniens Sag er blevet forsvarret i Folkenes Forbund af kyndige Røster; de ædleste Anstrengelser har været gjort, men Resultatet har været langt fra at svare til de Forhaabninger, man har vakt.

Og alligevel: ved Bredden af vor skønne Genfersø, oppe i Begnins og her i Genève, har enkelte Hjertemenneskers kloge Initiativ bevist, at vi aldrig skal tabe Modet.

Med en rørende Omsorg opdrages og oplæres forladte armeniske Børn paa disse to Steder. Man arbejder for at gøre dem til dygtige Mennesker, i Stand til at blive gode og nyttige Borgere for deres Nation. Derved fremholder man for dem deres Pligter mod deres Fædreland.

Legemligt og sjæleligt at frelse en Haandfuld unge Armeniere er det samme som at vise dette mishandlede Folk, at man virkelig interesserer sig for det.«

Disse Ord af en aktiv Politiker, der tilmed har været den schweiziske Republiks Statsoverhoved, er vistnok Opmærksomhed og Beundring værd ogsaa i vort lille neutrale Land. Men der er mere i den Sag, der er Opmærksomhed værd.

Hjemstedet for Kolonien i Genève blev pludselig solgt over Hovedet paa alle disse, hvis eneste Tilflugt paa Jorden det var. Vi, der fik det at vide, pintes af den dybeste Ængstelse for Arbejdets Fremtid. (Det maa huskes, at Krafft-Bonnard ejer ikke mindste Kapital til sit Arbejde; han véd aldrig et halvt Aar i Forvejen, hvor Pengene skal komme fra. Men de kommer! Saa længe han og hans Energi er i Live, kommer de.) Men hvem der kender Krafft-Bonnard intimt kunde alligevel ikke være i Tvivl om, at han vilde finde en Udvej, skulde den saa stemples op af Klippegrund. Og Udvejen kom. I Brev af 2. April skriver han til mig, ganske enkelt, som var det et lille, uvæsentligt Køb, en Privatmand havde hjulpet ham til:

»I denne Uge underskriver vi Købet af en smuk Ejendom beliggende i Villakvarteret . . . (her

følger Adressen) for en Pris af 180,000 Schweizerfrancs. Huset, der er bygget for 20 Aar siden til Pension for unge Piger, egner sig fuldkomment for vor Opgave. Jeg henvendte mig i Efteraaret til Statsraad Motta for at bede ham — i Nødstilfælde — hjælpe mig. Han forstod. Og han har nu af Forbunds-Regeringen opnaaet et Laan paa 100,000 Frs. til 3 pCt.. En Bank i Genève laaner os Resten, med Sikkerhed i Ejendommen oppe i Begnins, hvis Hypotekgæld, som De véd, blev betalt ifjor ved de Beløb, Armenierne i Ameri-

Statsraad Motta.

ka samlede ind til mig. Jeg søger flere Gaver. Hvis Danmark vil give os noget, takker jeg forud derfor.« Brevet slutter: »Saa vidt kom vi altsaa. Alt dette gaar ikke helt af sig selv. Men jeg indstaar Dem for, at midt i Vanskelighederne og Kampene er der dyrebare, opmuntrende Momenter. Den schweiziske Regerings Gestus betyder en meget værdifuld, moralsk Støtte.«

Statsraad Motta, der paa Billedet ses spadserende i Lugano, er en af Schweiz' mest fremragende Jurister og Politikere, og ogsaa han var for nogle Aar siden Republikens Præsident. Han er Schweiz' Førstedelegerede i Folkeforbundet og var i 1924 den 5te Delegeret-Forsamlings Præsident. Efter et Besøg pr. Auto oppe i Kolonien i Begnins, eskorteret af Krafft-Bon-

nard — og et Par andre — tog Motta tre Dage efter Ordet i Folkeforbunds-Forsamlingen og udtalte under dyb Tavshed følgende:

»Tillad mig at røre et Øjeblik ved et særligt Punkt: Armenien. I Tirsdags Aftes havde jeg det Held at besøge det Hjemsted for armeniske Børn, som nogle Filantropers Ædelmod har skabt oppe i Begnins. Der saa jeg dem, . . . nogle Snese Dreng og Piger. Hvert enkelt af disse Børn er en levende Tragedie. De ejer ikke saameget som en Daabsattest. De har set deres Fædre, Mødre eller Bedsteforældre myrdes. Nu opdrages og oplæres de her i deres Fædres Sprog. De har deres Races og deres Martyriums Skønhed. Da de saa' mig, istemte de mit Fædrelands Nationalsang: *O, monts indépendants!* Mine Herrer — Synet af dem greb mig til det inderste af min Sjæl. Jeg forlod Kolonien i Begnins med det Løfte til mig selv, at jeg som Præsident for denne 5te Delegeret-Forsamling endnu en Gang vilde raabe ud for Verdens Ansigt disse vore Brødres Nød og vor Pligt til at komme dem til Hjælp. Hvor vil det være lykkeligt, dersom Folkeforbundets Anstrengelser, ledet af den store Apostel Dr. Fridtjof Nansen og hans ædle Energi, omsider kan skaffe det armeniske Folk et politisk Hjemsted.«

Ved denne Politikers Indflydelse og støttet af den enestaaende Tillid, han selv med Rette nyder, har altsaa Krafft-Bonnard opnaaet et Statslaan af den schweiziske Regering paa 100,000 Frs., foruden et Banklaan paa 80,000. Hvor opsigtsvækkende dette første er, viser følgende lille Artikel i *Journal de Genève*, skrevet af dens Chefredaktør, den som historisk Forfatter, Nationaløkonom og aktiv Politiker lige fremragende Dr. Edv. Chapuisat: Schweiz og Armenien.

»For 4 Aar siden gav vort Udenrigsministerium Folkeforbundets Generalsekretariat en Fremstilling af, hvad Schweiz havde forsøgt at gøre for det armeniske Folk, og Statsraad Motta dvælede bl. a. ved Virksomhederne i Begnins og Ge-

nève. »Det er ved at udføre denne Gerning,« skrev han, »at Schweiz mener at bidrage til Oprettelsen af et politisk, nationalt Hjemsted for Armenierne.«

Dr. Chapuisat fortsætter: »Der er talt saamange gribende Ord om Armenien; der er skrevet saamange skælvende Artikler om dette Emne; saameget er der skrevet, at Skeptikerne undertiden har smilet.

Imidlertid: i Dag føler vi Trang til at lykønske Regeringen til en Handling, som vil blive levende paaskønnet ikke blot i de armeni-

Dr. phil. Edv. Chapuisat.
Chefredaktør af „Journal de Genève“.

ske Kolonier Verden over, men af alle schweiziske Borgere, som véd hvad Frihed og Uafhængighed er værd!

Paa Forslag af Statsraad Motta har Forbundsregeringen vedtaget at yde et Laan paa 100,000 Frcs. til 3 pCt., at tilbagebetale i 15 Aar, for at muliggøre Købet af en Ejendom bestemt til det armeniske »Hjem« her i Genève. Saaledes støtter Republiken det private Initiativs prægtige Anstrengelser. Armenien faar sit faste Tilflugtssted i Begnins og Genève. Man forstaar, at denne Beliggenhed netop ved og i Folkeforbundets By er af største Betydning for den armeniske Sag. Et saadant Midtpunkt for national Opdragelse af armenisk Ungdom indenfor vore Grænser indeholder en Anskuelsesundervisning, et levende Billede, en *stadig Appel*, ikke alene til Folkeforbundets Bevidsthed, men til alle dem, som beskæftiger sig med dette alvorlige Retfærdighedsproblem.

Vi har saa ofte krævet, at Sym-

patien for Armenien ikke skulde vedblive at være af platonisk Art, men at det menneskelige Sammenhold skulde tage en positiv Form paa dette Punkt, og vi er ganske særligt lykkelige over at se vor Regering lette en sjælden beundringsværdig Opgaves Byrde — en Opgave, der er vore Traditioner fuldtud værdig.

Vi er overbevist om, at Republikens Regering ikke vil fortryde sin ædelmodige Gestus, saalidt som den sikkert vil fortrydes af Statsraad Motta, der med saamegen Visdom har inspireret den.«

— Der kunde om dette Emne skrives endnu lange Spalter, illustreret af en Mangfoldighed af levende Billeder fra Arbejdets Historie, fra Krafft-Bonnards tornefulde Bryden sig Vej gennem alle Slags Vanskeligheder, fra hans aldrig svækkede Udholdenhed, fra hans Kampe og hans Sejre.

Men denne sidste Sejr, hvor selve Regeringsmagten træder til med et Laan, er den største af *den* Art Sejre, han endnu har vundet.

Han og hans politiske Medhjælpere staar som lysende Eksempler for andre Landes Forkæmpere for Humanitet og Retfærdighed; Politikere saavel som Filantroper.

Inga Nalbandian.

Et Interview.

Naaede De saa at komme til Aleppo, spørger vi Pastor Axel Malmstrøm, der for nylig er vendt hjem fra det internationale Missionsraads store Møde i Jerusalem.

— Ja, vi var da en god Dags Tid i Aleppo, min Hustru og jeg. Frøken Jeppe tog selv imod os paa Stationen og kørte os op til »Hotel de Jeppe«, som hun spøgende sagde. Og jeg maa sige, vi blev overvældet af den Gæstfrihed, Frøken Jeppe viste imod os. Hun er en fortrinlig Værtinde.

— Hvad greb Dem mest af det, De saa?

— Det gjorde vel nok Barakleiren. Det var et vemodigt Syn at se

al den Elendighed hobet sammen dér, ikke alene Fattigdom, men ogsaa saa megen Sygdom. Men én Ting slog os mærkeligt: Vi kom længere sydfra, hvor vi havde været udsat for det mest paatrængende Tiggeri, men da vi kom til Aleppo, hvor der herskede en Nød, som var saa langt, langt større end den, vi havde set de andre Steder, vi havde været, da var der dog ingen af dem, der tiggede.

— De saa vel ogsaa de nye Huse, Karen Jeppe havde faaet opført?

— Ja, naturligvis, de var enestaaende praktisk indrettede, og det kan nok være, Enkerne var lykkelige over, saa godt Frøken Jeppe havde faaet alt indrettet for dem.

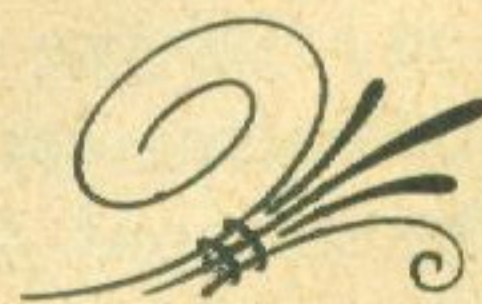
— Hvad Indtryk synes De, Armenierne gjorde paa Dem?

— Af Ydre var der mange smukke Ansigter iblandt dem, men det, der gjorde stærkest Indtryk paa os i den Forbindelse, var alligevel det, at her var et Folk, der havde holdt fast ved de moralske Grundlove i Livet gennem alle Lidelser.

— Traf De andre Danske, mens De var i Aleppo?

— Ja, vi havde den Glæde at træffe baade General Ernst og Kaptein Lunn; og der havde for Resten lige været flere Danske paa Besøg, bl. a. Pastor Prip og flere af Østerlandsmissionærene. Frk. Gerda Mundt havde ogsaa lige været der... ja, og Frøken Sick; hun var der betydelig længere end vi, saa hende maa De kunne faa til at fortælle udførligere om det vidt forgrenede Arbejde, som vi ifølge Sagens Natur kun kunde naa lige at faa dannet os et Billede af den korte Tid, vi var der.

Men vi var glade ved at faa den Oplevelse med, som det var at besøge Frøken Jeppe.

I Aleppo.

Medlem af De danske Armeniervenners Styrelse, Forfatterinden Frøken Ingeborg Maria Sick, der som tidligere nævnt i Foraaret foretog en Rejse til Aleppo, har sendt os nedenstaaende Skildring af sit Besøg hos Karen Jeppe.

Marts 1928.

Nu er jeg her! Og jeg ved, at flere af vor Komité, maaske ogsaa af dette Blads Læsere, ofte har været her i Tanken. Jeg vilde ønske, at jeg havde dem alle med — thi det er som et Eventyr at færdes her. Ogsaa at komme hertil, Rejsen er herlig, men ved den tør jeg ikke opholde mig. Jeg maa begynde, da Toget standsede en Graavejrs Morgen Kl. 6 i Aleppo.

Frøken Jeppe's Automobil holder der. Med Lucia, hendes Plejedatter, gift med Misak, Sekretæren, Hr. Gaszcryk, og hans Hustru Horome, som leder Syskolen, kører vi til Hjemmet.

En Dør gaar op i en høj Mur; man træder ind i en Søjlegaard — og tror sig i det gamle Pompeji. Men Karen Jeppe staar der med aabne Arme og smilende Ansigt — Husets Rum har Stentrapper ned i Orienten.

Thi orientalsk er Huset. Det omgiver Gaarden paa tre Sider, og Hustes Rum har Stentrapper ned til den. I Baggaarden er Kontorer og Systue og Ægteparrenes to store Rum (thi her er tre Hus-holdninger, hvis Mad koges i samme rummelige Køkken). Tilhøjre er Spisestuen, Frk. Jeppe's Soveværelse og en tredie Stue, som for Tiden er Gæsteværelse. Tilvenstre en stor Dagligstue og et andet prægtigt Rum, som skal være Frk. Jenny Jensens, naar hun vender tilbage. I Gaarden er en overdækket Cisterne og ved Muren, til begge Sider af Døren, er der Træer og Vækster, som endnu ikke er grønne. Kun et Par guldklare Gyldenlakker er sprungne ud i et Bed tilvenstre ved Huset, og i Haverne om Aleppo staar Mandeltræerne med en Sky af hvid eller blegrød Blomstring om deres Kroner. Men ellers lader Foraaret vente paa sig. Brændeknuderne blusser endnu i Kakkelovnene.

Efter Teen, som smager lifligt ovenpaa Tognatten, gaar vi straks ind i Systuen, hvor Syerskerne sidder paa lave Puder og stikker Naalen ud og ind i Stoffet, som er spændt i Rammer. Kun en halv Snes arbejder og bor i selve Huset; alle de andre henter Arbejdet. Jeg føler mig fattig og dum ved at staa overfor disse Armenierinder uden at kunne tale et Ord til dem — men Frk. Jeppe er saa god at sige dem fra mig, at jeg holder af dem allesammen.

Vi maa ogsaa ned i Kælderen, at besøge en hvid Angorakat, som har fire henrivende Killinger med rosenrøde Snuder.

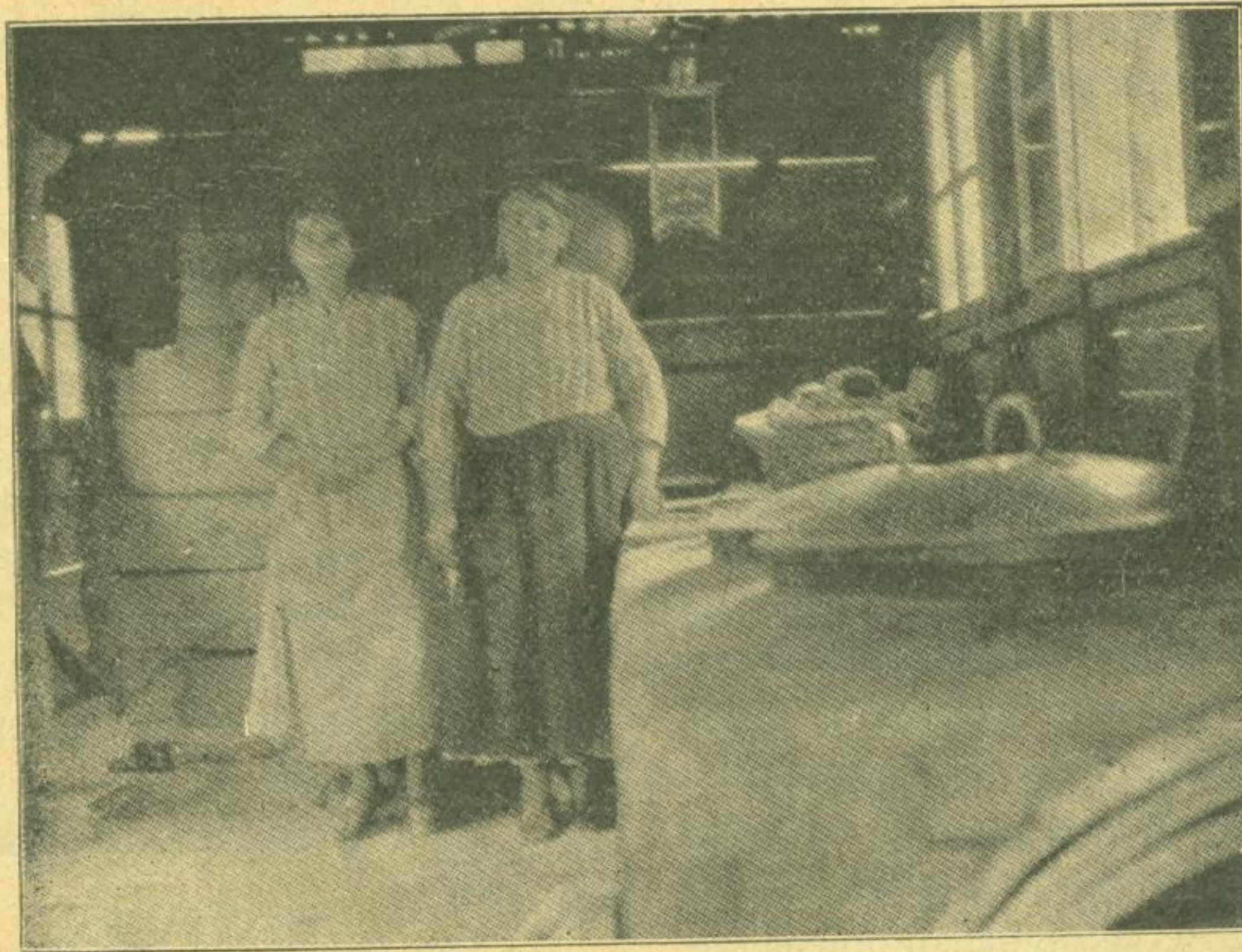
Det er hvad Huset om Søjlegaarden rummer. Optagelseshjemmet for Haremskvinder og Børn samt Frk. Jensens tidligere Hus ligger noget derfra og skal til Sommer flyttes til et af de Huse, Karen Jeppe har ladet opføre tæt ved Aleppo.

Fra Huset her udgaar hendes store Virksomhed. Her er det først og fremmest at hun *tænker* — en ikke uvæsentlig Del af Virksomheden. Her skriver hun sine utal-lige Breve og Beretninger og tager imod Mennesker. Her kommer Syerskerne for at hente Arbejde, her

søger forkomne Mænd og grædende Kvinder hen med Beretning om manglende Husleje, om Sult, Sygdom og mangeartet Jammer. Herfra gaar Hr. Gaszcryk ud til sine inspicerende Runder i den armeniske »camp«, Baraklejren, hvor femten tusinde Flygtninge endnu er stuede sammen i ubeskrivelig Elendighed.

Oplaget for det tilsendte Tøj er ogsaa her — i Garagerne bag Huset. Min Ledsagerinde og jeg var med at udpakke de fem sidste gigantiske Kasser. Dejligt at vade i den Masse Tøj, som hjælpsomme Hænder rækker herover fra Danmark — selv om Sorteringen ikke er noget ringe Arbejde. Saa vidt muligt lægger vi Mands- og Kvinde-tøj for sig, ogsaa Dreng- og Pige-klæderne. Børnetøjet til de spæde volder mig særlig Glæde. I en af Pakkerne er stukket et smukt Kort ned med Ønsket om Guds Velsig-nelse over Moder og Barn; det lægges omhyggeligt tilside. Saa kører Frk. Jeppe's Chauffør, Nubar, flere Gange frem og tilbage for at faa alt Tøjet bragt ned i Suppekø-knets Lokaler, en Skole ved Indgan-gen til den armeniske Lejr.

Den armeniske Lejr! Ja, vi maa jo ind i den! Men Foraarsregnen er ikke hørt op endnu, og de Sko, vi har med fra Danmark, erklæres for ubrugelige. Vi maa laane os frem; i store Gummistøvler, der naar op over Knæene, vader vi ind. Mellem Hytterne er ikke Gader, næppe Gy-

Fra Suppekøkkenet i Aleppo.

der, men ofte kun smalle ujævne Lervolde, hvor man glider og rutsjer, medens det plumrede Vand sprøjter om ens Fødder. Paa begge Sider ligger Husene, eller rettere Skurene, tit kun rejst af tynde Brædder, bødede med Pap og stoppede med Klude. Tagene er som Regel rustede Blikplader fra gamle Daaser og Beholdere. Naar Solen opheder Pladerne, sidder Beboerne som i Venedigs berygtede Blykamre. Gulvet er Lerjorden, hvor Vandet i Regntiden staar i store Pytter. Mennesker er her tit stuvede saa tæt sammen, at de kun har en større eller mindre Firkant af Gulvet, kummerligt adskilt fra de andres, at kalde for deres.

Et Sted ligger en syg Kone paa det vaade Ler med gamle Sække over og under sig. Hende er jeg glad ved at tænke paa, for hun fik Bræddegulv, Linned og et omfangsrigt vatteret Slag at svøbe sig i.

Selvfølgelig er der dem, hvis Elendighed er lidt mere »forgylt«, hvis Hytte er af Sten eller Ler, og som har noget i Retning af Seng og Sengklæder. Men Nød af en Art, som vi ikke kender den herhjemme,

og som jeg ikke en Gang har set Mage til i Londons Whitechapel, er og bliver det alligevel.

Et muntere Billed afgiver Suppekøkkenet. Gule Ærter er hyggeligt, og det skal de have den Dag, vi er der. De faar forskellige Slags Supper med Bønner, Gryn, Kaal og lidt Faarekød i samt Brød til. Om Lørdagen faar de tør Kost — Brød, Figen, Dadler, Nødder, Pistacier — og det elsker de.

Eftersom de har spist deres Ærter eller faaet dem med i Spande, kommer Skarerne ind i Rummet, hvor Kasserne med Tøjet staar. Ellers bliver Ansørgernes Forhold undersøgt, og Tøjet bragt til Husene, eftersom Trangen er dertil, men i Dag har vi faaet Lov til at holde en større Uddeling her paa Stedet. Trængende er de alle.

Men Uddelingen er ikke helt nem at gaa til! — Enke med fem Børn, alle pjaltede. Kone med syg Mand, tre Børn om sig og den fjerde i Anmarsch. Lang Broder med lille snøftende Søster ved Haanden; siger at hjemme er der seks til. En rystende Gammel, som hverken har Over- eller Undertøj. En Far med

en lille frysende Pige paa Armen; han er saa øm over hende, synes at hun bør have det allerbedste! Kan vi da ikke se, hvor sød hun er, og hvor hendes smaa Fødder er blaa af Kulde?

Flere og flere stimler sammen om En. Man farer fra Kasse til Kasse, roder og haler frem. Hvor var nu de Benklæder til en Mand, den varme Trøje til en gammel Kone?

Ivrige Hænder rækker sig frem for at tage imod, hvad der bydes, og lange Blikke sendes mod Kasserne, om de dog ikke kunde afgive mere. Ak nej, de har Bund, desværre!

Jeg tror nok, at der til den sidste Mand kun var et Skørt, og til den sidste Dreng kun en lille Pigeakaabe — men i Orienten gør dette jo mindre, og lidt er bedre end intet.

Da var et Par hundrede ekspederede, vore Kræfter udtømt og Mørket faldet. Lygter og Lamper tændtes — og udenfor klaskede Regnen ned, kold og tæt. Og Staklerne skulde sjokke hjem gennem opblødte Lergyder med Tøjet som vaade Trofæer i Armene!

Børnetøjet er delvis overgivet

Misak.

Et Livsbillede fra Armenien.

(Fortsat).

Af Karen Jeppe.

Før i Tiden havde kun Muhamedanerne været Soldater, de kristne blev ikke fundne værdige til at bære Vaaben. Derimod skulde de nok være med til at bære Omkostningerne ved Krigsvæsenet, der blev paalignet dem en aarlig Kopskat lige fra Fødselen af.

Denne Kopskat havde tynget haardt nok, hvor Befolkningen var fattig, og dog var den ikke noget at regne imod den Byrde, der var paalagt Muhamedanerne; for deres unge Mænd skulde gøre Krigstjeneste i 7 Aar, og det under frygtelige Forhold. Soldaterne var daarligt klædte og led Nød paa enhver Maade, og det værste ved det hele var, at saa mange af dem blev sendte til Yemen i det sydlige Arabien, hvor Tyrkiet laa i stadig Krig med de arabiske Stammer. Der i Ørkenerne fandt Tusinder af tyrkiske, unge Mænd

deres Grav, og de, der efter de mange Aars Forløb kom tilbage, var gerne saa nedbrudte, at de ikke rigtig blev til noget mere.

Intet Under, at enhver havde søgt at unddrage sig denne Militærtjeneste. De, der kunde opdrive Løsesummen, købte sig fri, andre forsøgte med Bestikkelse, og naar alt andet glippede, tog de Flugten. Fra Tid til anden blev der saa foretaget en Razzia i Byen og i de Landsbyer, der ikke laa altfor langt borte, og Resultatet af den var lænkede Skarer af yngre og ældre Mænd, der, eskorterede af Soldater med opplantede Bajonetter og fulgte af jamrende Kvinder, blev førte til Kaserne. Det var de vordende Fædrelandsforsvarere.

Men nu skulde denne Skamplet af tvættes. Tjenestetiden blev nedsat til

3 Aar, Soldaterne skulde behandles godt, og alle skulde tjene, vantro og rettroende, rige og fattige, man skulde ikke mere kunne købe sig løs ved Hjælp af sine Penge og vælte Byrden over paa de fattige. Kun een Undtagelse blev ved at bestaa. Var den militærpligtige Mand Forsørger, og der ingen Slægtninge fandtes, som i Følge Loven var tvungne til at overtage hans Pligter i saa Henseende, var han fritagen.

Hos Armenierne vakte den nye Ordning stor Begejstring, nu kunde man da se, at det blev Alvor med Friheden, siden deres unge Mænd skulde bære Vaaben for Sultanen. Der skulde begyndes med dem, der var i deres 21de Aar. De, der var ældre, skulde ikke tjene i Linjen; den Kopskat, der allerede var betalt inden Konstitutionen, fritog dem.

Ja, Armenierne var alle begejstrede undtagen netop de Mænd, der skulde indkaldes. Af dem var der mange, hvem den Sag kom slemt paa tværs, De, der stod opførte som 20-aarige

en udmærket armenisk Jordemoder til Uddeling. Hun ved jo, hvem af de fødende Kvinder, hun hjælper, der har det mest nødigt. Jeg gik med hende til et Par af Barselkonerne. Aa, Børnene er saa smaa og gustne, og der var ligesom ikke meget Liv i dem. De var svøbt i Tøjet, vi har sendt, eller jeg havde en Pakke med af det; heft festligt synes jeg, at det saa ud. Pakken med de kærlige Ønsker paa Kortet bragte jeg til en ung Stakkel, som laa med sit første Barn; jeg oversatte det paa Engelsk for Jordemoderen og hun paa Armenisk. Moderen sender Hilsen og Tak, den lille maa man jo foreløbig have undskyldt!

Før vi forlader Baraklejren er der tre Ting, jeg gerne vil nævne, skønt andre allerede har fremhævet dem. Beboerne tigger ikke, som de andre Orientalere, trods deres Nød. De stopper og vasker deres fattige Tøj, saa de relativt kan se nogenlunde ordentlige ud. Og den sammenstuede Elenighed siges ikke at have Usædelighed til Følge. Alle tre Ting tjener Armenierne til Ære; det er

værdifulde Lysglimt at mindes!

Men nu vil vi ud af »camp«en og op til Karen Jeppes nye Kvarter lidt udenfor Aleppo. Grunden ligger frit med Udsigt til Olivenhaverne og vidt Land udenom.

Der er opført fem lave kalkede Huse med fladt Tag og otte Rum i hvert. Fyrretyve Enker med Børn — de har det jo værst — er allerede flyttet herud fra de inficerede Rønner i Lejren, og forhaabentlig kommer snart flere. Her er Plads til Tusinder af Huse; tænk om man kunde flytte alle Flygtningene herop til frisk Luft, Renlighed og Hygge! De har hver en pæn lys Stue med Dør og Vindue, og man kan spore, hvor den vækker Skønhedssansen i dem, hvor de faar Lyst til at udsmykke den. En broderet Bort hist og her, et Par Fødselsdagskort hæftede til Væggene er de første Forsøg i den Retning.

To Bygninger er der til Optagelseshjemmet, desuden en med Køkken og Vaskehus for Beboerne og en lille Række Nødtørftuse. Det er som en mindre Landsby, der er anlagt.

Minder den de Mennesker om

Landsbyen langt herfra, som længst er lagt øde? Smaa Samlinger af Lerhytter imellem Bjerge eller paa Sletter, hvor store Floder gaar — i det Sand, som en Gang var deres, hvor deres Barndom og første Ungdom randt.

Børnene, som er født i Udlændigheden, løber om paa Grunden mellem Husene. Deres sorte Øjne har kun set Nøden og Jammeren nede i Lejren — ikke det der gik forud — og den har de nu strøget af sig. De ler, raaber, skændes og leger — sorgløst som Børn plejer. Middagsmaden faar Beboerne her fra Køkkenet i Lejren; et lille Æsel tripper herop med de store Suppeholdere.

Naar Karen Jeppe kommer paa Besøg, bliver der almindelig Glæde. Smaa og store flokkes om hende. Børnene trænger sig frem for at kysse hendes Haand og lægge den mod deres Pande, som Orientalerne har for Skik.

Paa et centralt Sted er reist en høj Stang med en stor Lampe, som hver Aften tændes og kaster Lys over det lille Kvarter. I Fra-

i Regeringens Bøger, var tit baade 30 og 40, de sad med Forretning og Familie, ingen havde jo indrettet sit Liv paa at skulle være Soldat.

Heldigvis var der den Bestemmelse om, at Familieforsørgere var fritagne. Dem var der mange af, og de, der ikke var det, skyndte sig at blive det. Men nu var det paa ingen Maade enhver Kone, der fritog sin Mand fra Militærpligten; hvis hendes Fader eller Broder levede, kunde hun ganske simpelt sendes hjem til ham, mens Manden var Soldat.

Altsaa gjaldt det om at finde Piger, der ingen mandlige Slægtninge havde. De unge Mænds Mødre støvede rundt i alle Byens Stræder og Krinkelkroge, og disse fattige Piger, der før havde været foragtede og skubbede i Krog, kom nu til Hæder og Værdighed. Man formelig belejrede dem, og gifte blev de, om de saa var aldrig saa grimme og frastødende.

Det var en ren Kalamitet for Byen med alle de nye Familier, der blev stiftede. Snæver Plads var der i For-

vejen i Armenierkvarteret, og ingenting havde de at sætte Bo for. Fattigdommen og Elendigheden voksede i de Aar, og tilsidst satte Ungtyrkerne Kronen paa Værket ved at ophæve den Lov om Familieforsørgeres Fritagelse. Manden blev revet bort, der sad nu disse unge Koner, der netop ingen havde at ty til, og et lille Barn havde de jo gerne i Vuggen tilmed.

Ja, de værnepligtige Armeniere prøvede alle Udveje for at slippe for Militærtjenesten; men fandt de ingen, og indsaa de, at de maatte stille sig, saa prøvede de i hvert Fald ikke paa at flygte. Paa den bestemte Dag meldte de sig selv i Kasernerne.

Det imponerede Muhamedanerne, og den Dag, da Armeniernes Afdeling, først af alle, var færdig til Afmarch, var hele Byen paa Benene. Kvinderne havde taget Afsked uden Hyl og Skrig, og nu drog Mændene taktfast, syngende en af Armeniens Sange, ud af Kasernen, gennem Samsatporten af Sted til Aleppo, hvor den Egn's Rekrutter samlede.

Intet Under, at de ungtyrkiske Officerer roste dem og foreholdt Muhamedanerne dem som et godt Eksempel. Og det virkede virkelig for en Tid, man saa ikke mere de lænkede Skarer paa Landevejene.

Misak tilhørte ikke den første Aargang, der blev indkaldt. Da han i sin Tid var indført i Regeringens Bøger, var han gjort lidt yngre, end han var, saa det hastede ikke endnu. Men en Gang maatte det jo komme, og imidlertid var Landet i mange Henseender faldet tilbage i den gamle Slendrian. Ogsaa Officererne, der i Begyndelsen havde gjort sig megen Umage for at forbedre Soldaternes Kaar, var sløjede af. Det var igen et Hundeliv i Kasernerne, og der herskede en utrolig Raahed. Misak var godt enig med sin Moder om, at han ikke skulde tilbringe 3 Aar af sin Ungdom der.

Naa, saa fik de en Dag Chalil Effendi, der ogsaa under det nye Styre havde beholdt sin Plads som Førstemand i Pasbureauet, lempet hen paa Børnehjemmet og forelagde ham Sagen.

stand ser man den staa som en Stjerne over de lave Huse.

Flygtninge-Lejrens Nød ruger som tungt Mørke over Aleppo. Men gennem Mørket skinner dog en Stjerne: den Kærlighed, som har antaget sig Nøden.

Og alle vi, som er taknemlige for de danske Hænders Kærlighedsværk herovre, maa være med om at tænde flere og flere Straaler i den Stjerne.

Ingeborg M. Sick.

Indgaaede Bidrag.

(Beløbene er angivne i Kroner).

April 1928.

A. Gaver.

Pjecesalg ved Fru E. Broch, Kbhvn., 22. Ved Frk. Johanne Hjortdal, Ubberup Højskole, Værsløv: a) Kortsalg 5,50, b) Pjecesalg 14,50, tilsammen 20. Ved Frk. H. Forchhammer: a) Pjecesalg 20, b) Modtaget gennem »Politiken« 6, c) Else Andresen, U. S. A., 1, tilsammen 27. Fru Petrea Rasmussen, Ballen pr. Koldby, 50. C. Jønsøn, Svanke Sygehus, 15. Gaver ved Karen Bjerres Møder i Marts 27,35. Ved Boghandler Frk. Petrea Andersen, Aarhus: Kort- og Pjecesalg 12,50. Ved Frk. Jen-

ny Jensens Møde i K. F. U. K. 61. Ved Frk. Jenny Jensen: Ved en Sammenkomst i Verninge Præstegaard 21,25. Indsamlet ved Kristeligt Dagblad 138. Ved Sognepræst J. Eriksen, Asserballe: a) Indsamlet Paaskedagsoffer i Asserballe 37, b) Armenierkredsens Bøssepenge 8, tilsammen 45. Ved Frk. Signe Veel Jeppe, Lyngby: Fra Kirkeligt Samfund af 1898 75. Fuldmægtig Th. Julsø, Valby, 25. Fra Venner i Odder ved Frk. Jenny Jensen 40. Fru Dr. Lund, Sindssygehospitalet, Vedsted St., 17,50. Laura Lundgaard, Dybe: Bog- og Kortsalg 9,90. Ved O. Sønderby, Sdr. Stenderup 55. Ved Fru Pastorinde Olga Madsen, Vejerslev Præstegaard, Vils: Indkommen ved Møde i Præstegaarden 45. Ved Amtsbogholder C. J. Hagemann, Rønne: Pjecesalg 25. Ved Sognepræst Carl Hansen, Gjerrild: Fra Menighederne i Gjerrild og Hemmed 21,65. Ialt Kr. 753,15.

B. Solgte Haandarbejder.

Ved Frk. Johanne Hjortdal, Ubberup; 120. Ved Fru Meyer-Benedictsen 47. Ved Fru Kampmann-Arnild, Valby, 400. Ialt Kr. 567.

Maj 1928.

A. Gaver.

Ved Frk. Forchhammer: a) Kortsalg 28,50, b) Pjecesalg 5, tilsammen 33,50. Ved Fru M. Garde 2. Ved Fru Amalie Berntsen, Vejle, 40. Ved Fru E. Højer, Mølholm, Vejle: Pjecesalg samt Gaver 80. Niels Giver, Roskærsgaard, Blære,

5. Indkomne ved Frk. Jenny Jensens Møde i Ballerup 141,96. Ved en Sammenkomst med Frk. Jenny Jensen paa Frederiksberg 27,25. Anna Lindbæk, Strandhuse pr. Kolding 100. Elna og Helga Poulsen, Kommuneskolen, Ballerup 10. Ved Kirstine Pedersen, Kærby Skole, Brande: a) Gave fra Dansk Kvindesamfund i Kærby 63, b) Bog- og Kortsalg 6, tilsammen 69. Ialt Kr. 508,71.

B. Koncert.

Overskud af Koncert, arrangeret af Danske Armeniervenners Damekreds ved Fru Esther Broch, København: Kr. 753,15.

C. Solgte Haandarbejder.

Ved Frøken Andersen, Aarhus: a) Fru Sigrid Drewsen, Kbhvn. 18,60, b) Frk. Agnes Bruun, Esbjerg, 111,50. c) Fru Pastorinde Ring, Vium, 300. d) Fru Pastorinde Madsen, Vejerslev, 35. e) Fru Lærer S. Andersen, Rønne, 50. f) Fru Line Lambæk, Lem, 273,40. g) Fru Maja Holm, Braaskov, 95,75. h) Fru Ivara Nyholm, Ballerup, 237,75. i) Frk. Ravnholdt Jensen, Kbhvn., 175. j) Frk. Louise Holst, Korsør, 58,70. Tilsammen 1355,70. Ved Frøken Forchhammer 150. Ialt Kr. 1505,70.

Juni 1928.

A. Gaver.

Ved Maren Klitgaard, Billund: Indkommet ved Bortlodning samt ved Salg

Han vilde gerne gøre »Chanum Effendi« den lille Tjeneste, og han fandt en Udvej.

Hagobs Søn, Misak, som han jo hed i Regeringens Lister, var død. Saadan noget kunde hændes den bedste. Ganske vist var der et Par Mænd, der skulde konstatere det; men dem mente Chalil Effendi nok, han kunde arrangere sig med.

»Men under hvilket Navn syntes Chanum Effendi saa, at Misak skulde opstaa?«

Det var hun straks paa det rene med. Han skulde hedde Misael, Melkons Søn, fra Avran ved Musch; for det var hans virkelige Navn og Fødested.

Det undrede naturligvis Chalil Effendi, at han hidtil havde gaaet under et andet Navn, og det krævede en Forklaring.

Saa kom da Fortællingen om, hvordan Misak i sin tidligste Barndom var kommet til Urfa med nogle Slægtninge, var bleven adopteret af Hagob og igen bleven forældreløs ved Massak-

terne. Slægtningene var sporeløst forsvundne.

Men for et Aarstid siden var der kommet en armenisk Kvinde fra Musch, hun havde søgt i Byen og tilsidst fundet Misak. Hun sagde, at hun kendte hans Slægtninge; de havde bedt hende om at prøve paa at finde ham, for hans Moder og Søskende levede og længtes meget efter at se ham.

Misak troede det ikke rigtigt; han mente, at Kvinden nok snarest var ude om at faa lidt Hjælp af ham, for havde han Slægtninge, og de brød sig om ham, saa havde de vel nok spurgt efter ham noget før. Men han gav dog Kvinden et Brev med og lidt Penge til Rejsen. Saa tænkte han ikke mere paa den Sag.

Men et halvt Aar efter lod Vartabed Misak kalde og overgav ham en Skrivelse, der fra Musch var sendt til ham. Det var Brevet fra Familien.

Det berettede om, hvordan Misaks Fader var dræbt ved et Kurde-Overfald. Hans Farbroder var imidlertid bleven i Live, han giftede den unge

Kone bort igen og tog Børnene fra hende. De, saavel som Faderens Ejendom, tilhørte ham, der var Familiens Overhoved. Misaks ældre Broder løb sin Vej hen til Moderen, der var gift i en anden Landsby, og Stiffaderen tog kærligt imod ham. Men Misak var ganske lille, han kunde de ikke faa fat i; saa blev da Søsteren hos ham og fandt sig i alle Tantens Plagerier for at værne om ham. Da de imidlertid brød op for at drage til en helt fremmed Egn, tabte ogsaa hun Modet; hun flygtede og lod Misak i Stikken.

Efter nogle Aars Forløb kom Onklen og Tanten tilbage uden Barnet og fortalte, at han var død. Først for nylig var Tanten paa sit Dødsleje rykket ud med Sandheden. Al deres Stræben gik nu ud paa at finde det tabte Barn.

Brevet sluttede med Taksigelser til den fremmede Kvinde, der havde taget sig af Misak, og Bønner om, at hun vilde lade dem faa ham tilbage.

af Pjecer og Postkort, 101. Pjece- og Kortsalg ved Fru K. Olsen, København F., 12,50. Ved Fru Amalie Berntsen, Vejle, 56. Lærerinde Thyra Frandsen, Jebjerg, 20. Ved Amtsbogholder C. J. Hagemann, Rønne: Netto Overskud ved Frk. Jenny Jensens Møde, 13. K. Sunesen, Hassing Skole, Hørdum, 2. Bog- og Kortsalg ved Gdr. H. Seidenfaden, Skovgaard pr. Fakse 50. Indk. ved Frk. Jenny Jensens Møde paa Agesø, 35,63. Alfred Schrøder, Viksø St., 10. Fru Cecilie Buhl, Kolding, 20. Ved Spr. K. Bjerre, Skydebjerg, Aarup: a) En Sølvrud, 5, b) Pastor Høst, (Søllested og Vedtofte Syforeninger), 11,24. c) Ved Frk. Jenny Jensens Møde i Skydebjerg den 24. Juni, 83,76. Til sammen 100. Fru Dr. Hansen, Lyngby, 5.

Ialt Kr. 425,13.

B. Solgte Haandarbejder.

Ved Fru Meyer Benedictsen, 34,50. Ved Sekretær, Frøken Dagmar Jensen, 120,25.

Ialt Kr. 154,75.

Bidrag modtages fremdeles med Tak!

Direktør **Johs. Malmstrøm,**

Kasserer,

Slotsholmsgade 16, København K.
Telefon C. 10948.

Bidrag kan ogsaa indbetales paa Konto:
Postgiro 2954.

De danske Armeniervenner,
Holbergsgade 4, København K.

Noter.

Bidraglisten omfatter denne Gang 3 Maaneder, April, Maj og Juni, idet der i sidste Nummer ikke blev Plads til April-Bidragene.

—o—

De tyske Armeniervenners Sammenlutning: *Deutsch-Armenische Gesellschaft*, der som bekendt blev grundet af Dr. Lepsius, har for kun en Maanedes Tid siden paabegyndt Udgivelsen af et lille Blad, der gaar ud paa at meddele alt, hvad der maatte have Interesse for armenien-interesserede Læsere. Juni-Nummeret fortæller saaledes bl. a. om de i Tyskland boende Armeniere og deres Forhold.

—o—

Efter hvad »Der Orient« meddeler, synes Interessen for *Dr. Nansens Plan* — Overrislingsarbejderne i Sovjet-Armenien og derpaa følgende Bosættelse af landflygtige Armeniere — endnu at være levende i flere Lande. Allerede i Marts tegnede Tyskland sig for 1 Million Mark, Rumænien har ligeledes tilbudt en større Sum, og Grækenland har lovet at overtage en Fjerdedel af Omkostningerne ved Flygtningenes Transport. Ogsaa flere andre Lande har givet Tilsagn om at ville hjælpe.

Frk. Jeppe beder om brugt Tøj.

Idet vi paa Armeniernes Vegne hjerteligst takker for de mange Tøjpakker, vi allerede har modtaget fra venlige og medfølede Læsere, meddeler vi, at alt muligt brugt Tøj vedblivende er særdeles kærkomment, baade til de Armeniere, der paa forskellig Maade direkte er knyttede til Frk. Karen Jepses Virksomhed i Optagelseshjemmet og i Landbrugs-kolonien, og til dem, der stadig maa henslæbe Livet i de usunde Baraklejre. Ethvert Stykke kan bruges, blot det er rent.

Vi opfordrer vore Læsere til at afse deres aflagte Klæder til dette Formaal. Det er en overordentlig vigtig Hjælp, der derved ydes de nødlidende Armeniere — lige saa god som rede Penge.

Pakker med Tøj bedes sendt direkte til De danske Armeniervenners Kontor, Holbergsgade 4, København K (eller afleveret sammesteds Søgnedage 1—3). Tlf. Byen 8121.

Armeniervennen

udgaar 6 Gange aarlig og koster 2 Kr. 35 Øre aarlig. Bladet kan bestilles ved **Indsendelse af Beløbet** under Adresse »Armeniervennen, København.«

Udgivet af »De danske Armeniervenner« under Redaktion af Frk. cand. polit. *M. Lindhardt*, Gl. Kongevej 89, Kbhvn. V., Tlf. V. 3858 og Overretssagfører *H. F. Ulrichsen*, Boldhusgade 6, København K., Tlf. C. 13602.

Trykt i Carl Bryrups Bogtrykkeri, Kbhvn. K.

Chalil Effendi blev helt bevæget ved at høre denne Fortælling. Det var dog skrækeligt, hvilke Tragedier der var udspillede under Abdul Hamids Regimente. Godt, at det nu var forbi, og enhver kunde passe sin Bedrift i Fred uden at være udsat for Overfald og al den Slags Ting.

Derefter vendte de tilbage til deres Udgangspunkt; for endnu havde de jo ikke faaet det vigtigste afgjort, nemlig hvilken Alder Misak skulde have.

„Lad os sige 29 Aar“, foreslog Chalil Effendi, „saa er vi da visse paa, at han ikke bliver indkaldt“.

Derved blev det. Chanum Effendi gjorde sig et Ærinde ind i den anden Stue, mens Misak udbetalte de 5 Guldstykker, som Arrangementet skulde koste. Saa drak de en Kop Kaffe til og skiltes under mange Ceremonier og Venskabsforsikringer.

Et Par Dage efter modtog Misak sit nye Papir, der lød paa Misael Melkonian fra Avran ved Musch, 29 Aar gammel. Tilmed var han indført

i Fremmedbogen, og de, der stod der, var da sikre paa at blive glemte ved enhver Lejlighed, hvis de ikke selv bragte sig i Erindring.

X KAPITEL

Den sidste Fest.

Vinteren 1909—10 bragte en frygtelig Dyrtid over Urfa, ja, man kunde snarere kalde det for Hungersnød. Vejret havde været ugunstigt, Græshopperne havde hærget Egnen, og Kornspekulanterne fordoblede tilsidst Ulykken. Værst gik det ud over Armenierkvarteret; for de havde jo mest kun deres Arbejdskraft at sælge, og med de Priser kunde den ikke mere skaffe dem det tørre Brød.

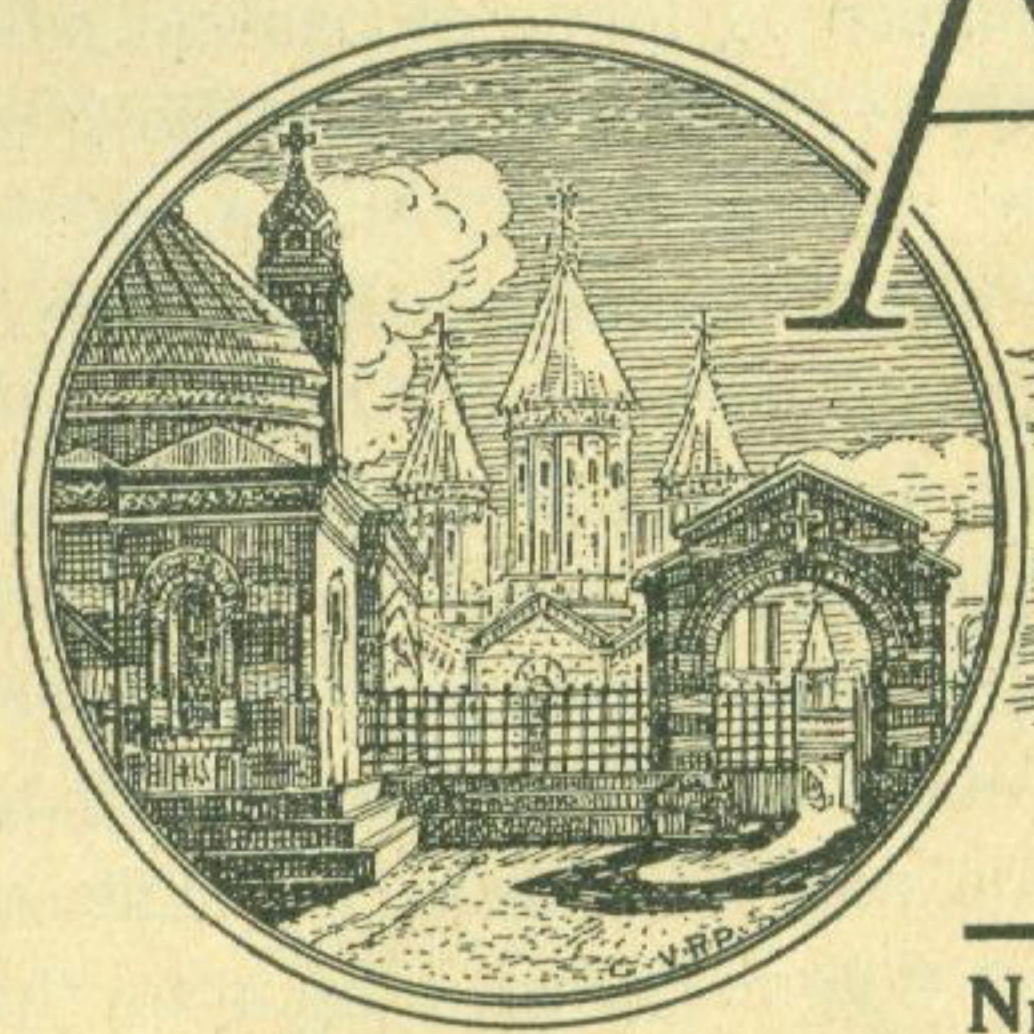
Da kastede Armenierne deres Øjne paa al den dejlige Hvedejord rundt omkring, der henlaa urørt eller dog kun gav et altfor ringe Udbytte under Kurdernes og Arabernes skødesløse Dyrkning. Hvor

ganske anderledes vilde det ikke være, hvis de var Jordbrugere og boede ude paa det frie Land, i Stedet for at leve i det snævre Armenierkvarter, hvor de ikke kunde undgaa at træde hinanden ned, og hvor de halvsultede allesammen.

De forebragte Sagen for Regeringen, og den stillede sig meget velvilligt til Tanken. Der var Jord nok, som kunde faas for en billig Penge, de skulde bare flytte ud og se at faa noget ud af den. De andre drev den jo endnu, som det var sket paa Arabernes Tid, ingen kunde have mere Nytte af det end Regeringen, om der kunde komme noget mere moderne Landbrug i Gang.

Der dannede sig en lille Koloni, der vilde drage ud, og de fik Købesummen for Jorden opdrevet. Den var i det hele ikke stor, og nogle af Byens Rigmænd gav dem Kredit.

(Fortsættes).

ARMENIERVENNEN

Nr. 9-10

September-Oktober 1928

8. Aarg.

De danske Armeniervenners Bazar.

Vor Efteraars-Bazar i København afholdes i Aar den 2. og 3. November, Fredag og Lørdag, i K. F. U. K.s Lokaler i Kannikestræde.

Vi gaar ud fra, at de allerfleste af vore Læsere kender de kunstfærdige armeniske Haandarbejder saa godt, at alene et Udsalg af dem vil være tilstrækkeligt til at kalde paa dem i de Dage. Systuen i Aleppo beskæftiger jo nu flere hundrede armeniske Kvinder, og dens Produktion er saa stor og saa forskelligartet, at selv den mest fordringsfulde Smag her kan blive tilfredsstillet. Ogsaa mange andre smukke Ting kan købes paa Bazareren, og Aftenen byder paa god kunstnerisk Underholdning af forskellig Art. Programmet er endnu ikke endeligt fastlagt, men foreløbig vides dog, at Frk. *Ingeborg Maria Sick* den første Aften vil fortælle om sin nylige Rejse til Aleppo og fremvise Lysbilleder dertil. Den anden Aften vil *Brødrene Buch* synge, bl. a. deres berømte Gluntarsange, og Frk. *Lorenz* vil spille Violin.

Vi tvivler ikke om, at alle Armeniersagens Venner som sædvanlig trofast vil møde op til vor Bazar, og vi beder dem tillige tage deres Venner og Bekendte med for at støtte Sagen. Den er det vel værd. —

Iøvrigt vil Dagspressen senere bringe Bekendtgørelse om Bazarens Afholdelse og det endelige Program.

En Afskedshilsen.

Den 24. September forlader Frk. Jenny Jensen Danmark for at vende tilbage til Aleppo, til den Gerning, hun elsker saa højt og har givet alle sine Kræfter til. Opholdet herhjemme har varet knap et halvt Aar, og i en Samtale med hende en af de sidste Dage før Afrejsen beder vi hende fortælle lidt om sine Rejser her og om det Arbejde, der venter hende ved Tilbagekomsten til Syrien.

Jenny Jensen.

»Jeg har holdt omkring en Snes Møder, medens jeg har været herhjemme, begyndte i København og Omegn og har derefter været igennem det meste af Landet. Paa en af mine Rejser oplevede jeg en Ting, der aldrig er hændt mig før: jeg blev søsyg! Det var naturligvis paa Rejsen til Bornholm, det skete, og jeg har endda sejlet mange Gange over store Have, uden at det har gjort mig noget; men det maatte jeg altsaa hjem til Danmark for at opleve.

Naa, men jeg blev overalt modtaget med største Venlighed, der var god Tilslutning til Møderne, og de fleste Steder optoges Kollektler. Lidt hæmmende var det nok, at det var Sommermøder: det var udenfor Møde- og Foredrags-sæsonen, og dertil kom den Omstændighed, at man nogle Steder ønskede at spare Kræfter og Penge til Armenierdagen. Rørende var det imidlertid at se, hvorledes der mange Steder arbejdedes for vor Sag: ude paa Landet har Kvinderne dannet Sykredse, de færdige Haandarbejder bortloddes eller sælges paa Bazarer, og de samme Mennesker, der har syet Tingene, køber dem selv igen. Nogle Steder har Folk ikke helt haft den rette Forstaaelse af vort Arbejde, og det har været mig en Glæde at kunne besvare deres Spørgsmaal og forklare dem mere indgaaende, hvad de ønskede at faa at vide. Der er navnlig dette med Redningsarbejdet, der vedbliver at fungere, selv om Agentsystemet er ophævet. Flygtningene bliver nemlig ved at komme til os, baade fra Tyrkiet og Mosul og andre Steder, og vi kan da ikke nægte at tage imod dem.«

Jenny Jensens Øjne straalere, naar hun taler om Redningshjemmet, og det er ikke svært at mærke, at det har hendes største Kærlighed; medens hun fortæller, vender hun atter og atter tilbage til det.

»Ja, Redningshjemmet er jo mit Hjærtebarn. Flygtningene kommer hertil, maa De huske, jagede som vilde Dyr, flere af dem halvt sindsyge, i hvert Fald uklare af Skræk. Naar de saa lidt efter lidt faar Fø-

lelsen af at være kommet i en tryk Havn og begynder at lukke sig op for den Kærlighed, der vises dem — ja, De véd ikke, hvor beskæmmet man da bliver ved at møde deres Taknemmelighed!

Men hvor har jeg været glad ved at se Danmark igen, glad ved at møde Interesse for vort Arbejde og glad ved at se de Mennesker, der har givet os Gaverne. Men skriv, at Danskerne maa skønne paa den friske, grønne Natur, Gud har givet deres Land, jeg har nydt det denne Gang som aldrig før. Hos os har vi jo et vanskeligt Klima, Stepper, øde Ørkenegne.

Og det har været en virkelig Hvile for mig at være herhjemme, det har været Hvile mellem Dage, hvor jeg rejste og talte. Nu skal jeg snart forlade Danmark igen, men hils og fortæl, at jeg er lykkelig ved at vende tilbage til min Gerning.«

M. L.

Armenierdagen.

Det er i Aar Søndag den 21. Oktober, vi holder Armenierdag, den Dag, paa hvilken vi beder alle Armeniernes Venner tænke særligt paa de nødlidende derude og samle sig om deres Sag. Karen Jeppe's Artikel andetsteds i Bladet taler tydeligt nok om, hvor stærkt Hjælpen er paakrævet, og vi skal da paa dette Sted nøjes med at henvende vore Læseres Opmærksomhed paa Dagen i Almindelighed.

Som sædvanlig overlader Styrelsen de enkelte Kredse og Medarbejdere at følge den Vej, hver især anser for at være den bedste, hvad enten der er Tale om at afholde Bazarer og Møder eller andre Sammenkomster, at holde Koncerter og Foredrag, at sælge Pjecer og Postkort, skrive i Blade og lignende. Det gælder om at gøre Offentligheden bekendt med den retfærdige Sag, vi kæmper for, og jo mere der agiteres derfor i Skrift og i Tale, des bedre vil Resultatet blive.

Vi henstiller ligeledes til vore Medarbejdere og andre Abonnenter at virke for Udbredelsen af

»Armeniervennen«. Vort Blad er Bindeleddet mellem Kredse Landet over, og da det er Grundlaget for Agitationen, er det nødvendigt, at det vinder stadig større Udbredelse. Der vil nu omkring Armenierdagen være god Lejlighed til at hverve nye Abonnenter.

Afskedsfesten for Jenny Jensen.

Lørdag Aften den 22. September afholdt De danske Armeniervenner i København et Møde i K. F. U. K. for at tage Afsked med Frk. Jenny Jensen, der om Mandagen den 24. skulde rejse tilbage til sit Arbejde i Aleppo.

Tilslutningen burde have været noget større, der var mødt et lille Hundrede Mennesker; men til Gengæld fik Sammenkomsten — man sad omkring de dækkede Kaffeborde — et mere hyggeligt, intimt Præg, end den ellers vilde have faaet. Alt i alt formede Aftenen sig som en meget smuk Fest, alvorlig paa Grund af de mørke Begivenheder, der var dens Baggrund, men ogsaa festlig, fordi man mærkede Jenny Jensens Glæde ved at være samlet med en Vennekreds, der tager saa stærk Del i hendes Arbejde derude. En Del af hendes gode Venner fra Lemvig var rejst hertil for at være sammen med hende paa denne Aften.

Da Formanden, Overretssagfører *Ulrichsen*, var forhindret i at være til Stede, ledede Direktør *Malmstrøm* Mødet. Efter at have budt Velkommen gav han Ordet til Jenny Jensen selv, der fremviste en Serie ualmindelig smukke, klare Lysbilleder fra Aleppo. Herefter blev der drukket Kaffe, og nu blev Ordet givet frit. Først talte *Postmester Sløk, Lemvig*, ud fra Davids 121. Salme og bad den bortrejsende tage med sig Salmistens Ord: Herren skal bevare din Udgang og din Indgang fra nu af og til evig Tid. Herefter talte *Fru Broch* for *Karen Jeppe* og fremhævede den Kærlighed, der havde drevet baade hende og Jenny Jensen ud i Arbejdet. *Pastor Malmstrøm* skildrede det arme-

niske Folk, som han havde lært at beundre og holde af paa sin nylige Rejse i Orienten, som et Folk med stor sædelig Kraft; Armenierne, ene af alle Orientalere, tigger ikke, de har Ærbødighed for Arbejdet. Frk. *Karen Bjerre* sendte en Hilsen med ud til *Karen Jeppe* og til det Arbejde, hun havde været tvunget til at forlade, og *Grosserer Daell* takkede paa De danske Armeniervenners Vegne *Jenny Jensen* for hendes Arbejde baade ude og hjemme. Sluttelig bragte endnu *Fru Dr. Andersen, Lemvig*, og *Skoleinspektør Nyholm, Ballerup*, Hilsener fra deres respektive Kredse.

Direktør *Malmstrøm* mindedes vor tidligere Formand, *Åge Meyer Benedictsens*, hvorpaa han sluttede med en kort Andagt. Han fremhævede særlig, at baade *Jenny Jensen* og *Karen Jeppe* efter eget Udsagn kun er gaaet ud til deres Arbejde, fordi de har faaet en Ordre fra Gud selv.

Aftenen sluttede med Afsyngelse af »Klokken slaar«.

Armenierdagen i Aarhus.

Udsalget af armeniske Haandarbejder i Højskolehotellet forleden havde Besøg af mange haandarbejds- og armenierinteresserede Aarhusdamer. Man kunde have ønsket større Tilslutning, men 4 forskellige andre Bazarer i Dage, umiddelbart forud var maaske Aarsagen til, at der ikke var mødt saa mange som sædvanligt.

Udsalget aabnedes Kl. 3 af Pastor *Højmark*, som betonede, at Armeniernes Sag taler for sig selv, og at man ikke maa nøjes med at gribe til for at hjælpe paa den Nød, som ligger lige udenfor ens Dør; der bør bestaa en sund Vekselvirkning mellem Hjælpen til det nærliggende og til det fjerne.

Senere paa Eftermiddagen berettede Frk. *Jenny Jensen* paa sin beskedne, stilfærdige Maade om det store Redningsarbejde blandt armeniske unge Mænd og Kvinder, der optages paa *Karen Jeppe's* Redningshjem i Aleppo.

Fhv. Højskoleforstander G. Him-

melstrup takkede med varme Ord Jenny Jensen for hendes Foredrag; han betonede, at Jenny Jensen her i Aarhus havde mange Venner, der med Interesse fulgte hendes Arbejde i det fjerne Land, og han vilde gøre sig til Talsmand for disse Venner ved at udtrykke Glæden over hendes Nærværelse her i

Aarhus, hvor man ellers hidtil havde maattet nøjes med at høre og læse om hende.

Om Aftenen illustreredes Foredraget af en Serie udmærkede Lysbilleder fra den syriske Arbejds-mark, hvortil Frk. Jenny Jensen nu vender tilbage.

Elisabeth Andersen.

Kan vi standse?

Manende Ord før Armenierdagen.

I denne Tid ser det ud, som om det fra Aar til Aar skulde blive vanskeligere at skaffe Penge til at lindre Armeniernes Nød, fordi ethvert Land, Danmark ikke undtaget, selv har saa megen Nød at kæmpe med.

Netop igaar læste jeg i »Kristeligt Dagblad« en Artikel, der indeholdt Statistik over, hvor mange Mennesker i Danmark, der faar Fattighjælp, og hvor mange, der understøttes fra andre Fonds. Naar man dertil regner Arbejdsløsheds-Understøttelserne, som slet ikke var nævnede, saa maa man nok sige, at det er uhyre Summer for et Folk paa ca 3½ Million at udrede, og man maa undre sig over, at det kan være nødvendigt for et Folk, der har faaet Lov til at leve uforstyrret paa sin egen Jord og ikke engang har været med i Krigen.

Det faar én til at tænke dybt over de forskellige Livskaar, som Gud giver sine Børn rundt om paa Jordkloden. Hvornaar mon det vil naaes, at vi bliver som een Familie, saadan som det er Hans Ønske, og ophører at gøre hinanden Fortræd? Det kan godt se ud til, at der trods alle »Pagter« er langt igen.

Men saadan Læsning driver en ogsaa til at beskæftige sig med det mere nærliggende Spørgsmaal, om vi med den føleligt tiltagende Penge-Knaphed kan fortsætte de Arbejder, vi her har taget op, eller om vi skulde standse den ene eller den anden af vore Virksomheder.

Og saa spørger man da sig selv og sine Medarbejdere: *Hvilken af*

vore Virksomheder kan vi standse eller indskrænke?

Iaftes sad jeg saaledes og talte med Gasczyk om *Suppekøkkenet*, og vi spurgte os selv, om der er nogen af dem, der nu bliver bespiste der, der kan sendes bort.

Konen med de 5 Børn skal da i hvert Fald ikke sendes bort. Jeg har lovet mig selv, at de skal faa Mad hver Dag, saalænge jeg kan røre en Finger, ellers kunde jeg da aldrig selv spise mig mæt.

Stakkelen er ikke Enke. Var hun det, vilde hun naturligt og selvfølgelig glide ind under den Forsorg for Enker og Faderløse, som Dr. Lepsius' Mission har taget op her.

Hendes Mand lever; men hvor færdes han mon i sin Fortvivlelse!

Han var en god Mand, der ikke skaanede sig selv, tog fat paa hvadsomhelst og bragte hver en Øre hjem til Familien; men Ar-

bejdsløsheden var stadig stigende, og Arbejdsløsheds-Understøttelse kendes jo ikke her, saa lidt som nogen offentlig Forsorg.

Han søgte efter Arbejde overalt, men fandt intet, den Smule Husgeraad og Sengetøj, de ejede, maatte sælges, og alligevel græd Børnene for Brød. En Nat var Manden helt ude af sig selv, han laa og stønnede og græd hele Natten, og om Morgenens forlod han Hjemmet, han havde ikke kunnet bære mere.

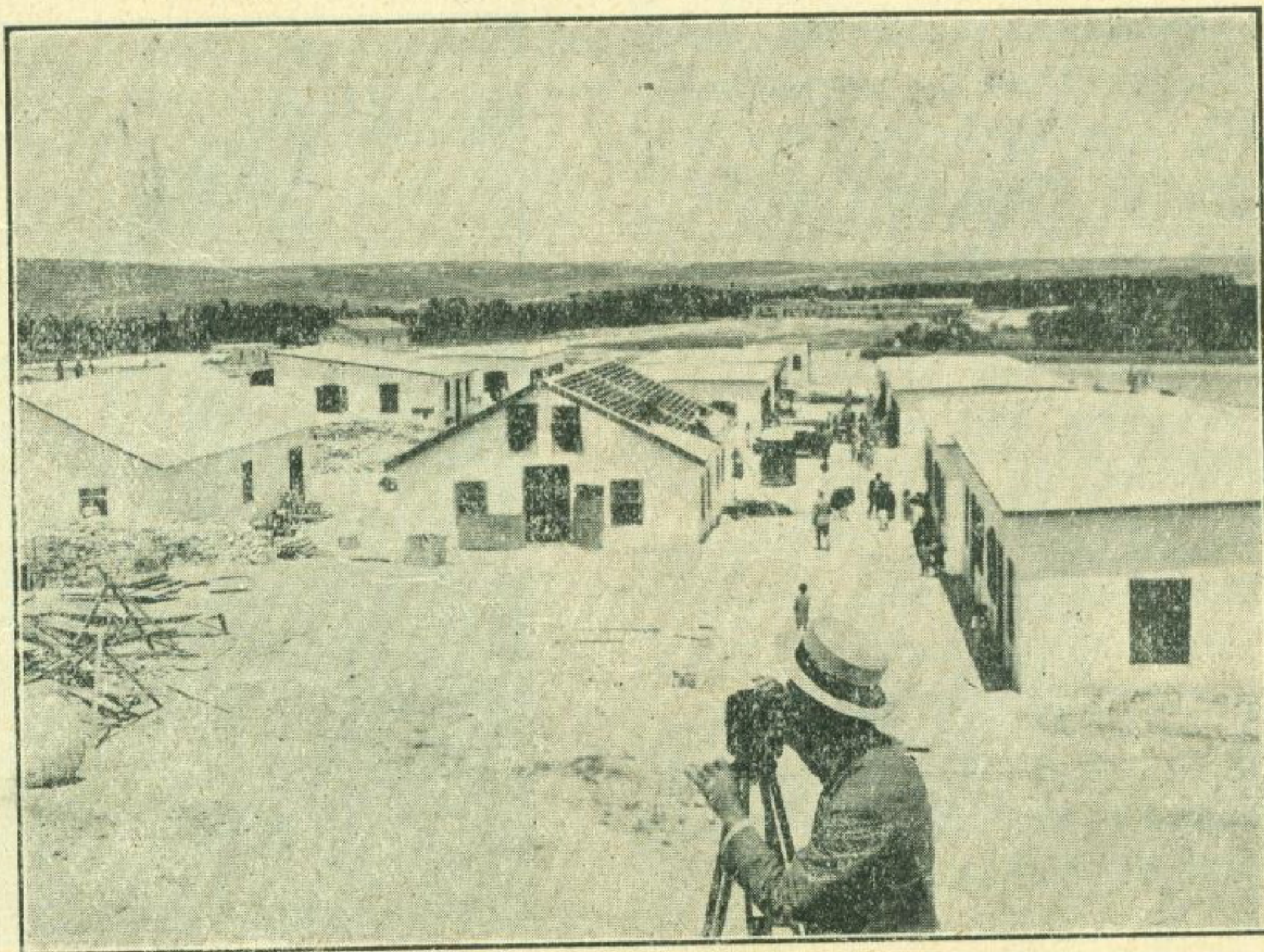
Men Konen maatte jo blive og bære Ulykken. I 2 Dage ventede hun forgæves paa ham, saa kom hun til mig, opløst i Graad, og viste mig sine 5 smaa, underernærede Børn, de græd naturligvis ogsaa.

Nej, sandelig om hun skal sendes bort fra Suppekøkkenet.

»Men de andre staar det ikke bedre til med,« indvendte Gasczyk. »Der er et Par Familier, der har det omtrent paa samme Maade, og saa er der de Syges Børn, de er da nødte til at have Mad, indtil deres Fader bliver arbejdsdygtig igen.«

Der er nok ikke en eneste af de 80, vi i Øjeblikket bespiser, der kan sendes bort, og idag sidder der igen en Kone derinde paa Kontoret. Hendes Mand ligger af Tyfus. Vi bliver nok nødte til at tage os af Børnene, indtil han bliver rask, og det kan vare længe.

Hvis det endda blev ved den

De nyopførte Enkeboliger.

Børnene leger — ligesom danske Børn.

Slags Tilfælde, saa kunde vi vel nok bestride dem; men nu stunder Vinteren til, saa stilles der ganske andre Krav til os. Man kan ikke lade Børn dø af Sult, skønt der er dem, der gør det allerede nu, vi har blot ikke vidst af det, førend det var sket. Det er jo ikke alle Folk, der kan sige, hvor slemt det staar til hos dem.

Saadan hørte jeg igaar om en Mand fra Diarbekr, der i sin Tid har været meget rig. Alt hans Gods tog Tyrkerne naturligvis, han kom hertil som en ubemidlet Flygtning, ovenikøbet med et Saar i Ryggen, der foraarsagede en Skade, der ikke kan forvindes. Han var Invalid, men lærte sig ikke desto mindre at væve og holdt saaledes sin lille Familie oven Vand.

Dog blandt Væverne har Arbejdsløsheden allerede længe været særlig stor, og han kunde vel ikke blive saa dygtig som de, der har vævet hele deres Liv.

Igaar brød han sammen. Hans eneste Barn var død af Sult, og i hvad Forfatning han selv og Konen var, er let nok at tænke sig.

Vi har for saadanne skrækkelige Tilfælde et lille Fond, en Gave fra en Dame i Canada, somme-tider kan vi deraf give nogen øjeblikkelig Hjælp til dem, der i dagvis ikke har haft Mad i Huset. Ellers maa vi jo indskrænke os til at træde til, naar *Ernæreren* bliver syg; men allerede det kræver

saa store Midler, saa vi knapt aner, hvordan vi skal skaffe dem, og havde vi ikke *Suppekøkkenet* til at tage sig af Børnenes Ernæring, var det helt umuligt. *Det kan vi aldeles bestemt ikke lukke.*

Men saa Omsorgen for de fødende Kvinder og de spæde Børn, kunde den mon ikke opgives?

Nej, det kan den ikke. Det er grueligt at tænke paa, under hvilke Forhold de fattige Kvinder maa gennemleve disse svære Dage. Mange har ikke andet at ligge paa end gamle Sække eller Laser, om Vinteren føles den fugtige Jord stærkt igennem, om Sommeren lider de utroligt under de lave, op-hedede Blikstage. Skulde de saa ikke engang have en kyndig Kvinde til at bistaa dem i deres Nød?

Det Hele koster ikke meget, og vi har jo saa meget godt Tøj fra Danmark til de Smaa. Den Gren af Arbejdet kan vi nu slet ikke tænke os at opgive.

Men saa er der Skolen for de fattigste Børn. Den giver vi Bidrag til fra Danmark, ellers maatte den lukkes; for det er umuligt for de Forældre, der har deres Børn der, at udrede Skolepenge.

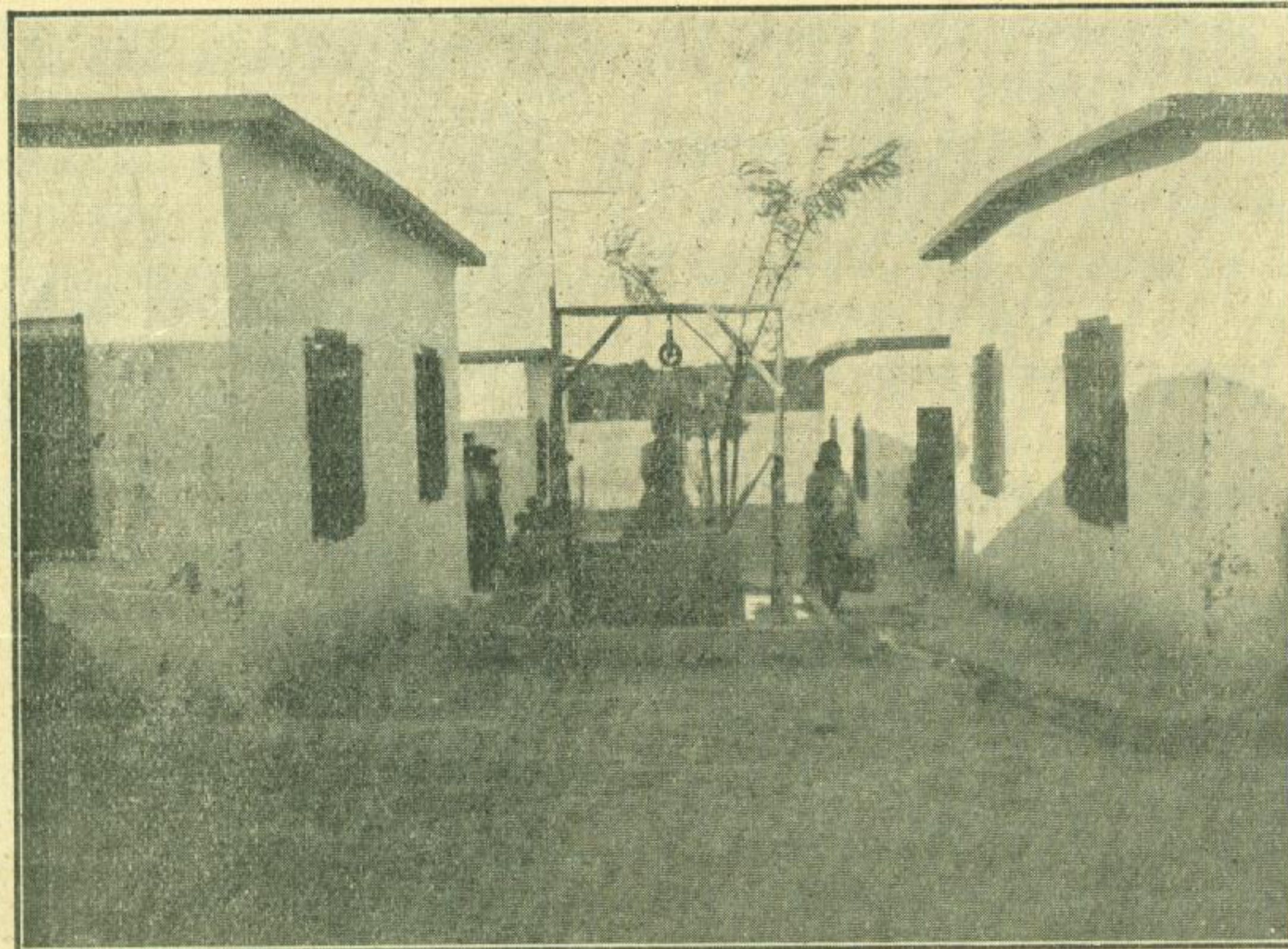
Man ved ikke hjemme i Danmark, hvor meget det betyder for et Barn at gaa i Skole. Hos os er det selvfølgelig, og det, der er selvfølgelig, sætter man ikke altid tilstrækkelig Pris paa.

Jeg vilde ikke gerne se de Børns Ansigter den Dag, den Skole blev lukket for dem, den er, snart sagt, det eneste Lysglimt i deres Liv, dels ved den umiddelbare Glæde, den giver dem, og dels ved det Fremtidshaab, den vækker og nærer i dem.

De ved jo, at kan de ikke faa en Smule Skolegang, kan deres Kaar ikke blive andet end den samme Fattigdom og Elendighed, som deres Forældre nu lever i.

Vi bestræber os for ikke blot at give dem Undervisning i de almindelige Skolefag, men ogsaa for at faa dem uddannede i et Haandværk, saa de virkelig kan have en Fremtid at se hen til.

Det skulde gaa meget haardt til, inden vi vilde lade den Skole blive lukket.

Der trækkes Vand op af Brønden.

Og saa har vi *den dejlige Byg-gegrund* med ren, frisk Luft; men hvad nytter den os, naar vi ikke kan bygge Huse paa den, sunde, gode Boliger, hvor rigtig mange Børn kan vokse op til sunde, kraftige Mennesker, der kan tage en Tørn med Livet, naar deres Tur kommer. Let bliver det ikke for dem, skønt det skulde ikke gerne blive saa svært, som det har været for deres Forældre.

Nogle Huse har vi allerede, men vi maa se at faa bygget lidt til hvert Aar.

Nej, der er vist ikke noget, vi kan opgive. Vi maa gaa videre i Haab og Fortrøstning og sætte vor Lid til alle gode Gavers Giver. Bliver Brødene mindre, maa vi saa meget inderligere bede om Visdom til at dele dem ud og om Hans Velsignelse over dem, saa de kan komme til at række til de mange alligevel.

Aleppo den 9.—9.—28.

Karen Jeppe.

Vore Medarbejdere.

Vi aftrykker nedenfor en Fortegnelse over de Medarbejdere, som har lovet én Gang om Aaret at ville gøre noget for at skaffe Midler til vort Arbejde. Men der er altfor mange Steder, hvor vi ingen Hjælpere har; derfor spørger vi nu, om der ikke er nogle af vore Medarbejdere eller Læsere, som vilde gøre os den Tjeneste at opgive Armenierkontoret, Holbergsgade 4, København, Navnene paa nogle Mænd eller Kvinder paa ubesatte Steder, saa vi kunde henvende os til dem med Forespørgsel om at faa dem som Medarbejdere. Allerbedst var det naturligt, om nogle af vore Læsere selv vilde henvende sig til saadanne og bede dem række os en hjælpende Haand. Jo flere vi bliver om det, jo overkommeligere bliver Arbejdet for den enkelte.

Nordjylland.

Aalborg: Stiftsprovst Barsøe; Fru Louise Raaen, Jernbanegade 9; Frk. Ellen Bie.
Brønderslev: Fru Borgmester Oline Hansen.

Ejerslev pr. Nykøbing M.: Lærer Vald. Pedersen.
Frederikshavn: Lærerinde Frk. C. Christensen-Dalsgaard.
Fredsø pr. Nykøbing M.: Gaardejer M. Nørgaard.
Fur: Bogsælger P. Andersen.
Hjørring: Pastor Emil Larsen, Parallevej.
Hornum: Fru Nicoline Olesen, Mejeriet, Ulstrup.
Karby, Mors: Pastor I. Markvorsen; Boghandler Worm.
Løgstrup: Gaardejer Kr. Kristensen, Gostedgaard.
Pandrup: Fru Anna Korsgaard.
Skive: Fru Bankdirektør Agla Tulinius-Petersen.
Struer: Fru Lærer Ottesen, Vesterg. 32.
Taars: Fru Johanne Fløe, Skolen.
Viborg: Fru Fuldm. Louise Madsen, Nørrehus.
Vils: Fru Olga Madsen, Vejerslev Præstegaard.

Østjylland.

Aarhus: Frk. E. Andersen, Sønderallé 18; Højskoleforstander Himmelstrup, Dr. Margrethevej; Frk. Hulda Petersen, Lindehuset, Aabyhøj; Frk. Natalie Petersen, Lindehuset, Aabyhøj; Frk. Petra Petersen, Vestergade 49; Frk. Anna Worm, Pouls-gade 14.
Billund: Fru Maren Klitgaard.
Bjerringbro: Fru Signe Mary Laursen.
Braaskov: Fru Maja Holm, Borchs-minde.
Engesvang: Lærer I. C. Nedergaard.
Feveje pr. Trustrup: Fru Proprietær Anna Mønsted.
Gaarslev pr. Børkop: Førstelærer Th. Poulsen.
Gedved pr. Horsens: Lærer P. Kirkeskov.
Hornslet: Frk. Else Petersen.
Jordrup: Fru Margrethe Boesen, Knudsbøl.
Kolding: Lektor H. Nissen; Lærerinde, Frk. D. Christensen-Dalsgaard; Fru Helen Elay Pedersen, Aalykke.
Nr. Bjert pr. Kolding: Pastor Jørgensen.
Randers: Tandlæge, Frk. M. Kralund.
Silkeborg: Adjunkt Granzow, Vestergade 66; Fru Apotheker Davidsen, Thorsgade 4.
Skanderborg: Amtsfuldmægtig Kæmpegaard; Fru Axeline Jensen.
Stenderup pr. Varmark: Sygeplejerske, Frk. O. Sønderby.
Trustrup pr. Grenaa: Frk. Marie Kjær.
Tørring pr. Øster-Tørslev: Lærer A. Nielsen.
Vejlby pr. Riis Skov: Pastor Gert Jørgensen.
Vejle: Fru Fabrikant Amalie Bentsen; Fru Ellen Høyer, Villa Hytten, Stampesvej.

Vestjylland.

Aulum: Valgmenighedspræst Nyholm.
Borgbjerg pr. Holstebro: Sognepræst Juel Rasmussen.
Brande: Fru Marie Birkedal, Realskolen; Frk. Mette Jensen, Dalgasvej 2; Fru Kristine Pedersen, Kærby Skole.
Darum pr. Bramminge: Pastor Helge Rasmussen.
Grindsted: Fru Kirstine Glavind.
Herning: Søster Ane Daubjerg, Sygehuset.
Hodde pr. Tistrup: Provst Tetens.
Holstebro: Fru Borgmesterinde Dircks; Frk. Karen Johansen, Friskolen.
Kibæk: Fru Apotheker Nielsen.
Lem: Fru L. Lambæk.
Lustrup pr. Ribe: Fru Lærer Mouritsen.
Nørre Nebel: Sognepræst Küllerich.
Obbekjær pr. Ribe: Fru Kaltoft.
Ribe: Fru Redaktør Marie Jacobsen; Fru Provstinde Tønnesen.
Ringkøbing: Fru Pastorinde Clausen-Bagge; Oversygeplejerske, Frk. Julie Petersen.
Staby pr. Ulfborg: Forstander Jens Kjær.
Sdr. Resen pr. Karup: Skrædermester A. Mølgaard, Granly.
Thorstrup pr. Horne: Sognepræst Rasmussen.
Ulfborg: Lærer Marius Kristensen, Stationsskolen.
Videbæk: Fru Apotheker Funch.

Sydjylland.

Aabenraa: Skoleinspektør J. Thau; Fru Elna Asby.
Asserballe pr. Augustenborg: Pastor J. Eriksen.
Barlund pr. Branderup: Frimenighedspræst M. Olsen.
Christiansfeldt: Proprietær Chr. Bruun, Bruhnsminde.
Gjesten: Pastor Ehrenreich.
Graasten: Pastor Troensegaard-Hansen.
Gramby: Grevinde Brockenhuus-Schack.
Haderslev: Fru Overlærer Signe Tørsleff.
Hoptrup: Lærer Sørensen.
Malt pr. Vejen: Pastor Vith-Hansen.
Nordby, Fanø: Fru Josepha Harms.
Solderup pr. Jejsing: Lærer N. P. Jensen.
Tjæreborg: Fru Agnes Andersen, Thorupgaard, Allerup.
Tønder: Bankdirektør M. Hansen; Fru Margrethe Busch.
Vamdrup: Fru Henriette Jessen.
Visby: Pastor Martin Hansen.

Sjælland.

Ballerup: Fru Ivara Nyholm.
Birkerød: Fru Inga Nalbandian.
Borre, Møen: Lærer P. Lundkvist.
Faxe: Proprietær Seidenfaden, Skovgaard.
Fredensborg: Frk. Karen M. Glæsel.
Frederikssund: Fru Tandlæge Bøjbjerg.

Frederiksværk: Sognepræst Tørsleff.
Hellerup: K.lærer. Fru Schleiss, Strand-
vej 37.

Hillerød: Fru Prof. Buhl.

Hornbæk: Lærer Hoffmann.

Høng: Fru Højskoleforstander Inge-
borg Munk.

Hørsholm: Fru Sagfører Inger Eich.

Jyderup: Peter Jensen, Bjergsted.

Kirkehelsinge: Fru Mejeribestyrer Fre-
deriksen.

Korsør: Pastor Th. Winther.

København: pens. Lærer M. Olsen-Sæd-
der, Kong Georgsvej 33; Fabrikant
Christensen, Læssøegade 4 St.; Frk.
Henni Forchhammer, Mariendals-
vej 32; Fru Kampmann-Arnild,
Bjørnsonsvej 43.

Lille Skensved: Pastor Bartholdy-Møl-
ler, Ejby.

Lyngby: Frk. Signe Veel Jeppe; Fru
Hulda Madsen, Brede Skole.

Melby: Fru Pastorinde Holm.

Merløse: Dr. phil. Pastor Scharling.

Nykøbing S.: Frk. Thora Hansen.

Ourø pr. Holbæk: Pastor Lindhardt.

Præstø: Fru Sagfører Ida Dambæk.

Ringsted: Fru Læge Götzsche; Fru
Guldsmed Saaby.

Samsø: Fru Petra Rasmussen, Koldby.

Storehedinge: Fru Pastorinde Nør-
gaard; Skomagern. Oluf Hansen.

Strøby: Fru Margrethe Pedersen, Aule-
bjerg.

Søborg pr. Tishøj: Lærer Verner Niel-
sen.

Taaderup pr. Skellebjerg: Lærer Rag-
nar Andersen.

Vallekilde: Højskoleforstander Uffe
Grosen.

Fyen.

Allerup pr. Højby: Fru Pastorinde E.
Haugaard.

Barløse pr. Assens: Grd. Jens Bang.

Bogense: Indre-Missionær Topholm,
Odense Landevej.

Dyrhøje pr. Aarup: Gaardejer Peter
Tøndring.

Faaborg: Fru Dommer Jørgensen.

Hjallese: Lærerinde, Frk. Bodil Han-
sen.

Horne: Dr. phil. Pastor Østrup.

Humble: Gaardejer Vald. Bendixen.

Kerteminde: Fru Mægler Jørgensen.

Krarup pr. Espe: Fru Skov. Mosegaar-
den.

Kølstrup: Dr. phil. Pastor Arne Møller.
Marslev: Pastor Schack.

Myllerup pr. Assens: Fru Bonne Erik-
sen.

Nyborg: Fru Dommer Nielsen; Pastor
Folmer Nielsen.

Odense: Stiftsprovst Lützhøft.

Pejrup: Frk. Misse Hjortshøj, Nakke-
bølle Sanatorium.

Ring: Hofjægermesterinde Sporon
Fiedler, Nordskov; Fru Meta Al-
bretsen, Hytten.

Ryslinge: Fru M. Poulsen, Lindehuset.
Skydebjerg pr. Aarup: Sognepræst K.
Bjerre.

Svendborg: Fru Inga Kruse, Kogtved-
gaard.

Taaruplund pr. Assens: Fru Mikkelsen.
Tranekjær, Langeland: Frk. Else Lar-
sen.

Lolland-Falster.

Holsted pr. Aunede: Fru Agathe Brandt.
Nykøbing F.: Bestyrerinde, Frk. Helga
Beck.

Rødby: Sygeplejerske, Frk. Marie
Østergaard.

Bornholm.

Allinge: Murermester Edv. Holm.

Rønne: Amtsfuldmægtig Hagemann;
Frk Tinny Holm; Fru Lærer S. An-
dersen, Østervoldgade 22.

Østermarie: Jensenius Jespersen.

En Bøn om Hjælp.

Jeg fik efterfølgende 2 russi-
ske Breve sendt:

Ærede Frue!

Komitéen for Selskabet »Det
hvide Kors« har herved den Ære
at henvende sig til Dem med den
ærbødige Bøn, om det ikke vilde
være muligt for Dem af Professor
Nalbandians Fond efter Evne at
yde Hjælp til en gammel, enlig, syg
Dame, Enke efter en General, Nina
Aleksandrovna Kalantarova, der
befinder sig i haabløs Nød. (Af-
døde General Kalantarov var Ar-
menier).

N. A. Kalantarovas Ansøgning
vedlægges.

Modtag Forsikringen om min
store Højagtelse.

sign.

Til Komitéen for »Det hvide
Kors«.

Paa Grund af min høje Alder og
sygelige Tilstand henvender jeg
mig til Komitéen for »Det hvide
Kors« med en Bøn om hos en af
de i Udlandet værende russiske
Organisationer at skaffe mig en
Understøttelse efter Evne. Om mig
selv skal jeg oplyse følgende:

Jeg hedder Nina Aleksandrovna
Kalantarova, født Fyrstinde Tu-
manova, 70 Aar gammel, kan kun
gaa med stort Besvær paa Grund af
Rheumatisme og Aareknuder;
desuden har jeg haft en Influenza,
efter hvilken jeg stadig ikke kan

blive rask. Min Mand, Stefan Ge-
rasimovitsch Kalantarov, var Kom-
mandant i Petrograd under Ver-
denskrigen og til det kejserlige
Ruslands Undergang; tidligere hav-
de han haft samme Stilling som
General i Vilna. Han er død i Re-
val for 2 Aar siden af Mavekræft....

Nina Kalantarova.

Adr. Promenadnaja ul. 2, d. 21.
Juni 1928.

Pernau, Estland.

Det nævnte Fond eksisterer kun
i disse stakkels Menneskers Fan-
tasi. Havde det eksisteret, vilde jeg
øjeblikkelig sendt en Hjælp til den-
ne gamle Kvinde, en nødstedt, land-
flygtig Enke efter en armenisk Ge-
neral (at Navnet er russificeret, be-
tyder intet).

Nu spørger jeg, om der blandt
»Armeniervennen«s Læsere skulde
findes nogen, der vil og kan sende
en hjælpende Skærv. Det kan i saa
Fald ske enten gennem Redaktio-
nen, gennem Undertegnede eller
direkte til Adressen: Fru Nina Alek-
sandrovna Kalantarova, Promenad-
naja ul. 2, Pernau, Estland.

25. September 1928.

Inga Nalbandian.

Armeniens Folk!

En af vore trofaste Med-
arbejdere, Murermester Holm
i Allinge, har sendt os nede-
staaende Digt:

Der flygter et Folk gennem Taarer og
Blod

over Asiens knudrede Fjælde,
dets Nakke er bøjet, og kuert dets Mod
under Muhameds blodige Vælde.

De vandrer saa stille paa dødstrætte
Fod,

fordrevne fra hjemlige Arne,
hvor Tyrken hærger med Brand og med
Blod,

Vorherre han maa sig forbarme.

Hist skrider en Olding med snehvide
Haar,

med rystende Knæ og Hænder,
her ser vi en Yngling i Ungdommens
Vaar,

men Nøden for Livsmodet stænger.

Der gaar en i Manddoms modneste Aar,
men Manddommens Id er slukket,
hans Aasyn er furet, og graanet hans
Haar,

han Lidelsens Bæger har drukket.

Der kommer en Moder med Barnet paa
 Arm,
 hun knuger sin Skat til sit Hjerte,
 mens klagende Suk fra den tærede
 Barm
 opstiger i navnløse Smerte.

Kun klædte i Pjalter af usleste Art
 og stundom paa nøgne Fødder;
 mens Sneen pisker og Stormen ta'r Fart,
 de skrider som svindende Skygger.

Uden Hus, uden Hjem, uden Varme og
 Brød,
 uden Lov, uden Ret, uden Værge,
 kun prisgivne Bøddler der aldrig fortrød,
 hvor Sværdodden vildt monne hæрге.

Saa send da jer Tak op til Himme-
 lens Gud!
 I Menneskebørn, hvor I bygge,
 som skærmes af Kristenheds Love og
 Bud
 i Borg og i Hytte saa trygge.

Og kast saa dit Øje til Landet mod Øst
 med Ararats knejsende Tinde,
 og lyt til den bævende, bedende Røst
 om Lindring i Nøden at finde.

Og giv saa din Gave med lykkeligt
 Sind,
 ja, giv, baade gamle og unge,
 vær med til at tørre en Taare af Kind
 og læske en smægtende Tunge.

Og giv saa din Gave, du Moder saa øm,
 naar Barnet du trykker til Barmen,
 og tænk paa hver Datter og hver lille
 Søn,
 der visner i Moderarmen.

Velsign saa, o Herre, hver Kvinde og
 Mand,
 som trodsede Rædsler og Fare,
 og iled med Hjælp til det blodig Land,
 til Armeniens lidende Skare.

Edv. Holm.

Indgaaede Bidrag.

(Beløbene er angivne i Kroner).

Juli 1928.

A. Gaver.

Ved Frk. Jenny Jensen: Unævnt i Vejle 4, a) Møde i Haderslev 27,33, b) Gave fra Hammelev 15, c) Andel fra en Bazar i Asserballe 200, tilsammen 242,33. Ved Proprietær K. Jessen, Ullemose, 110. Baron E. Dirckinch Holmfeld, Kbhvn. 20. Fru Lærer S. Andersen, Rønne: Indkommet ved Frk. Jenny Jensens Møder, a) i Neksø 25, b) i Allinge 50, tilsammen 75. Mærkesalg ved Fru Lærer S. Andersen, Rønne, 5. M. Hvam, Vejle, 10. Eline Begtrup, Hillerød, 10. Cecilie Dalsgaard, Frederikshavn Kort- og Pjece-salg, 43. Th. Raaschou, Sorø, 10. Bog-salg ved fhv. Højskoleforstander G.

Himmelstrup, Aarhus, 30. Nina Matzen, Tønder, Piecesalg, 0,50. Ved Frk. Jenny Jensen: a) Møde i Berning Sogn, 50, b) Møde i Lemvig 128,70, c) Efterslæt fra Mødet i Lemvig 70, d) Sammenkomst i Bøvling, 13,85, tilsammen 262,55. Ialt 822,38.

B. Solgte Haandarbejder.

Ved Frk. Jenny Jensen, 100. Ved Frk. Jenny Jensen, 360,75. Tilsammen 460,75.

August 1928.

A. Gaver.

Ved Spr. Th. Holme, Melby St.: a) Fra Kvindekredsen i Melby 37, b) Sognepræst Holme i Melby 6, tilsammen nepræst Holme i Melby 6, tilsammen 43. Frk. K. Lund, Sortedams Dossering 101, Kbhvn., 50. Ved Pastor Haugaard, Allerup: Indkommen ved Armenierkredsens Bazar i Præstegaarden 15. Juli (Frk. Jenny Jensen talte) 822,81. Ved Grosserer Christen Daell: Fremsendt i en Pakke Tøj, 10. Ved Fru Kampmann Arnild, Valby: Indgaaet ved Betaling af Bladet udover Abonnementsprisen, fra Fru Andreasen, Hjørring, Fru Gudrun Jensen, Øster Mølle og Fru Nielsen, Vester Mølle, 8,95. Ved Fru Kampmann Arnild, Valby: Bogsalg 10. Ved Frk. Elisabeth Andersen, Aarhus: Gave ved Frk. Kirsten Povlsen, Ryslinge, 25. Ved Frk. H. Forchhammer: Solgte Postkort 10. Ved Fru L. Traustedt: a) Frk. Nielsen, Norge 5, b) Frk. Aasne Aarhus, Norge, 16, tilsammen 21. Under Mærke Ps. 115,1, 50. Tilsammen 1056,76.

B. Solgte Haandarbejder.

Ved Fru Kampmann Arnild, Valby, 600. Ved Frk. Elisabeth Andersen, Aarhus: Solgte Haandarbejder i Maj - Juni - Juli, a) Frk. Kamma Budtz-Jørgensen, Kbhvn. 276, b) Frk. M. Andersen, Jægerspris 93, c) ved Frk. Karen Bjerres Møder 123, d) Fru Bjerre ved Frk. Jenny Jensens Møde i Verninge 66, e) Fru. Kirsten Povlsen, Ryslinge 119,35, f) Fru I. Nielsen Saabye, Ringsted 28,50, g) Fru I. Spandet-Petersen, Kbhvn. 135, h) Fru Bjerre ved Jenny Jensens Møde i Skydebjerg 44, i) Frk. Marie Bloch, Skelskør 31,10, j) Frk. Louise Holst, Korsør 52,85, k) Fru Pastorinde Madsen, Vejerslev 7,50, l) Fru Andersen, Slagelse 36,43, m) Danske Kvinders Velfærd, Kbhvn. 59,15, tilsammen 1071,88. Ved Frk. Forchhammer, Kbhvn. 278. Ved Fru L. Traustedt, Kbhvn. 72,75. Ved Frk. Jenny Jensen 70. Tilsammen 2092,63.

Bidrag modtages fremdeles med Tak!

Direktør **Johs. Malmstrøm,**

Kasserer,

Slotsholmsgade 16, København K.
 Telefon C. 10948.

Bidrag kan ogsaa indbetales paa Konto:

Postgiro 2954.

De danske Armeniervener,
 Holbergsgade 4, København K.

Armeniervennen

udgaar 6 Gange aarlig og koster 2 Kr. 35 Øre aarlig. Bladet kan bestilles ved **Indsendelse af Beløbet** under Adresse "Armeniervennen", København.

Misak.

Et Livsbillede fra Armenien.

(Fortsat).

Af Karen Jeppe.

Nede ved Eufrat slog de sig ned, byggede sig de nødtørftigste Huse, tilsaaede Jorden og anlagde Haver. Men de havde gjort Regning uden de omstrefjende Araberstammer. Ikke saa snart kom der et Løg op i Haverne, førend de var der, og de opførte sig ikke ulig Græshopperne, idet de kastede sig ned paa Jorden og begyndte at æde Løgene fra Toppen af lige til Grunden. Og det blev ikke ved Løgene, de lod deres Dyr græsse paa Hvedemarkerne, tog Nybyggernes faa Ting fra dem og fortrædagede dem paa enhver Maade.

Armenierne kunde ikke faa dem bort hverken med det gode eller med det onde. De klagede til Regeringen; men den tog sig ikke af Sagen, de maatte vende tilbage til

Urfa endnu fattigere, end de var dragne ud. Den Gæld, de den Gang paadrog sig, tyngede dem hele Resten af deres Liv.

Større Held havde de, der forsøgte at skaffe sig Jord noget nærmere ved Byen, og her kom Misak til at blive en af Foregangsmændene.

Han havde kastet sine Øjne paa en Egn, der laa lidt inde i Randbjergene, ikke langt fra Garmudsch, den hed Medjeide og var aabenbart et gammelt Flodleje. Der var endnu Folk, der kunde huske, at Floden i visse regnfulde Foraar med Bulder og Drøn skummende havde fyldt Kløfter og Dale og var styrtet ud over Sletten for tilsidst at naa Dju-lab, en af Eufrats Bifloder. Og Bunden af Kløfterne var dækket af

Noter.

Gennem flere Aar har vi som bekendt haft en Række udmærkede Medarbejdere ud over Landet, men i København har vi udenfor Styrelsen kun haft faa til stadig at virke for vor Sag. Det er os derfor en stor Glæde, at Fru *Kampmann-Arnild* i Valby nu har tilbudt os sin Hjælp.

Fru *Kampmann-Arnild* har ikke alene solgt en Mængde armeniske Haandarbejder, men ogsaa skaffet vort Blad en Række nye Abonnenter og paa forskellige andre Maader ydet vor Sag megen Støtte.

* *

Den 15. Juli afholdtes i *Allerup Præstegaard*, Fyen, en Bazar, der indbragte ikke mindre end 823 Kr. — et overordentligt smukt Resultat. Frk. *Jenny Jensen* var til Stede og talte om sit Arbejde i Aleppo.

* *

I det tyske Blad »Orient im Bild« skriver *Karen Jeppe* blandt andet: De forfærdelige *Øjensygdomme* koster os mange Penge. Det er nemlig nødvendigt, at vi behandler alle vore Skolebørn — de fleste af Børnene gaar nu i Skole — med Medikamenter, der modvirker disse *Øjensygdomme*, ellers bliver de stadig smittet paany. Desuden er det oftest Fattigfolks Børn, der ikke kan faa den nødvendige Pleje, der er mest udsat. Vi gør saaledes vort til at bekæmpe Blindheden.

* *

Rullesten og Grus, medens et yppigt Grønsvær, spættet med dufte Blomster, drog sig over de runde Høje.

Stedet egnede sig vel ikke til Hvededyrkning, men derimod saa meget bedre til Anlæg af Vingaarde og til Træplantning, i gamle Dage havde det været som en Have, om hvis Dejlighed og Frugtbarhed der gik sære Frasagn.

Vingaarde laa der endnu mange af i Kløfterne, en Del ejedes af Armenierne i Garmudsch, en Del af Omegnens Kurder eller af Tyrker fra Urfa; men for Øjeblikket var de alle uden synderlig Værdi, de var uplejede og laa hen som Vildnis; thi dette Sted havde under *Hamidie-Regimenternes* Æra været ualmindelig berygtet, hele Karavaner var forsvundne derinde, enhver gik uden om det.

Nu var der vel gjort Ende paa *Hamidie-Regimenterne*; men *Medjeide* betragtedes endnu med sky Blikke. Kun enkelte Hyrder vovede

Den 10. September afholdt *Near East Relief Association* Konference i Paris.

Generalsekretæren for den schweitziske Forening af Armeniervenner, *A. Krafft-Bonnard*, var forhindret i at være til Stede, idet han fornylig har maattet underkaste sig en alvorlig Operation. Heldigvis er denne forløbet godt, og Bedringen skrider rask fremad.

* *

Om *Systuens* Arbejde fortæller Frk. *Jenny Jensen*, at en Armenier for et Par Aar siden kom og tilbød at afsætte nogle af Haandarbejderne inde i Aleppo. Han lejede sig en Bod i en af de mest befærdede Hovedgader og fik snart en Del rige Tyrkere som Kunder. Det forekommer ikke sjældent, at disse f. Eks. bestiller Brudeudstyr til deres Døtre, altsammen af den bedste og kostbareste Silke og broderet med de skønneste Mønstre. Et saadant Udstyr repræsenterer naturligvis en ret høj Værdi og giver Systuen en god Fortjeneste. — Underligt nok at tænke paa, at det nu er Tyrkerne, der søger til Armenierne!

* *

Ogsaa i *Aleppo* mærkes de vanskelige Tider. Byen er — eller var — en rig gammel Patricierby med mange store Købmandshuse, der nu gaar fallit, det ene efter det andet. Aleppo ligger paa den direkte Karavanerute, hvilken Omstændighed Byen skyldte sine Rigdomme; Toldforholdene vanskelig-

gør nu efter Verdenskrigen denne Handelsforbindelse, derfor alle Fallitterne. Men den deraf følgende Arbejdsløshed virker naturligvis dobbelt haardt paa Armenierne i Flygtningelejren.

Brugt Tøj.

Idet vi paa Armeniernes Vegne hjerteligst takker for de mange Tøjpakker, vi allerede har modtaget fra venlige og medfølede Læsere, meddeler vi, at alt muligt brugt Tøj vedblivende er særdeles kærkomment til de Armeniere, der stadig maa henlæbe Livet i de usunde Barakleje. Ethvert Stykke kan bruges, blot det er rent.

Vi opfordrer vore Læsere til at afse deres aflagte Klæder til dette Formaal. Det er en overordentlig vigtig Hjælp, der derved ydes de nødlidende Armeniere — lige saa god som rede Penge.

Pakker med Tøj bedes sendt direkte til De danske Armeniervenners Kontor, Holbergsgade 4, København K (eller afleveret Søndage 1—3. Saafremt Pakkene ønskes afhentet — i København —, vil det ske efter Henvendelse sammesteds). Tlf. Byen 8121.

Udgivet af »De danske Armeniervenner« under Redaktion af Frk. cand. polit. *M. Lindhardt*, Gl. Kongevej 89, Kbhvn. V., Tlf. V. 3858 og Overretssagfører *H. F. Ulrichsen*, Boldhusgade 6, København K., Tlf. C. 13602.

Trykt i Carl Bryrups Bogtrykkeri, Kbhvn. K.

sig undertiden derind, naar de ikke kunde modstaa de forlokkende Græsgange.

Dette Sted havde *Misak* udset sig, og han snakkede meget med sin Moder om, hvor herligt det maatte være at tilbringe Sommermaanederne der i den dejlige, friske Luft. I Urfa kunde hun jo ikke taale at blive, naar Heden kom, og Rejser til Libanon eller Taurus var saa uendelig kostbare og besværlige.

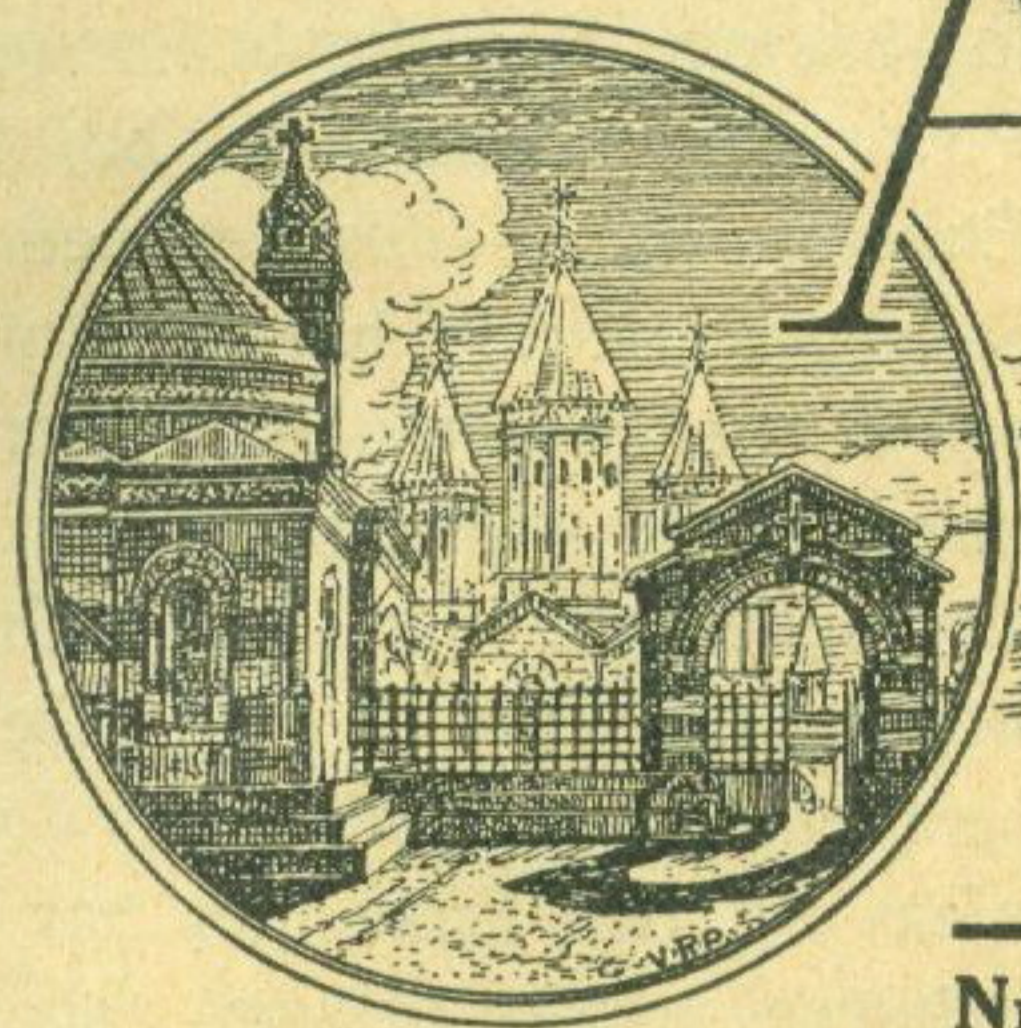
Hun var allerede halvt overtalt, men der skulde ligesom et lille Stød til udefra, og det kom i den Vinter under Dyrtiden. Da fik de nemlig Besøg af nogle Bønder fra »den sorte Ruin«, en Kurdlandsby, der fuldkommen svarede til sit Navn, og som laa lige i Udkanten af *Medjeide*. De tilbød *Misak* et stort Stykke Jord for den beskedne Sum af 6 Pund eller 100 danske Kroner. Det var Nøden, der drev dem, de maatte købe Sædekorn for Pengene, det var ikke hver

Dag, der kom saadan et Tilbud.

En smuk, solklar Vinterdag fik *Misak* sin Moder op paa Hesten og drog af med hende til *Medjeide*. De besaa Beliggenheden og alle Forholdene i Forening, og da de kom hjem om Aftenen, var det besluttet, at *Medjeide* skulde være deres »Koloni«. Stykket blev købt og selve *Floddalen* om *Foraaret* beplantet med *Vinstokke*. Den havde Plads til 4000, og den var kun den mindste Del af Grundstykket.

Imidlertid rygtedes det, at »Pigen«, det var *Misaks* Moder, vilde bo derude om Sommeren. Det gav et Sæt i alle dem, der ejede Vingaarde i *Medjeide*, maaske kunde man nu faa noget ud af sin Jord. Plovene gik igen i Dalene, *Medjeide* vaagnede til nyt Liv; dog endnu drog Arbejderne derud bevæbnede og i sluttet Trop, ingen skøttede om at blive der alene.

(Fortsættes).

ARMENIERVENNEN

Nr. 11-12

November-December 1928

8. Aarg.

Børneforsorgen i Aleppo.

Karen Jeppe, der paa flere Punkter samarbejder med de tyske Armeniervenner, giver i nedenstaaende Brev en Skildring af, hvorledes hun har løst det vanskelige Spørgsmaal om Børneforsorgen. Det er i Sandhed en genial Løsning, hun har fundet.

Da Nøden var paa sit Højdepunkt i Aleppo i Efteraaret 1926, tog Dr. Lepsius' Tyske Orient-Mission 100 forældreløse Børn i sin Pleje, og da jeg dengang netop var hjemme paa Besøg i Europa, bad man mig ved min Tilbagekomst at paatage mig at sørge for Plejebørnene.

Med Glæde modtog jeg dette Arbejde, idet jeg tog det Forbehold, at det ikke straks vilde være mig muligt at optage dem alle i mit Hjem; foreløbig maatte jeg anbringe dem et andet Sted.

Efter min Tilbagekomst til Aleppo gik jeg fra Hytte til Hytte i Baraklejren, besøgte alle Enkerne, undersøgte, hvor der ellers var faderløse Børn, og skaffede mig Underretning om deres Kaar.

De fleste Børn havde endnu deres Moder, og jeg blev dybt bevæget, naar disse Kvinder fortalte mig deres Oplevelser, der jo næsten alle begyndte med Deportationerne. Mange af dem var falden i Muhamedanernes Hænder og havde i Aarevis maattet finde sig i at være deres Hustruer, indtil de efter Vaabenstilstanden blev befriet og kunde vende tilbage til deres egne. Det vil sige, deres »egne« betød oftest kun Landsmænd, Slægtninge fandt de sjældent.

Andre havde gennemgaaet utrolige Lidelser i Deportationstogene,

havde maattet se deres kære ligge og dø rundt om i Ørkenen uden at kunne begrave dem. Ogsaa de var tilsidst kommet tilbage til deres Folk, ensomme og ofte befængt med alle mulige Sygdomme.

Saa kom det nye Ægteskab med en Armenier, der som Regel ligeledes havde mistet alle sine. Medens han tjente i den tyrkiske Hær, havde den tyrkiske Regering sendt hans Familie ud i Ørkenen. To ensomme fandt nu hinanden og begyndte at bygge et nyt Hjem. En Tid saa det ud til, at ogsaa en ny Lykke skulde blomstre for dem.

Men alt for snart kom det anderledes. Da Franskmandene gav Tyr-

kerne Cilicien tilbage, maatte Armenierne atter forlade Hjemmet og flygte til Syrien. Og her begyndte saa hele Flygtningeelendigheden. I Almindelighed havde de kun frelst Livet, undertiden lykkedes det dem at medbringe nogle fattige Ejendele. Men i alle Tilfælde var de hjemløse, Aleppo havde ikke Plads til den store Indvandring, og saa ankom de midt om Vinteren, i øsende Regn. Hvor tydeligt husker jeg ikke deres trøstesløse, forladte Stilling.

Med armenisk Sejghed begyndte Flygtningene endnu engang at bygge en ny Tilværelse op, og gennem strengt Arbejde, under Nød og Savn havde de endelig faaet bygget den lille Hytte i Baraklejren, og Børnene havde de jo ogsaa beholdt. Men Forældrene havde lidt Nød for at naa saa vidt, og tilslut var Faderens Kræfter udtømt: han var faldet som Offer for en eller anden Sygdom.

Nu sad Konen der med Børnene og vidste hverken ud eller ind.

Der laves Mad udenfor Huset — Man bemærke den lille Begyndelse til en Have, et Vidne om armenisk Flid og Omhu.

Hvor var jeg glad for at kunne bringe hende Hjælp og lette hende den tunge Byrde, der hvilede paa hende.

Da jeg nu foreløbig kun skulde have Børnene anbragt paa en eller anden Maade, fandt jeg det bedst at lade dem blive hos Moderen og saa give hende en Understøttelse. Den fik hun i Form af et rigeligt og godt Maaltid Mad, som hun hver Aften kunde hente i vort Suppekøkken, og som blev beregnet saaledes, at der var nok til alle Børnene og til Moderen, selvom der paa Listen kun var opført et eller to Børn. Desuden fik Moderen en maanedlig Pengesum til at afholde andre Udgifter med, og vi sørgede for Klæder til Børnene og for deres Skolegang. Familien blev undersøgt af en Læge, og de Syge kom under Behandling.

I den følgende Tid besøgte jeg ofte disse Huse eller sendte en af mine Hjælpere for at se, hvordan det gik med Børnene. Vi blev hver Gang lykkelige ved at se den Glæde, der blomstrede frem i de fattige Hjem. Deres Senge var jo nu sat i Stand af os, og Hytten var bleven udbedret. Mange Kvinder havde vi hjulpet til at finde et bedre Arbejde, som de kunde udføre i Hjemmet. De var meget glade og meget taknemmelige.

Da jeg saa denne Lykke, gjorde det mig ondt at skulde tage Børnene fra Mødrene og anbringe dem i et Børnehjem. Intet Menneske kan jo dog erstatte et Barn Moderkærlighed eller Livet i et eget Hjem. Og mon ikke de Mødre, der havde gennemgaaet saa usigelig meget og nu var blevet saa glade, vilde blive bedrøvede, hvis de skulde skilles fra deres Børn. Og de Søskende, som ikke kunde komme i Børnehjemmet, skulde altsaa blive hjemme og lide Nød, medens der blev draget Omsorg for de andre.

Jeg kunde ikke forlige mig med den Tanke, ja, jeg kunde simpelt hen ikke bringe det over mit Hjerte. »Hvorfor skulde jeg ogsaa gøre det?« spurgte jeg atter og atter mig selv. Det vilde dog koste mere at have to Børn i Børnehjemmet end forsørge tre hos Moderen. Da vi havde ordnet de første Nyanskaf-

felser til de smaa Hjem, viste det sig at være billigere at have dem hos Mødrene, fordi de hjalp saa meget til. De syede Børnenes Tøj, plejede dem og følte det, som om de stadig havde Ansvaret for Børnene. Vi hjalp dem kun med at bære det, som vilde have været for svært for dem alene. Paa denne Maade havde de ingenlunde mistet deres Livs Opgave eller Livslykke, de følte sig meget rige. En særlig Glæde var det, at deres Børn nu kunde blive uddannet efter deres særlige Evner og Anlæg, de kunde haabe paa en lysere Fremtid for dem, uden at de paa nogen Maade blev gjort fremmede for hinanden.

Altsaa lod jeg roligt Børnene blive hos Mødrene og haabede kun paa, at Ledelsen og Giverne derhjemme vilde give deres Samtykke til denne Tingenes Ordning; heldigvis billigede de det hele.

Men hvor fandt jeg ofte Boligforholdene haarrejsende. Nogle havde ganske vist rigtig gode Hytter, som absolut tilfredsstillede mig, efter at de var bleven repareret. Men for de allerflestes Vedkommende maatte jeg sige til mig selv, at det vilde være uforsvarligt at lade Børnene vokse op i disse Boliger.

Ogsaa her aabnede sig Udveje; en Ven i Danmark testamenterede mig en Sum Penge, for hvilken jeg kunde købe et smukt Grundstykke i en Forstad til Aleppo, og derpaa begyndte jeg at lade opføre smaa, pæne og sunde Boliger til Enkerne. Byggeriet er endnu ikke til Ende; men over Halvdelen af Familierne bor allerede derude, og mange af de andre vil efterhaanden følge efter.

Denne Koloni er nu et virkeligt »Børnehjem«, med den eneste Forskel, at Mødrene ogsaa bor der, og jeg tror, at lykkeligere kan hverken Mødre eller Børn være, end de er det her.

Imidlertid traf jeg paa mine Vandringer i Lejren ogsaa Børn, hvis Mødre var døde eller paa anden Vis ude af Stand til at have Børnene hos sig. Alle disse Børn har jeg ført ud i Kolonien. Men i Stedet for at indrette en særlig Husholdning for dem, har jeg givet

dem i Huset hos de andre Enker og saaledes indført en Art Pavilion-System. Naturligvis har jeg til Plejemødre udvalgt de bedste af Enkerne, og da Tilsynet med dem er meget effektivt, har vi hidtil kun set de bedste Resultater. Børnene bliver plejet godt og synes at føle sig meget lykkelige. Deres Underhold bliver i hvert Fald ikke dyrere end i et almindeligt Børnehjem, og den Enke, der har dem, behøver da ikke at søge noget andet Arbejde.

En særlig Fordel har vi i den Omstændighed, at den armeniske Kirke har opført en smuk Skole i Tilslutning til vort Grundstykke. Den er ikke udelukkende for vore Børn; men den staar under vor Indflydelse, saa at vi næsten kan betragte den som vor.

Forsaavidt haves altsaa alt, hvad der hører til et regulært Børnehjem. End ikke en Sal mangler, i hvilken vi kan samle Børnene til Fester og lignende, og vi har endnu større Rum, i hvilke der kan opstilles Væve- eller Tæppestole til Mødrene og den opvoksende Ungdom.

Det er vort Ønske samtidig at sørge for Mødre og Børn og bringe dem under vor Indflydelse, saa de ikke bliver fremmede for hinanden. Vi har tidligere tit nok set, hvor vanskeligt det faldt Børn, der er vokset op i en Anstalt, at vende tilbage til deres egne og indleve sig med dem igen. For flere af dem lykkedes det aldrig, de følte sig rykket op med Rode og vendte stadig tilbage til Børnehjemmet. Mangen Gang faldt det dem ogsaa svært at tilpasse sig de økonomiske Forhold derude, med hvilke de ligeledes havde tabt Følingen.

Vi tror, at vort System vil byde Børnene mange Fordele, baade nu og senere. Tilsynet er ganske vist et Kæmpearbejde, men vi er rede til at yde det. Ikke blot er Familierne saa lykkelige, at dette holder os fuldkomment skadesløse for vort Besvær, men vi kan ogsaa med de samme Penge hjælpe mange flere Børn.

Det er vort Maal, at intet fader- eller moderløst Barn i Nordsyrien skal vokse op uden Beskyttelse og

Hjælp, og vi haaber, at Aleppo-Børnenes Plejeforældre vil komme os imøde med Tillid og hjælpe os at naa dette Maal.

Aleppo, 17. Oktober 1928.

Karen Jeppe.

En armenisk Virtuos i København.

Den 12. November gav en armenisk Pianistinde, Fru *Miramano*, Koncert i Palæets lille Sal. Koncerten var usædvanlig vellykket, og de store Blades Musik-Anmeldere kappedes om at berømme hendes fine og sjælfulde Spil og hendes mesterlige Teknik.

Fru Inga Nalbandian havde præsenteret den armeniske Kunstnerinde i »Berlingske Tidende«, og »De danske Armeniervenner«s Styrelse sendte hende en smuk Buket Roser.

Det er vistnok første Gang, København har haft Besøg af en fremragende armenisk Kunstner, og vi gør derfor »Armeniervennen«s Læsere opmærksom paa, at Fruen kommer tilbage til København og *Torsdag den 6. December igen spiller i Koncertpalæet*. Der bliver sikkert Rift om Billetterne, saa man gør godt i at reservere sig Plads i Tide.

Vor Bazar.

Der indkom over 7000 Kr.

Styrelsen var med god Grund ængstelig for Bazaren i Aar.

Tiderne er daarlige, og der kaldes fra alle Sider paa dem, der vil gøre godt. Lad os sige det straks, vor Frygt var ugrundet, det økonomiske Resultat af Bazaren 1928 kom omtrent paa Højde med de foregaaende Aar: der indkom over 7000 Kr.

Æren for det smukke Resultat er i første Række Bazarudvalgets. Frøken Sicks Energi fejrede igen i Aar en sand Triumf, Fru Meyer Benedictsens, Fru Esther Brochs, Frk. Karen Glæsel og Fru Ivara Nyholm var hendes gode Hjælpere.

Bazaren holdtes igen i Aar i K. F. U. K.s store Sal. Pragtfulde hvide og kulørte Broderier, Duge og Kjoler, smaa Kunstværker i Mængde, orientalske Skaale og Æsker fyldte Bordene i Salen, og straks fra Bazarens Aabning flokkedes Damerne omkring Boderne. Som Sælgere fungerede Sagens gode Venner, de Damer, der Aar efter Aar stiller deres Tid og Kræfter til Raadighed for Bazaren.

Udsalget aabnedes den 2. om Eftermiddagen af *Formanden*. Om Aftenen holdt Frk. *Sick* Foredrag om Armenierne og om Arbejdet i Aleppo. Livfuldt, snart med dyb Alvor, snart med smaa karakteristiske Anekdoter, fortalte hun om Livet i Lejren, om Karen Jepses Redningsarbejde og de Heltegerninger, hendes Udsendinge har udført. Hendes Tale, der ledsagedes af en Mængde nye Lysbilleder, mundede ud i en Hyldest til Karen Jeppe og Jenny Jensen. Blandt dem, der ydede deres Bifald, var paa første Række mellem Tilhørerne General Ernst, der fra sit Ophold i Syrien kender Karen Jeppe og hendes Værk.

Efter Foredraget var der en udmærket Koncert. Fru *Elna Blume*, akkompagneret af Frk. *Johanne Geertsens*, sang, og Hr. *Kapelmusikus Knud Pedersen* spillede Violinsolo.

Om Lørdagen Kl. 3 talte Frk. *Henni Forchhammer* — netop i den samme Eftermiddagstime, i hvilken Karen Jeppe 25 Aar før drog ind i Urfa. Om Aftenen var der igen fremragende Kunstnere, som glædede Medlemmerne og de andre Venner af Sagen, der havde givet Møde. Kongelig *Kammersangerinde Frøken Ida Møller*, Brødrene *Kai Oluf og Ralf Buch* (med Gluntarne) og Akkompagnatørerne *Frøken Jørgensen* og Hr. *Hammer* høstede fortjent Bifald for deres Kunst.

Bazaren 1928 følger sig smukt til sine Forgængere. Man naaede, hvad der var Formaalet: at skaffe en betydelig Sum til Hjælp til Gennemførelsen af de store Opgaver, »De danske Armeniervenner« har sat sig.

25. Aar.

Karen Jeppe har igen kunnet fejre en Mindedag. Den 3. November var det 25 Aar siden, hun kom til Urfa i det tyske Missionssselskabs Tjeneste.

Et kvart Aarhundrede er gaaet siden den Dag, da den tapre, unge danske Kvinde paa sit hvide Æsel red ind gennem Urfas Byport. 25 Aar, i hvilke Karen Jeppe har stillet hele sin varme Sjæl, al sin Energi til Raadighed for det Folk, hun kom til at elske, for de Ulykkelige, hvis Hjælper hun blev.

Vor aarlige Bazar i Hovedstaden var med Vilje knyttet til Mindedagen — Bazaren aabnede den 2., og dens anden Dag faldt altsaa sammen med Jubilæet. Mange Tanker gik fra Salen i K. F. U. K. til Aleppo, mange Ønsker fløj mod vor Udsending. Vi haaber, at Frøken Jeppe endnu i 25 Aar vil kunne vie sine store Kræfter til den Opgave, hun tog op den 3. November 1903.

Paa Vej derud.

Rejsebrev fra Frk. Jenny Jensen.

Den 24. September Kl. 10 dampede vi af — et Rejseselskab paa 21 Personer (Leder Hr. Niels Jul fra Vordingborg) fra Københavns Banegaard. Vi rejste paa 3. Klasse, gennemgaaende Vogn til Hamborg, hvorfra vi tog videre pr. Sovevogn til Basel. Dertil ankom vi næste Formiddag.

Turen igennem Schweiz er noget af det skønneste, jeg har set. Bjerge og Søer veksler, særlig Eggen ved Luzern var henrivende; man ser Rigi, Pilatus, Vierwaldstättersøen, Flüelen, kører rundt og rundt opad til St. Gotthard. Den samme Kirke kommer man forbi 3 Gange, man ser stadig den og den rislende Flod ved Foden af Bjærgene. Saa kommer Lago di Maggiore, Lugano, vidunderligt! Hele Dagen er man i Aande.

Om Aftenen Kl. 8,30 var vi i Milano, hvor vi overnattede paa Hotel du Nord.

Den 26. stod vi tidligt op for at bese Domkirken i Milano. Et Knip-

lingsværk i Marmor. Glasmalerierne bag Hovedalteret forestillede hele Bibelhistorien, uforglemmeligt!

Kørte Kl. 12 til Genua, spiste Frokost paa Banegaarden, kørte derefter til Kirkegaarden, den berømte »Campo Santo« — »De Dødes By« vil jeg kalde den. De rige havde bygget hele Palæer over deres døde. Gribende Mindesmærker saa man overalt — Sorgen afbildet paa forskellig Maade, Kunst overalt. Et Sted f. Eks. en Kristusfigur i Legemsstørrelse, der ser medynksfuld ned paa tre forældreløse Smaabørn. Deres Sorg er gribende fremstillet, som de staar der paa Forældrenes Grav.

Om Aftenen gik vi om Bord i »Umbria«. Jeg sov godt, har en dejlig Kahyt. Vi lettede for Genua den 27. om Morgen; skintede Corsika — Napoleons Fødeø — og senere Elba, hvor han flygtede fra. Rolig Sejlads hele Dagen, efterhaanden varmere. Temmelig høj Søgang om Natten.

Om Morgen den 28. var vi i Napoli. Indsejlingen er vidunderlig, allerede før ser man det rygende Vesuv. Vi landede Kl. 1 og tog pr. Vogn gennem det gamle Kvarter — Folk lever bogstavelig talt paa Gaden, og der er snavset overalt — til Ringbanen, der fører een til St. Elmo. Derfra er der en Udsigt, man sent glemmer — et vidunderligt Panorama. Ogsaa der rører Folkelivet sig — en Trup Musikere og Sangere omringer os og beder om Penge. Stadig Falbyden af Varer, den ene overbyder den anden. Derefter til Fods til Nationalparken, hvor det bekendte Akvarium er; gik saa langs med Strandpromenaden forbi »Castel dell' Ovo« og en vidunderlig gammel Brønd. Vi afsejlede Kl. 9 Aften og passerede ved Titiden »Capri« og »Sorrento«.

Lørdag den 29. saa vi Stromboli — en vulkansk Ø — og Ætna. Vi gik gennem Messina-Strædet — man erindrer Scylla og Karybdis, der ligger modsat, stærke Strømninger er der. I gamle Dage sagdes der: Strander man ikke paa Scylla, saa paa Karybdis.

Messina er som enhver anden Levante-By. Den blev ødelagt for 20 Aar siden af Jordskælv, men er nu genopbygget. Masser af Ruiner er der dog. Sejlede derfra Kl. 5. I Skumringen saas Reggio, en By paa en 250,000 Indbyggere. Et Lyshav var Byen set fra Skibet. Det glimrede som smaa Stjerner.

Om Søndagen sejlede vi over det Joniske Hav — vidunderligt blaåt. Vi saa tydeligt Øerne »Zante« og »Kefalonia«.

Mandag Morgen var vi allerede Kl. 4,30 paa Kommandobroen — Kaptajnen havde inviteret os — for at se Korinth, der tildels blev ødelagt ved Jordskælv for 2 Maaneder siden.

Alt er vulkansk her. En interessant Sejlads gennem Korinthkanalen, 12 Kilometer lang og saa smal, at der kun er 2 Meter Vand paa hver Side af Skibet. Stejle Klipper hele Tiden. Vi var i Piræus Kl. 9. Paa Grund af Feberen lagde Skibet ikke til. Vi tog ind i Baade og kørte saa i Biler til Athen. Vidunderlig er den Allé, der forbinder Piræus og Athen. Paa begge Sider Pebertræer med deres røde Frugter.

Endelig naaede vi Akropolis — en dejlig Udsigt derfra. Af selve Templerne er der ikke saa meget tilbage som i Baalbek i Syrien. Et interessant Musæum laa der oppe, »det nationale«. Fra Akropolis saa vi Ruinerne af Zeus-Templet, et af Verdens 7 Underværker, Kongeslottet og meget andet. Athen gør et tørt og støvet Indtryk, mindede mig meget om Aleppo, overalt den lergraa Farve. Ingen Hvile for Øjnene.

Den 2. var vi i det ægæiske Hav. Ved 1-Tiden gik vi ind i Dardanellerne. Paa Højderne ses store Mindesmærker over de Faldne, mest Franske og Australiere.

Den 3. kom vi Kl. 6 Morgen til Konstantinopel, tog ind med Baade Kl. 9, saa Aja Sofia og Bazarerne og andet. Næste Dag Kl. 7,30 Morgen var jeg paa Sejlads paa Bosphorus. Senere i Ahmed Moskeen ved Obelisk og Sultanens Palads, nu et Musæum; et Væld af ædle Stene og Diamanter paa Tro-

ner, Vaaben, Dragter, Seletøj, Pi-ber, Vaser, Spejle, Æsker o. s. v.

Jeg sidder nu paa Damperens Dæk, og Tankerne gaar hjem.

Jeg føler Trang til at sende alle de gamle og ny Venner, jeg fik derhjemme, en stor Tak for al Venlighed imod mig og for al Interesse for vor Gerning.

Der er saa mange lyse Minder, som jeg kan drage frem, naar jeg igen sidder der ude, saa mange Mile borte fra Slægt og Venner. Hvor var Danmark skønt, hvor nød jeg alt det friske Grønne.

Helt let var det ikke at sige Farvel til Fædrelandet, men jeg er lykkelig over igen at maatte faa Lov til at drage ud og hjælpe blandt det Folk, der blev mit Folk.

Tankerne gaar uvilkaarligt tilbage til den Tid, da jeg for 24 Aar siden for første Gang betraadte det Land, hvor jeg i mange Aar skulde have min Gerning.

Det er med Tak til Gud, at jeg ser tilbage, ogsaa Tak for, at jeg maatte være med til at hjælpe Armenierne i deres sværeste Tider.

Ja, før gik Turen fra Konstantinopel over Sortehavet og derfra ind i det tyrkiske Armenien, deres Fædreland. Nu maa man søge Armenierne i andre Lande. Det Folk med den stærke Nationalfølelse maa nu flakke om fra Sted til Sted. *Et Folk uden Hjem*. Naar jeg tænker paa de mange Tusinder, der sidder i de daarlige Barakker i Aleppo, svider det om Hjertet. Karen Jeppe skrev fornylig i et Brev til mig: »Jeg ser med Gru paa Vinteren her i Lejren, *Arbejdsløshed, Sygdom og Elendighed*.« — Ja, vi, der daglig har det for Øje, ser med Gru derpaa og ønsker, at Folk derhjemme med egne Øjne kunde se og føle med de ulykkelige Mennesker. Jeg tror, at der deraf vilde fødes *Trang til at ofre*, og at *Hjerterne vilde fyldes af Tak til Gud for alt det, han gav dem*.

Med kærlig Hilsen til alle og enhver

Deres

Jenny Jensen.

Folkeforbundet og Armenierne.

I tilslutning til min anmeldelse af Nansens bog »Gjennem Armenia« er det mig en glæde at kunne meddele, at sagen endelig er kommet et skridt videre: i aarets løb har forskellige regeringer, deriblandt Tyskland og Norge, givet løfte om laan til indkøb af varer i de respektive lande, og hvad mere er, de armeniske organisationer har stillet et beløb paa 100,000 Pund Sterling til Nansens raadighed.

Da Nansen fremlagde disse opmuntrende kendsgerninger først i Folkeforbundsraadet og saa i Forsamlingen, mente man, at der nu var grundlag for et praktisk fremskud, og Folkeforbundet bevilgede 50,000 schw. fr. til administration.

Ved udvalgsbehandlingen kom den eneste modstand igen fra den britiske repræsentant, men medens det tidligere var politiske grunde, der blev anført, blev der nu advaret mod at gøre Folkeforbundet til en filantropisk institution, hvortil Nansen svarede, at Folkeforbundet og særlig de allierede stormagter skyldte Armenierne saa meget, at der her ikke kunde være tale om filantropi, men kun en ringe afbetaling paa en stor gæld. De øvrige, der tog ordet i udvalget, støttede Nansen, bl. a. nævnede jeg, at jeg vidste, Armenierne rundt om i verden fulgte denne sag med spænding; Erivan er nu det eneste sted, de kan kalde deres hjemland.

Da forslaget kom til afstemning, stod Englænderen ganske ene med sit nej og syntes ikke at være rigtig glad ved situationen; det hedder sig, at han bagefter gjorde Nansen en undskyldning, men han havde sine ordrer! Heldigvis blev den britiske modstand ikke ført op i Forsamlingen, saa dér gik sagen igennem uden vanskelighed. Nansens tale ved denne lejlighed vil blive gengivet i næste nummer af bladet.

De pengemidler, der staar til raadighed, er ikke tilstrækkelige til at gennemføre planen fuldt ud, men man kan da faa begyndt, og

forhaabentlig vil der komme bidrag fra flere lande, naar man ser, at nu bliver det virkelig til noget.

Henni Forchhammer.

To Rejsesekretærer.

Vi har ofte inden for Styrelsen følt det som et Savn, at vi ikke havde en Rejsesekretær, der var rede til at tage ud og være vore Medarbejdere behjælpelige, naar de var ved at gaa træt i Arbejdet eller trængte til en eller anden Haandsrækning.

Ved sit sidste Møde vedtog Styrelsen derfor at søge at raade Bod paa dette ved at anmode Frøken Elisabeth Jahnsen, København, og Pastor E. Bavnhøj, Hassing, om at fungere som Rejsesekretærer, hvor der maatte vise sig Brug for en saadan. De har begge erklæret sig villige til at efterkomme Opfordringen.

Frøken Elisabeth Jahnsen.

Da man ikke tør belaste Budgettet med for store Udgifter, og saavel Frøken Jahnsen som Pastor Bavnhøj kun har en begrænset Del af deres Fritid til Raadighed for Armeniersagen, vil Rejsevirkigheden kun komme til at strække sig over gennemsnitlig 3 Dage maanedlig for hver. Tanken er da, at de efterhaanden skal besøge de forskellige Medarbejdere og tilbyde dem den Hjælp, de maatte ønske i Retning af Foredrag med

Lysbilleder, Ordning af Gudstjenester eller Udvalg o. s. v.

Pastor E. Bavnhøj.

Det hele er tænkt som et Forsøg, der skulde strække sig over et Aars Tid; men vi beder nu dem af vore Medarbejdere, som gerne ønsker snart at faa et saadant Sekretærbesøg, om at tilskrive Sekretærerne direkte.

For Øernes Vedkommende er Adressen:

Frøken Elisabeth Jahnsen, Gl. Kongevej 91, København V., for Jyllands Vedkommende:

Sognepræst E. Bavnhøj, Hassing pr. Hørdum.

Og dersom nogle af vort Blads Læsere skulde være villige til at træde ind i Rækken af vore Medarbejdere eller skulde kende nogle, der muligt vilde være villige til det (man forpligter sig i saa Fald kun til det ene: omkring Armenierdagen i Oktober at sætte sig i Spidsen for en Indsamling til vort Arbejde), beder vi dem opgive Navn og Adresse til Rejsesekretæren for det paagældende Distrikt eller direkte til Armenierkontoret, Holbergsgade 4, København K.

Idet vi byder vore to nye Rejsesekretærer velkommen, udtaler vi Haabet om, at dette Forsøg paa at skaffe vort Arbejde en fastere Basis skal faa Lov til at lykkes, saa vi endnu bedre end før kan blive i Stand til at hjælpe dér, hvor Nøden endnu er saa stor, og hvor der er saa haardt Brug for hver eneste, som vil prøve paa at række en hjælpende Haand.

Flere Abonnenter!

Da det er af den allerstørste Betydning for vort Arbejde, at „Armeriervennen“ kendes og læses af Befolkningen i alle Egne af Landet, opfordrer vi vore Medarbejdere og Læsere i By og paa Land til at virke for Bladets Udbredelse. Der vil netop i denne Tid, hvor der har været agiteret saa livligt for Armenierdagen, være Lejlighed til at vinde nye Abonnenter, og vi raader alle, der har Interesse for den gode Sag, til at bestille Bladet fra Januar 1929, saaledes, at de kan komme med fra Aarets Begyndelse.

Armenia.

Vi bringer Frk. Henni Forchhammers Anmeldelse i „Politiken“ af Fridtjof Nansens Bog: Armenia. Jacob Dybwads Forlag, Oslo. G. E. C. Gad, Kjøbenhavn. 250 Sider.

Ved Folkeforbundets delegeretforsamling i 1924 forelaa en henvendelse fra de armeniske flygtninges repræsentation om, at ca 50,000 armeniske flygtninge, der for en stor del opholdt sig i Grækenland, ved Folkeforbundets Hjælp maatte blive overflyttet til sovjetrepublikken Erivan, hvor regering og folk næsten udelukkende er Armeniere. For at faa plads og livsmuligheder til disse indflyttere maatte store strækninger af landet, der nu henligger som ørken, overrisles, et millionforetagende, som denne lille stat med knap en million indbyggere ikke paa egen haand kunde overkomme. Forslaget støttedes ivrigt af den græske regering, der havde mer end nok i de store skarer af græske flygtninge, omtrent 1½ million, der i vinteren 1922—23 var strømmet ind fra Lilleasien; den havde da taget gæstfrit imod mange tusinde Armeniere ogsaa, men kunde ikke overkomme at beholde dem.

Der var af armeniske ingeniører udarbejdet et stort projekt, men før Folkeforbundet kunde tage stilling til planen, maatte den undersøges paa stedet, og dette hverv blev overdraget til *Fridtjof Nansen* som Folkeforbundets højkommisær for flygtninge.

I sommeren 1925 rejste han ud, ledsaget af en Englænder, en Franskmand og en Italiener, eksperter i landbrug og vandbygning, og med en norsk officer som sekretær og tolk. Det er denne rejse, der skildres i den foreliggende bog.

Noget bredt berettes om den første del af turen — over Konstantinopel ad Sortehavet til Georgien med historiske sidespring, saaledes et helt kapitel om Georgiens historie. Baade dette og de træk af Armeniens historie, der findes i slutningen af bogen, tynnes af for mange detaljer og særlig et utal af navne; en større begrænsning, særlig for de ældre tiders vedkommende, vilde have givet et bedre overblik og gjort bogen lettere at læse; for danske læsere kan maaske ogsaa den nynorske retskrivning volde nogen vanskelighed, den vænner man sig dog hurtigt til.

Saasnt man kommer til bogens hovedafsnit med Nansens personlige oplevelser og indtryk fra den lille armeniske republik, faar skildringen liv og farve, man genkender Nansen fra hans tidligere bøger: her er en mand, som baade kan se og skildre, hvad han ser, saa vi andre ogsaa kan se det.

Han er fuld af beundring for dette lille samfund, for det dygtige og maalbevidste arbejde, der har sat ind paa at bygge op, hvad krig og naturulykker har ødelagt. Hans varme medfølelse med alt, hvad dette ulykkelige folk har lidt, sætter ogsaa sit præg paa skildringen. Læs f. eks. beskrivelsen af ankomsten til en armenisk landsby: »Vi stanste, folkene, mest menn, kom ut fra hytterne, og med østerlandsk gjestfrihet bød de vann og sur melk til å leske den uslukkellige tørst; og de bød frukt, forfriskende aprikoser og morbær . . . Det er venlige folk, men tungsindige, uten smil. Vi spurgte, hvor mange mennesker det var i denne landsbyen? De svarte, at nu var det bare halvannet tusen, men før hadde det vært halvfjerde tusen — to tusen ble myrdet eller bortført av Tyrkerne unner siste krigen. De sa det ,som det gjalt siste års høst;

det var jo noe saa almindeligt . . . Ja, det er det armeniske folks historie! Har noe folk paa jorden gjennemlevet en slik ubrutt rekke av umenneskelige lidelser? Men har ogsaa noe folk vist en seigere livskraft gjennom tidernes grusomme omskiftninger.«

Den lille ekspedition berejser landet paa kryds og tværs, overalt modtaget med varme, ja begejstring, af autoriteter saavel som det menige folk. Samfundsforholdene skildres, vore Georgister vil glæde sig ved at læse om et land, hvor al jord er i statens eje, og der ikke betales andre skatter end afgift for brugen af jord.

Nansen og hans ledsagere er saa heldige at overvære aabningen af en ny overrislingskanal, der skal bringe vand og frugtbarhed til en stor landstrækning, et stykke dygtigt ingeniørarbejde, der lover godt for fremtiden. De studerer nøje alle muligheder for den store plan, de kom for at undersøge, og drøfter den med armeniske sagkyndige; den viser sig at være for bekostelig, i alt fald foreløbig, men en ny plan udarbejdes, der lettere kan gennemføres og vil kunne give plads til mindst 15,000 flygtninge; den armeniske regering lover sikkerhed for det laan, der maa rejses, og alle mulige lettelser for nybyggerne i de første aar.

Fuld af haab kom Nansen tilbage og forelagde resultatet af sin rejse først for Folkeforbundsraadet og derefter for forsamlingen i September 1925. Men da blæste der en kold vind, særlig fra Storbritannien, hvis ny, konservative regering paa grund af sit forhold til Sovjetrusland ikke mente at kunne være med til at yde laan til nogen del af Sovjet-Unionen. Forgæves kæmpede Nansen som en løve baade i udvalget og i forsamlingen, varmt støttet af Albert Thomas, der som direktør for det internationale arbejdsbureau ogsaa har flygtningespørgsmaalet under sig.

Man opnaaede ikke mere, end at der lige akkurat blev holdt liv i spørgsmaalet ved en lille bevilling til at fortsætte undersøgelserne, og saadan gik det ogsaa det følgende

aar. Planen er nu blevet ændret saaledes, at den armeniske republik selv maa bekoste vandingsanlægene, medens det laan, Nansen stadig arbejder paa at rejse, kun skal dække omkostningerne ved overførelsen og bosættelsen af flygtningene.

Aar efter aar har Nansen fra Folkeforbundets talerstol mindet stormagterne om deres forpligtelser over for det armeniske folk, hidtil forgæves. Nu mistvivler han om regeringernes vilje til at gøre noget og henvender sig til folkene. Denne bog kommer som et nyt forsøg paa at lade »kjensgerningerne rope til Europas samvittighed«.

Han lægger ikke fingrene imellem — bogen ender med dette stærke udbrud: »Ve det armeniske folk, at det blev trukket in i europeisk politik! bedre hadde det vært, om det navn aldrig var blit nevnt av en europeisk diplomat. Men det armeniske folk har ikke kunnet opgi håbet; mens det stadig arbejder iherdig, har det ventet, og ventet længe. — Det venter fremdeles.«

Bogen er smukt udstyret og rigt illustreret. Den vil sikkert blive oversat paa mange sprog og alle vegne, hvor Nansens navn er kendt og æret, hjælpe til at vække verdens samvittighed.

Henni Forchhammer.

Indgaaede Bidrag.

(Beløbene er angivne i Kroner).

September 1928.

A. Gaver.

H. Mylord Møller 50. Ved Esther Beckmann, Skara, 50. Gave ved Frk. Jenny Jensen, 25. Ved Fru Kancelliraadinde Rosenvinge, Odense: a) Overskud fra Mødet d. 17. Sept., 37, b) Gaver ved Stiftsprovst Lützhöft, Odense: En Ven 10, Fru Larsen 1, X 2, En Armenierven 10, Fru Bendz 2, Frk. Petersen 2, Fabrikant Erichsen 50, ved Frk. Andersen 10, ialt 87. De Ferslew-ske Blade 128. Tilsammen 377.

B. Solgte Haandarbejder.

Ved Fru Meyer-Benedictsens 50. Ved Frk. Jenny Jensen: Møde i Vallekilde 169. Ved Frk. Jenny Jensen 45. Ved Fru Meyer-Benedictsens 100. Tilsammen 364.

Oktober 1928.

Ved Spr. S. Noe-Nygaard, Verninge: Del i Høstoffer fra Verninge Sogn 61.

Ved Spr. N. Kragh, Hundslund: Halvdelen af Høstoffer fra Hundslund Menighed 62. Ved Hr. N. C. Michelsen, Ballerup: Overskud fra Armenierdagen i Ballerup 607,95. Ved Spr. Witt-Hansen, Malt: Piecesalg 52. Ved Spr. L. J. Hansen, Tønning: Andel i Høstoffer 20. Ved Valgmenighedspræst Niels Petersen, Vallekilde: Bl. a. ved et Møde i Vallekilde Valgmenighed, hvor Frk. Jenny Jensen talte 98,96.

Ved Spr. Witt-Hansen, Malt, Vejen: Part af Høstoffer i Malt og Folding Kirker d. 7. Okt. 1928 50. Under Mærke: S. M. 10. E. A. H. 100. Gaardejer Kristian Pedersen, Thise pr. Manna 25. Ved Sagfører L. M. Rosenlund, Varde: Lejeafgift etc. af den af P. Hillerup skænkede Grund 1401,65 ÷ Skøde og andre Omkostninger 394,93, ialt 1006,72. Pastor em. N. Hjort, Hvalsø 10. Ved Bankdirektør M. Hansen, Tønder: Solgte Postkort 10. Ved Spr. Ryge Jensen, Hjerminde, Bjerringbro: Andel i Høstoffer i Hjerminde, Lee og Hjorthede 57. Grevinde C. Brockenhuus-Schack, Gram pr. Gramby 20. Ved Lærer Ragnar Andersen, Taaderup Skole pr. Skellebjerg: Salg af Postkort og Mærker 22. Fuldmægtig Th. Julsø, Valby 10. Billetsalg ved Frk. Jenny Jensens Afskeds møde i K. F. U. K. 23. Fru H. Rubow, Malmø 10. Chr. Hellemann, Villa Salix, Roskilde 5. Ved Provst Lichtenberg, Vallø: Gave fra Valleby-Taarnby Pastorat 10. Ved Lærer Verner Nielsen, Søborg Skole: Kortsalg

6. Henriette Jessen, Herredsvej, Vamdrup 30. Ved Pastor Helge Rasmussen, Darum Præstegaard: Indsamling i Darum Kirke 15. A. N., Holte: Betalt udover Abonnementsprisen 2,65. Ved Lærer Th. Poulsen, Børkop: a) Ofring i Gaarslev Kirke 132,75, b) Kortsalg 10,80, ialt 143,55. C. Mågård, Bur 20. Agnes Andersen, Thorupgaard: Mærkesalg, Kort- og Piecesalg samt Gaver 12. Frk. Tiny Holm, Rønne: Salg af Mærker og Kort 38,15. Ved Fru Amalie Berntsen, Vejle: a) fra Høstofret i Vor Frelzers Kirke, Vejle 75, b) Bidrag fra forskellige 52, ialt 127. Ved Pastor N. Lomholt, Aalborg: Indsamlet ved Gudstjenesten d. 21. Okt. 1928 59,72. Ved Fru Sagfører Ida Dambæk, Præstø: Indkommet paa Armenierdagen 50. Ved Frk. Elisabeth Andersen, Aarhus: a) Armenierdagen i Aarhus 651,38, b) Kontingent fra Aarhuskredsen 300, ialt 951,38. Anna Lindbæk, Strandhuse pr. Kveding 110. Ved Sognepræst B. Lindhardt, Ourø: Kollekt i Ourø Kirke 21. Okt. 1928 40. Fru Pastor Nørgaard, St. Hedinge 17,20. Ved cand. polit. Frk. M. Lindhardt: Revisor Møller og Frue, Hellerup 20. Tilsammen Kr. 3913,28.

B. Solgte Haandarbejder.

Ved Frk. H. Forchhammer 100,50. Ved Frk. Elisabeth Andersen, Aarhus (Sept. Okt. 1928) ved Frk. Kirsten Povlsen, Ryslinge 90,70. Fru Agathe Brandt, Halsted 72. Frk. Jenny Jensens Møde i Odder 115,10. Frk. Jenny Jensens Møde i Ballerup 120. Frk. Veel

Misak.

Et Livsbillede fra Armenien.

(Fortsat).

Af Karen Jeppe.

»Pigen« kom i Begyndelsen af Juni. Paa en Høj lige ved Hovedvejen, der førte igennem Medjeide, blev der rejst et stort Telthus, der var synligt over hele Landskabet, og der drog hun ind med sin Husstand.

En armenisk Hyrde havde slaaet sig ned med sin Gedehjord ved Brønden Vest for Højen, ellers var der ikke et Menneske i hele Medjeide.

»Hun har naturligvis Soldater med«, sagde Kurderne og skævede op til Teltet.

Endelig tog en af dem, der tilfældigvis havde sine Militærpapirer i Orden og ellers ikke noget udestaaende med Regeringen, Mod til sig og gik derop for at byde hende Velkommen til deres Egn. Han

kom tilbage med den overraskende Meddelelse, at der ingen Soldater var, men kun en stor Hund, der rigtignok saa forfærdelig bidsk ud.

»Er der ingen Soldater?« udbrød de andre forbavsede. »Tænk, hvor hendes Konge maa være mægtig, at han kan beskytte hende alligevel; for hvis hun ikke vidste sig sikker, kom hun naturligvis ikke. Vi maa rigtignok passe paa, at der ikke sker hende noget, det gaar da først ud over os, der bor nærmest ved.«

Kurdernes Fantasi kredsede hyppigt om denne mærkelige Pige, der var saa uendelig frygtløs, at man om Dagen tit ikke engang saa et Mandfolk deroppe, men kun et Par Kvinder, og jo længere de talte om det, jo mere voksede Beretningerne

Jeppe, Lyngby 109,25. Fru Kampmann Arnild, Valby 354. Fru Lærer P. Andersen, Rønne 75. Fru Elna Asby, Aabenraa 22. Fru Thuen, Brønderslev 20. Frk. C. Raunholdt Jensen, Kbhvn. 200. Fru Pastorinde Bjerre, Aarup 170. Fru Line Lambæk, Lem 143,57. Fru Rosenvinge, Odense 161,50. Fru Ivara Nyholm, Ballerup 625,75. Fru Meta Albretsen, Ringe 150. Fru Pastorinde Ring, Vium 121,10. Fru Pastorinde Houmann, Vester Egede 170,10. Ialt 2720,07. Tilsammen Kr. 2820,57.

Bidrag modtages fremdeles med Tak!

Direktør **Johs. Malmstrøm**,
Kasserer,
Slotsholmsgade 16, København K.
Telefon C. 10948.

Bidrag kan ogsaa indbetales paa Konto:
Postgiro 2954.

De danske Armeniervenner,
Holbergsgade 4, København K.
Telefon Byen 2358 x.

Noter.

Ved en Fejltagelse har man i den Fortegnelse over vore Medarbejdere, som fandtes i forrige Nummer af »Armeniervennen«, glemt at nævne *Pastor Bavnhøj, Hassing*, der iøvrigt omtales andetsteds i nærværende Nummer.

* *

Det økonomiske Udbytte af Armenierdagen kan ikke endelig meddeles før i næste Nummer af Bladet; Kassereren oplyser imidlertid, at der hidtil

er indkommet saa omtrentlig samme Beløb som i Fjor ved denne Tid.

* *

I *Ballerup* forstaar man altid at holde Armenierdag. Der indkom ved den i Aar afholdte Bazar, som sædvanlig under Ledelse af Fru Skoleinspektør *Nyholm*, ikke mindre end 1253 Kr. 70 Øre; den ene Halvdel var for solgte Haandarbejder, den anden rent Overskud. Man maa beundre den Kærlighed til Sagen og den Energi, der ligger til Grund for dette store økonomiske Resultat, en enkelt Kreds kan præstere, og det saa meget mere, som der i disse vanskelige Tider er saa meget andet, der kalder paa Folks Offervilje.

* *

Near East Relief Association, den store amerikanske Hjelpeorganisation for Armenierne, afholder Søndag den 2. December sin internationale Spare-dag, *Golden Rule Sunday*, som den kaldes. Meningen er, at man paa den Dag skal spise et Maaltid ligesaa tarveligt som det, Børnene i de armeniske Flygtningelejre faar, og at de Penge, der derved spares, skal gives til Armenierne. Tanken er smuk og har vundet Udbredelse i mange Lande; store Pengesummer er paa den Maade kommet det ulykkelige Folk tilgode. Naturligvis samles der ogsaa paa anden Vis ind paa den Dag, altsaa i Lighed med vor Armenierdag, men oprindeligt er Idéen opstaaet paa nævnte Maade.

* *

Før Frk. *Jenny Jensen* rejste ud igen, var hun ogsaa paa *Odderegnet*; ved et Møde paa Centralhotellet i Odder fortalte hun om Arbejdets forskellige Grene og fremviste fortrinlige Lysbilleder. Det var glædeligt at se, at der var kommet en hel Del Mennesker, navnlig unge. Der var fremlagt en Del armeniske Haandarbejder til Salg. Dagen efter var Frk. *Jenny Jensen* en Tur i Gylling, hvor hun besøgte Frk. *Karen Jepses Barndomshjem*.

Komiteén for Hads og Ning Herreder bestaar af Fru *Kirstine Kuur*, Lærer *Hansen*, Dr. *Didrichsen* af Gylling, Fru *Christensen Maarsø*, Ask Højskole, Gartner *Holm*, *Maarslet*, Fru *Pilgaard*, *Hvilsted*, Fru *Mejeribestyrelse Andersen*, *Randlev*, Fru *Hjortshøj*, *Fensten*, Pastor *Johnsen*, *Gosmer*, Fru *Yding*, *Torrild*, Fru *Jørgen Jensen*, *Falling*, Gaardejer *Antoni Hansen*, *Hadrup*, Fru *Esther Malling Petersen*, Fru *Grønning* og Pastor *L. Meldgaard* af Odder.

* *

Armeniervennen

udgaar 6 Gange aarlig og koster 2 Kr. 35 Øre aarlig. Bladet kan bestilles ved **Indsendelse af Beløbet** under Adresse »Armeniervennen«, København.

Udgivet af »De danske Armeniervenner« under Redaktion af Frk. cand. polit. *M. Lindhardt*, Gl. Kongevej 89, Kbhvn. V., Tlf. V. 3858 og Overretssagfører *H. F. Ulrichsen*, Boldhusgade 6, København K., Tlf. C. 13602.

Trykt i Carl Bryrups Bogtrykkeri, Kbhvn. K.

om de Midler, hun havde til sin Raadighed.

Naar hendes Søn var hos hende, var det jo ingen Sag, han var enormt godt bevæbnet, og han havde Lov til at skyde, hvem han vilde, det var der ingen, der drog ham til Ansvar for. Der var heller ingen Ende paa de Vaaben, der hang rundt omkring paa Teltets Piller, og det mærkeligste var endda et Apparat, som hun bare drejede paa, saa røg Kuglerne ud til alle Sider.

Hvem der var noget der paa Eggen lagde Vejen om ad Medjeide og aflagde saa med det samme Pigen et Besøg. Hun modtog dem venligt, bød dem Kaffe og Cigaretter og underholdt sig med dem. Det følte de sig bærede af og undlod ikke, naar de kom hjem, at betyde deres undergivne, at de havde at lade Pigen, og hvad hendes var, med Fred.

Men hvad var »hendes«? Det var vel nærmest hele Medjeide. Det var ikke værd at komme der og

bide Skeer itu. Snart var det aabenbart, at der ingen Fare var ved at færdes ad den Vej. Flere og flere Karavaner fandt den, og Kurderne fra de omliggende Landsbyer tog Vejen derigennem, naar de drog til og fra Urfa. Saa var det ogsaa saa rart, at man kunde gaa op til hende og faa noget at drikke, naar man var lige ved at omkomme af Tørst i Sommerheden; for ingen andre Steder vidt og bredt var der jo Vand at faa.

Der kom flere og flere og vilde have Vand, det var et svært Arbejde paa Æselsryg at slæbe det op ad Højen fra Brønden der langt nede. Misak saa, at saadan kunde det ikke blive ved at gaa, saa fandt han paa at købe en stor Vandkøler. Den blev stillet op nede paa Vejen og hver Dag fyldt med frisk Vand. Det var vel ogsaa et langt Stykke Vej at transportere Vandet, nu skulde det uden om hele Højen; men det var dog nemmere baade

for de vejfarende og for hans Moder.

Det vakte Opsigt i hele Eggen. Tænk, at Pigen havde lavet en »Cheirat«, en Barmhjertighedsskilde, den Slags Gerninger er meget højt i Kurs blandt Muhamedanerne. De, der drak af den, undlod ikke at nedbede Himlens Velsignelse over hende og især over hendes Fader.

Medjeide var nu i alles Øjne fredlyst, ikke blot om Sommeren, men hele Aaret rundt, Overfald og Tyveri var utænkelige der. Følgen var da ogsaa, at der efter nogle Aars Forløb kun fandtes 2-3 muhamedanske Ejendomme i hele Landskabet, alt det øvrige havde Armenierne købt, og det blev passet udmærket.

(Fortsættes).